

Jaarverslag 2017 Financieel

Versie 1.0 d.d. 24-05-2018; Definitief

Inhoudsopgave

A	Toelichting op onderdelen van het jaarverslag	
	1. Grondslag, missie en visie van de school	2
	2. Juridische structuur	3
	3. Identiteit en Organisatie	3
	4. Kernpunten beleid	7
	5. Personeelszaken	16
	6. Kwaliteitszorg	18
	7. Bedrijfsvoering	19
	8. Financiële stand van zaken	21
	9. School en omgeving	26
	10. Medezeggenschapsraad	28
B	Continuïteitsparagraaf	
	1. Algemeen	30
	2. Overige rapportages	34
C	Verslag Raad van Toezicht	36
D	Jaarrekening	
	Grondslagen voor de jaarrekening	45
	Model A Balans per 31 december 2017	47
	Model B Staat van baten en lasten 2017	48
	Model C Kasstroomoverzicht 2017	50
	Overige toelichtingen	51
E	Overige gegevens	
	1. Bestemming exploitatiesaldo	69
	2. Niet uit de balans blijkende verplichtingen	69
	3. Niet in de balans opgenomen regelingen	69
	4. Gebeurtenissen na balansdatum	69
	5. Gegevens over de rechtspersoon	69
	6. Opgave bestaan nevenvestigingen	70
	7. Controleverklaring	71
	8. Vaststelling en goedkeuring	74

A Toelichting jaarverslag 2017

1. Grondslag, missie en visie van de school

Grondslag

De Gomarus Scholengemeenschap voor vmbo, mavo, havo en vwo is een reformatorische school. De grondslag is verwoord in artikel 2 van de statuten van de Vereniging en luidt als volgt:

'De Vereniging is gegrond op het onveranderlijke Woord van God, naar de overzetting daarvan uit de oorspronkelijke talen, op last van de Staten-Generaal der Verenigde Nederlanden en volgens besluit van de Nationale Synode, gehouden te Dordrecht in 1618 en 1619, nader uitgedrukt in de Drie Formulieren van Enigheid, zoals die zijn vastgesteld door voornoemde Synode.'

Missie en visie

De missie van de Gomarus is het geven van op de grondslag gebaseerd onderwijs, dat gekenschetst wordt door de kernwoorden 'bewogen, bevlogen en betrokken'. De grondslag wordt als leidraad gebruikt bij het uitzetten van beleid, gebaseerd op deze drie kernwoorden en het vertalen daarvan naar de praktijk. Deze kernwoorden omvatten veel. Samengevat duiden we ze voor de Gomarus als volgt:

Bewogen

Bewogenheid duidt in eerste instantie op het belang dat gehecht wordt aan het eeuwig heil van onze medemens. Binnen de school betekent dit primair het heil van leerlingen en collega's en daarnaast van allen die bij de school betrokken zijn. We belijden dat eenieder bekering nodig heeft en dat die alleen kan worden verkregen door de genade van God, door de verzoening door de Heere Jezus Christus en de toepassing daarvan door de Heilige Geest. In tweede instantie duidt bewogenheid op zorg voor elkaar, in velerlei opzicht. Het betreft dan de tweede tafel van de wet: je naaste liefhebben als jezelf. Dat betekent het goede zoeken voor de ander: je leerling, je collega, je leidinggevende, je teamlid enz.

Bevlogen

Het woordenboek geeft voor bevlogen een aantal betekenissen en synoniemen: bezielde, geestdriftig, vurig, gedreven, zeer enthousiast en met veel ideeën. Bevlogen collega's staan open voor nieuwe ideeën en dragen hun bevlogenheid over aan anderen in hun omgeving. Dat is precies waar de Gomarus voor staat. Een school waar Bijbels gefundeerde zaken worden overgedragen op en gedeeld met leerlingen. Maar waar ook, door gedegen vakmanschap en kennis, leerlingen enthousiast worden gemaakt voor een vak, voor een beroep. Door deze bevlogenheid krijgen leerlingen van de Gomarus goed onderwijs en worden ze gestimuleerd en nieuwsgierig gemaakt verder te leren, zodat zij binnen de samenleving kunnen functioneren en hun talenten gebruiken. Onder de samenleving verstaan we gezin, kerk en maatschappij. Om dit te realiseren, is er naast de door de overheid voorgeschreven vakken specifieke aandacht voor godsdienstige opvoeding, toerusting en vorming om als christen te staan in de maatschappij. Met 'staan in de maatschappij' wordt naast het zich 'staande houden' ook bedoeld het in staat zijn om het christen-zijn uit te dragen en met Gods hulp wet en evangelie te verkondigen in gezin, kerk en maatschappij. Leerlingen leren keuzes te maken binnen de grenzen van hun verantwoordelijkheid. Ze leren inzicht te geven in hun vorderingen en verantwoording af te leggen. Leerlingen worden zodanig begeleid in hun ontwikkeling dat zij leren verantwoordelijkheid te dragen voor hun eigen leren. Ze worden gestimuleerd verantwoordelijkheid te dragen voor zichzelf en voor anderen. Hopelijk resulteert dit in een bevlogen leerling. Bevlogenheid heeft ook alles te maken met de houding van docenten, ondersteuners en leidinggevenden van de school. Het gaat over geïnspireerd zijn, een doel voor ogen hebben en bezieling uitstralen. Geen vat (met kennis) vullen, maar een vuur ontsteken. De Gomarus streeft naar een inspirerende en professionele cultuur. Een cultuur die gericht is op kwaliteit en ontwikkeling van de

vakman of vakvrouw in elke discipline. Dit vatten we samen onder de term 'inspirerend onderwijs'. In de pedagogisch-didactische visie, een van de beleidsdocumenten, wordt dit verder uitgewerkt.

Betrokken

Betrokkenheid geeft aan dat je om de ander geeft. De ander: een leerling, een docent, een leidinggevende, een medewerker of een ouder. Betrokkenheid geldt over en weer. Ook het begrip veiligheid valt hieronder, zowel de fysieke als sociale veiligheid voor alle geledingen binnen de school. Een veilig klimaat is een voorwaarde voor een goed leerklimaat. Leerlingen moeten zich binnen de school op hun gemak voelen, ook als het gaat om leerlingen die extra zorg behoeven of een aangepast programma nodig hebben. Docenten en onderwijsondersteunend personeel moet zich eveneens veilig weten binnen de school. Dat betekent ook de mogelijkheid hebben om vragen en problemen voor te leggen aan anderen, met als doel gezamenlijk ervan te leren en te professionaliseren.

2. Juridische structuur

Algemeen

De Gomarus heeft een bestuursstructuur die voldoet aan de 'Wet goed onderwijs en goed bestuur PO/VO'. Binnen de structuur van de Gomarus is daarbij een belangrijke plaats voor de Vereniging en het Verenigingsbestuur weggelegd. De hoofdelementen van deze structuur zijn:

- A. Een Vereniging met een Verenigingsbestuur dat zich primair richt op behoud en versterking van de identiteit van de school. Onder deze Vereniging ressorteren twee stichtingen: Stichting voor Christelijk Voortgezet Onderwijs op Reformatorische grondslag te Gorinchem (Stichting VO) en Stichting Vermogensbeheer te Gorinchem (Stichting VB).
- B. In de Stichting VO zijn de schoolactiviteiten van de school ondergebracht, met daarbinnen een scheiding tussen bestuur en toezicht. In deze stichting bestaat de bestuursstructuur uit het College van Bestuur (CvB, 'eenhoofdig') en de Raad van Toezicht (RvT, zeven leden).
- C. In de Stichting VB is het private vermogen van de Vereniging ondergebracht, dat wordt beheerd ten behoeve van de school.

Vanuit het VB zijn een tweetal commissies gevormd, die door het Verenigingsbestuur zijn gemandateerd om beslissingen te nemen. De Benoemingscommissie en de Toelatingscommissie. Daarnaast houdt het Verenigingsbestuur visitaties bij de verschillende vakgroepen om structureel met hen over identiteitszaken te spreken en de resultaten van deze gesprekken terug te koppelen naar het CvB.

3. Identiteit en organisatie

Identiteit

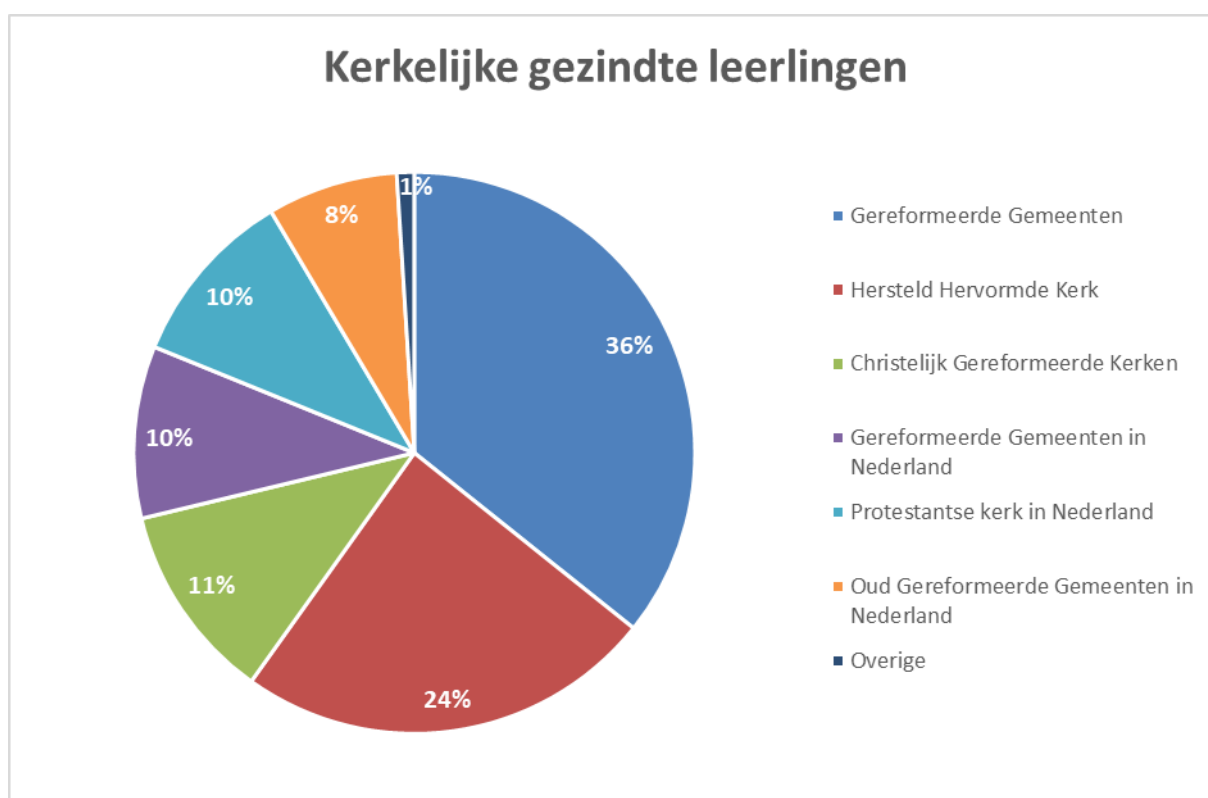
Het inhoud geven aan en het bewaken van de identiteit is een belangrijke taak voor het personeel en de directie van de school, het College van Bestuur (CvB), de Raad van Toezicht (RvT) en het Verenigingsbestuur (VB). In het Strategisch beleidsplan 2015-2019 zijn een aantal speerpunten met betrekking tot de identiteit opgenomen. Daarin staat onder andere:

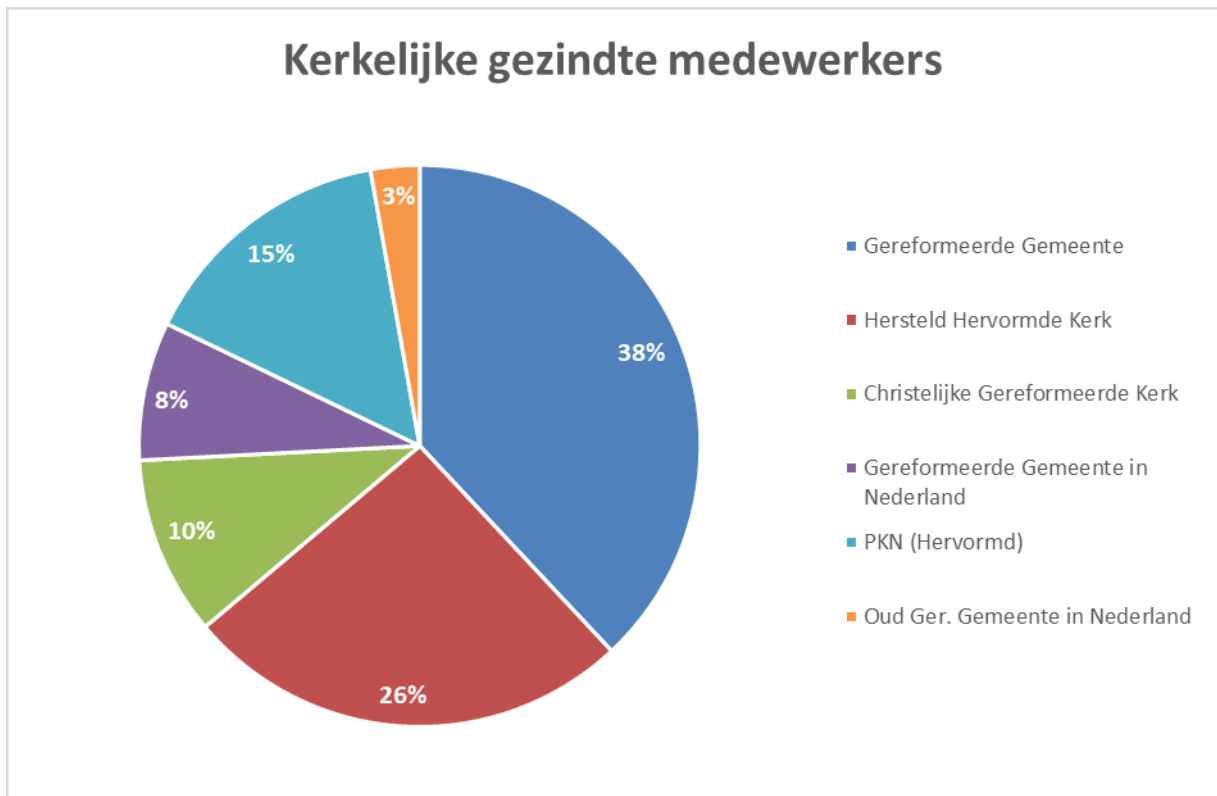
'De school die we voor ogen hebben, onze Gomarus, is een school waar leerlingen, ouders, personeel, directie, CvB, RvT en VB vanuit de vaste waarden van Gods Woord geïnspireerd zijn en elkaar inspireren. Inspiratie betekent dat je een doel voor ogen hebt en dat bezield nastreeft. Dat betekent leven vanuit vaste waarden, het hebben van idealen, proberen het hart van de ander te raken en dienstbaar te zijn. Gods Woord vat de verticale en de horizontale lijn kernachtig samen met: God liefhebben boven alles en onze naaste als onszelf'. De Heere geve door Zijn genade dat dit praktisch mag zijn en steeds meer worden op de Gomarus.'

In de praktijk betekent dit dat de Bijbel dagelijks wordt geopend en besproken. Romeinen 10 zegt daarvan: 'Zo is dan het geloof uit het gehoor, en het gehoor door het

Woord Gods.' Alle vakken worden gegeven vanuit een Bijbels mens- en wereldbeeld. In het bijzonder komt dat aan de orde bij vakken als godsdienst, geschiedenis, maatschappijleer en culturele kunstzinnige vorming. Voor elk schooltype is er een programma voor 'toerusting en vorming'. De identiteit heeft ook een belangrijke plaats in werkweken (waaronder de burgerschapsweek) en excursies. Ook het personeel heeft regelmatig bezinningsmomenten. Dat kan schoolbreed zijn, maar ook binnen teams, vakgroepen en afdelingen worden bezinningsmomenten belegd. Bij de opening van het schooljaar, bij een themavergadering met Verenigingsbestuur, Raad van Toezicht, College van Bestuur en directie, bij ouderavonden en bij de bijeenkomst met de kerkenraden uit de regio staat het thema 'identiteit' centraal. Zo werd bij de jaaropening van 2017 stilgestaan bij '500 jaar Reformatie' en de betekenis daarvan voor 2017.

In de statuten van de schoolvereniging worden zes participerende kerkverbanden genoemd. De deelname van personeel en leerlingen vanuit deze kerkverbanden wordt hieronder weergegeven.

Toegankelijkheid en toelatingsbeleid

Gezin, kerk en school

De Gomarus is opgericht om het mogelijk te maken dat de opvoeding thuis en het onderwijs in de kerk aansluiten bij de vorming van de leerlingen op school. De doopbelofte die de ouders in de kerkelijke gemeente hebben afgelegd, heeft ook een verwijzing naar het onderwijs: 'In de voorzeide leer naar uw vermogen te onderwijzen, te doen en te helpen onderwijzen'. Om deze eenheid zoveel als mogelijk te bewaken, is het nodig dat de school een helder beleid voert wat betreft de benoeming van personeelsleden en de toelating van leerlingen. Goede contacten met ouders en kerkenraden zijn essentieel voor het 'levendig houden' van de identiteit van de school. Pas als we gezamenlijk vanuit de grondslag en met respect voor elkaar rondom de leerling staan, krijgt deze eenheid van gezin, kerk en school inhoud.

Identiteitsverklaring

Van ouders van (nieuw aangemelde) leerlingen wordt verwacht, dat zij de grondslag van de school van harte onderschrijven.

College van Bestuur en directie

Het bevoegd gezag van de school is het College van Bestuur. Dit college is op de Gomarus eenhoofdig ingevuld door dhr. ir. Chr.J. Flikweert. In 2017 bestaat de directie uit drie personen:

- de directeur onderwijs (teams): dhr. C. van Rijswijk;
- de directeur onderwijs (vakgroepen): dhr. A.W.A. ter Harmsel;
- de directeur bedrijfsvoering: dhr. J. de Deugd.

Onderwijskundig gezien is de school een 'matrixorganisatie'. Enerzijds wordt gewerkt met teams, teamleiders en een directeur onderwijs (teams). Anderzijds maakt elke docent ook deel uit van een vakgroep, met een vakgroepleider en een directeur onderwijs (vakgroepen). De directeur onderwijs (vakgroepen) is ook verantwoordelijk voor de leerlingenzorg en het inhoud geven aan de beleidsondersteunende taken die door LD-docenten worden uitgevoerd. De directeur bedrijfsvoering beheert de portefeuilles: facilitaire zaken (conciërges, catering, onderhoud gebouwen etc.), financiën, informatie-

en communicatietechnologie (ICT), kwaliteit, logistiek (roosters etc.), personeel & organisatie en public relations (PR).

Evaluatie functioneren bestuur (CvB)

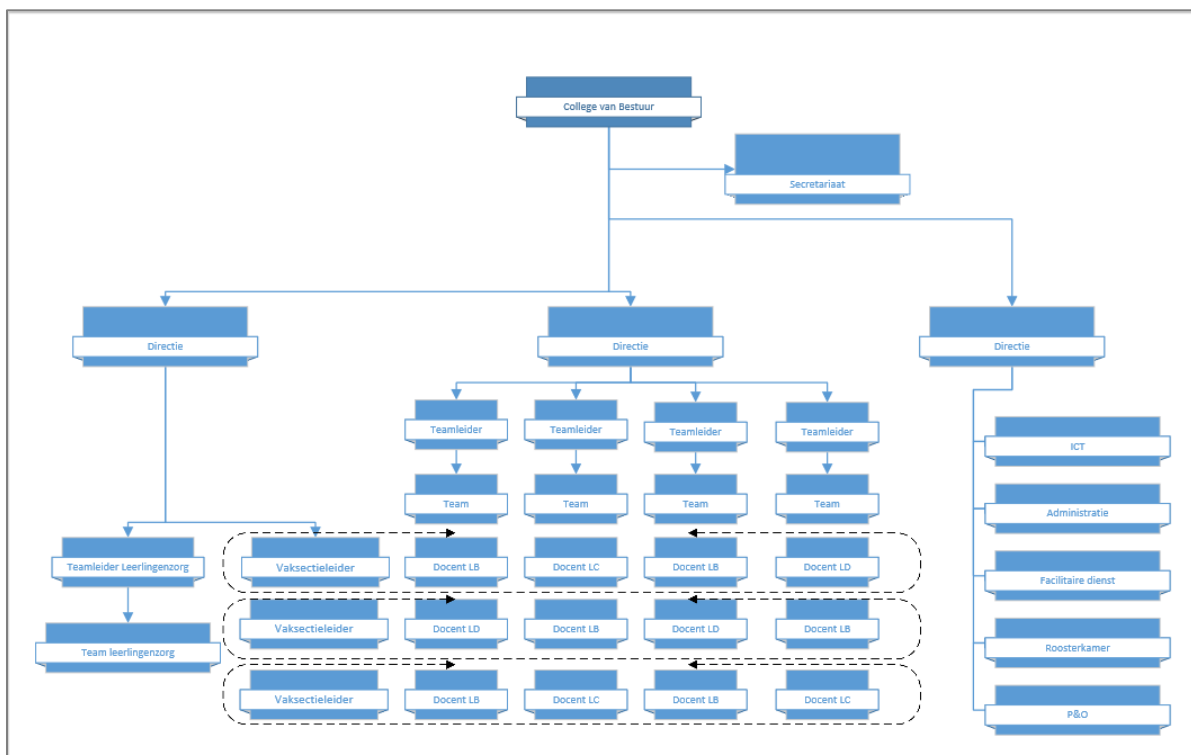
Jaarlijks wordt het functioneren van het College van Bestuur geëvalueerd. Dit gebeurt door de Raad van Toezicht op basis van gesprekken met verschillende geledingen binnen de school en eigen ervaringen. Het kader voor de evaluatie is het Reglement Bestuur van de Stichting VO. Geëvalueerd zijn de volgende onderwerpen: identiteit; leidinggeven/leiderschap/persoonlijk functioneren; organisatieontwikkeling/visie/beleid en strategie; resultaten/kwaliteit/onderwijskundige sturing; communicatie en informatievoorziening; bedrijfsvoering en risicomangement; relatie met de RvT/Verenigingsbestuur/MR en stakeholders. Het functioneren van het bestuur van de Stichting VO is als ruim voldoende beoordeeld.

Teams, afdelingen en vakgroepen

Acht teamleiders geven leiding aan de vier teams binnen de school. De teamleiders zijn de direct leidinggevendenden van de docenten. Er is in 2017, evenals in voorgaande jaren, aandacht geweest voor professionalisering van de teamleiders, de vakgroepleiders en de afdelingshoofden.

Daarnaast is er voor elk vak een vakgroep; alle docenten maken deel uit van een vakgroep. Onder aansturing van de vakgroepleider geven ze vorm aan de inhoud van het vak en de doorlopende leerlijnen. Door de versterking van de positie van de vakgroepen ontstaat er een positieve spanning tussen de teams en de vakgroepen, die elk hun doelen willen verwezenlijken in het belang van de leerlingen. Dit levert afspraken op die recht doen aan zowel het team als de vakgroep.

De ondersteunende diensten zijn ondergebracht in de volgende afdelingen: facilitaire zaken, financiële- en leerlingenadministratie, ICT, logistiek, personeel & organisatie en secretariaat (zie organogram).

4. Kernpunten beleid

Algemeen

Voor de toekomst willen we ons duidelijk blijven richten op goed en huisnabij onderwijs voor onze specifieke doelgroep. Wijzigingen in ons onderwijsaanbod zijn op korte termijn niet te verwachten. De afgelopen jaren heeft 'internationalisatie' en 'toerusting en vorming' meer dan gemiddelde aandacht gekregen. Ook in de toekomst zullen we daar aandacht aan blijven besteden.

Een goede afstemming van het onderwijs op de twee aparte locaties zal in de nabije toekomst de nodige aandacht vragen.

De pedagogisch-didactische visie

Onderdeel van het Strategisch beleidsplan 2015-2019 is de pedagogisch-didactische visie. Dit document is tot stand gekomen met inbreng vanuit de verschillende geledingen binnen de school. Het is de 'richtlijn' voor het onderwijs op de Gomarus. Zo kan het worden gebruikt bij de selectie van een nieuwe onderwijsmethode of bij het ontwikkelen van een lessenserie. Deze visie geeft een goed beeld van het onderwijs dat we voorstaan. Voor de inhoud ervan verwijzen we naar het Strategisch beleidsplan 2015-2019. Onderwijs

Onderwijs

Onderwijs is een van de pijlers van onze samenleving, de dikste, de belangrijkste! Mee eens of niet mee eens, deze zin blijft staan. Een land dat niet investeert in onderwijs raakt achterop en een school die niet ontwikkelt, ziet haar resultaten wegzakken. Gelukkig leven wij in een land waar aan de eerste voorwaarde wordt voldaan, alhoewel dat ook nog beter en anders kan.

De Gomarus is er ook in 2017 in geslaagd om goede resultaten neer te zetten. Het is een school die permanent ontwikkelt: met vallen en opstaan, ontdekken en leren. Dat maakt dat docenten betrokken zijn op elkaar en op leerlingen. De tabellen en grafieken die bij dit hoofdstuk horen, laten dat zien: de resultaten stemmen tevreden. We zijn daar blij mee en dankbaar voor.

Wat minstens zo belangrijk is, maar veel moeilijker in kaart is te brengen, is de vraag wat wij als docenten en ondersteuners betekenen voor en bijdragen aan de vorming van jongvolwassenen. Daar is in 2017 veel aandacht voor geweest en het is de moeite waard om die vraag steeds te stellen. Zowel binnen het verband van de klas als voor de individuele leerling groeit het besef van het belang van 'er zijn voor onze leerlingen'. Op dit terrein leveren we steeds meer maatwerk. Denk aan toerusting en vorming, mentoraat, decanaat, leerlingenzorg etc. We hopen dat het vele werk dat daar plaatsvindt vrucht mag dragen: niet alleen voor de tijd, maar ook voor de eeuwigheid. Want ook in 2017 mocht iedere dag Gods Woord opengaan, waarin onze God Zich openbaart als de Bron van het Leven. Laat ik die boodschap illustreren met een iets minder bekende tekst uit Johannes 3: 'Want God heeft Zijn Zoon niet gezonden in de wereld opdat Hij de wereld veroordelen zou, maar opdat de wereld door Hem zou behouden worden.' We bidden dat het Bijbels onderwijs van 2017 daartoe als middel is gebruikt!

Onderwijsresultaten 2017

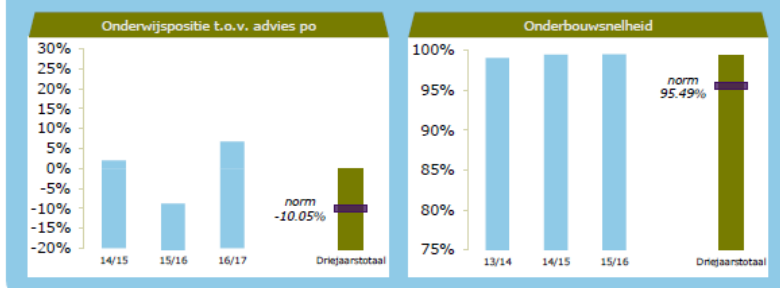
Gomarus Scholengemeenschap

4205 NK Gorinchem

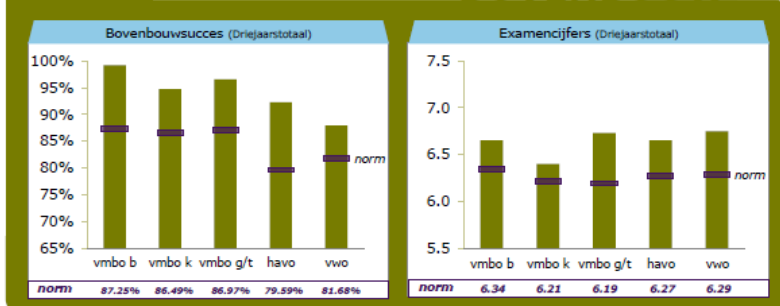
00WH-0

Stg. v Christ. Voortg. Onderw. op Reform.
grondsl. Gorinchem

ONDERBOUW

BOVENBOUW

Berekend
oordeel

VMBO B
voldoende

VMBO K
voldoende

VMBO G/T
voldoende

HAVO
voldoende

VWO
voldoende

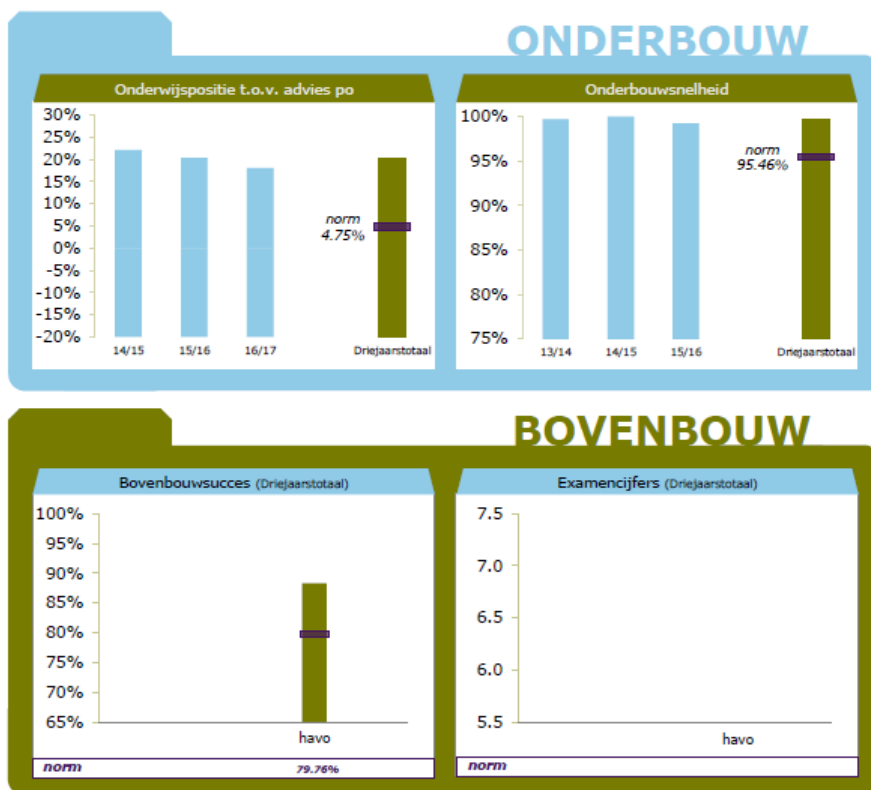
Onderwijsresultaten 2017

Gomarus scholengemeenschap

4205 BV Gorinchem

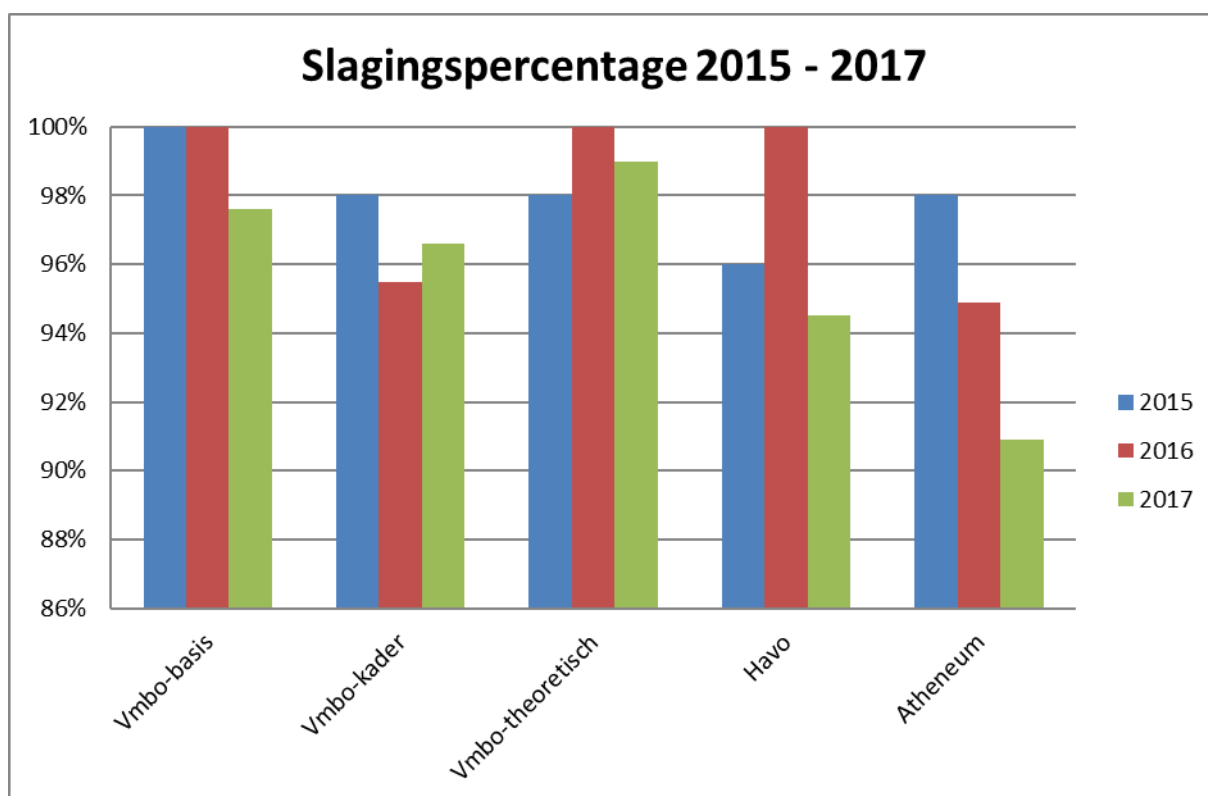
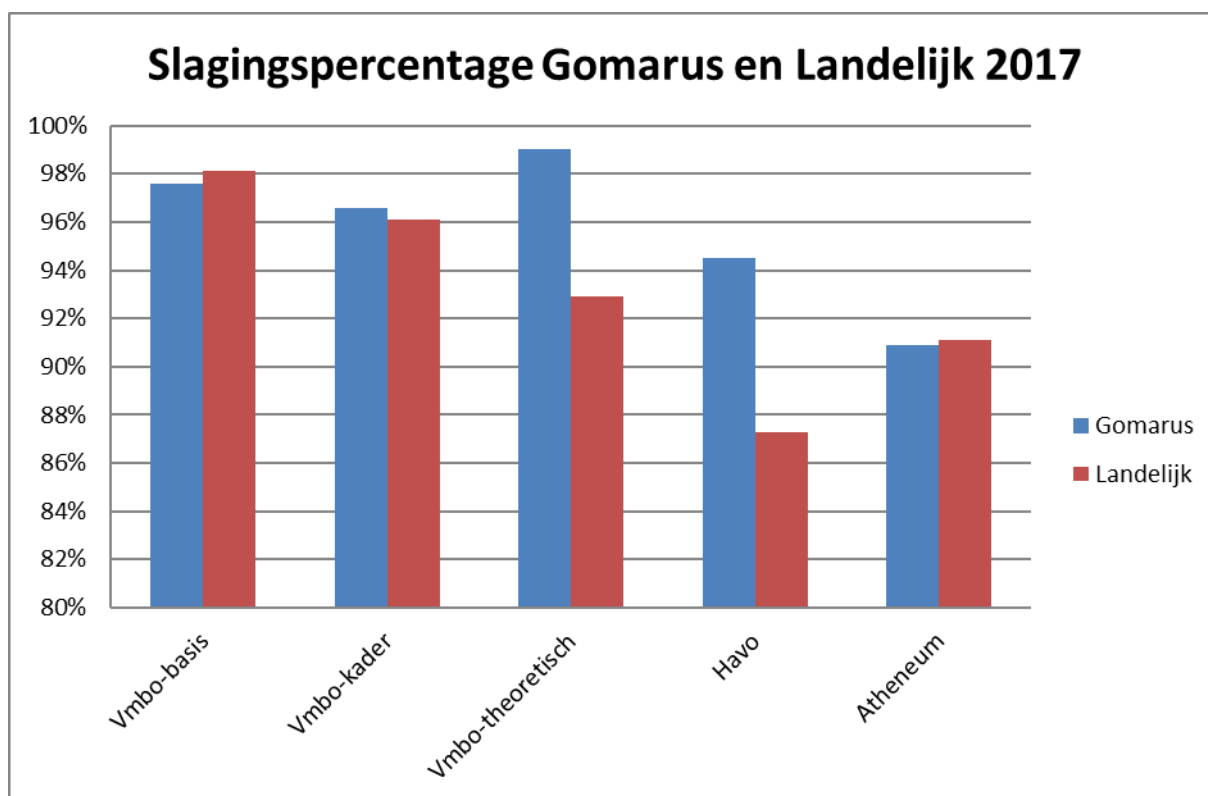
00WH-1

Stg. v Christ. Voortg. Onderw. op Reform.
grondsl. Gorinchem

Berekend
oordeel

HAVO
voldoende

4.1 Teams

Vmbo basis en kader

Vernieuwingen

Het team vmbo basis/kader is dit jaar vooral bezig geweest met de vernieuwing van het examenprogramma van de beroepsgerichte leerweg. De drie afdelingen hebben de

vernieuwing op een goede manier opgepakt, zodat het resultaat tot tevredenheid stemt. Dit heeft veel inspanningen van de collega's gevraagd. Het doel, de onderwijskwaliteit op gelijk of hoger niveau na de implementatie, is behaald. Er is meer keus voor de leerlingen en de leerlingen zijn meer gemotiveerd.

Zaltbommel

2017 hebben we ook gebruikt om ons voor te bereiden op onze nieuwe vestiging in Zaltbommel. De doorgaande leerlijnen moeten zo zijn dat de leerlingen uit Zaltbommel in het derde leerjaar zonder problemen op de Gomarus kunnen instromen. Door omstandigheden, namelijk de ziekte van dhr. Broere, zijn de voorgenomen wijzigingen wat betreft de aansturing van de teams in verband met de nieuwe vestiging in Zaltbommel vervroegd naar 1 december 2017.

Examenresultaten

De examenresultaten waren in 2017 goed. Het slagingspercentage was voor de vmbo basisberoepsgerichte leerweg 97,6% en voor de kaderberoepsgerichte leerweg 96,6%. Het vak Engels is een blijvend aandachtspunt: het blijkt in de praktijk moeilijk te zijn om de resultaten in lijn te krijgen met het landelijk niveau. De blootstelling aan de Engelse taal is in onze gezindte structureel minder dan elders. Door de niet aflatende inzet van de vakgroep Engels wordt de achterstand ten opzichte van het landelijk gemiddelde langzaam kleiner.

Mavo

Algemeen

In 2017 heeft het mavoteam het bestaande beleid geborgd en de recente ontwikkelingen uitgebouwd en geoptimaliseerd. In 2017 is er inspectiebezoek geweest en is de mavo-afdeling aan een uitgebreid onderzoek onderworpen. Hieruit bleek dat zowel de onderwijsresultaten als de kwaliteit van het onderwijsproces van voldoende niveau zijn. Voor ons als mavoteam is dat een geweldige stimulans en een teken dat wij met de goede dingen bezig zijn.

Belangrijk is om te blijven leren van elkaar. De lesbezoeken, maar ook het delen van 'good practices' rond onder andere het onderwerp 'De zes rollen van de docent', spelen daarbij een grote rol. Op de teamdag in oktober is hier, onder leiding van Driestar educatief, de aftrap voor gegeven. De opgedane kennis zorgt voor nieuwe inspiratie die docenten onder andere in teamvergaderingen met elkaar delen. Net als in voorgaande jaren is opnieuw 'beeldcoaching' ingezet. Teamleden geven aan wat hun leerdoel is en bespreken dit met de beeldcoach. De video-opnames worden nabesproken met betreffende teamleden, waarbij positieve ervaringen centraal staan.

In het afgelopen jaar is er gestart met het projectonderwijs in mavo 2. Na een intensieve voorbereidingstijd is een enthousiaste groep docenten begonnen met deze nieuwe vorm van onderwijs. Voortdurende evaluatie van het proces is essentieel om tot een goed resultaat te komen.

Vorming en verantwoordelijkheid

Centraal staat de persoonlijke vorming van leerlingen, waarbij een leerling leert om als christen te leven in de maatschappij. Tijdens de lessen toerusting en vorming worden door de mentor actuele maatschappelijke vraagstukken besproken. De teamleiders doen veel aan lesbezoek en stimuleren de teamleden in hun groei met betrekking tot hun vaardigheden op onder andere het gebied van de zes rollen van de docent. Tijdens teamvergaderingen worden ervaringen op dit gebied met elkaar gedeeld.

Daarnaast is de eigen verantwoordelijkheid van de leerlingen een belangrijk speerpunt. De doorstroom naar havo was in 2017 (opnieuw) een aandachtspunt. Vanuit mavo 4 naar havo 4 was het doorstroompercentage 10,3%. In mavo 3 en 4 hebben de leerlingen de mogelijkheid om onderwijs te volgen in de zogeheten 'sterklas'. In deze klassen is onder andere aandacht voor een goede doorstroom naar havo 4. De ervaringen in de achterliggende jaren zijn goed. Wij streven naar een slagingspercentage van minimaal

95%. In het schooljaar 2016-2017 is 99% procent van de examenkandidaten mavo geslaagd.

Havo/vwo onderbouw

Identiteit

Op de dependance hebben we met elkaar aandacht besteed aan identiteit. Behalve gesprekken over en gezamenlijke dagopeningen met de collega's, wilden we identiteit veel zichtbaarder maken. In veel lokalen zijn er nu verwijzingen naar de boodschap van de Bijbel. Verder hebben we het vak toerusting en vorming in de eerste klas geïntroduceerd. In die lessen geeft de mentor les over een aantal thema's, waaronder relaties tussen jongens en meisjes (Beloved), mediavorming en een aantal Bijbelstudies. Op die manier rusten we de leerlingen toe.

Mentoraat

Het mentoraat had altijd al een belangrijke plaats, maar door toerusting en vorming krijgt de mentor een nog centralere rol voor de leerlingen en ouders. We hebben beginnende mentoren voor die rol geschoold en ze hebben een cursus gevolgd om de lessen 'Beloved' te geven. Sommige mentoren vinden het mentoraat een forse klus, daarom zijn er ook klassen met duo-mentoren. Iedere mentor neemt dan een halve klas voor zijn of haar rekening.

Onderwijs

In team obhv heeft onderwijs prioriteit. Andere activiteiten en bijkomende zaken beperken we tot de programmaweken. In die weken is er ruimte om lessen en activiteiten op een andere manier vorm te geven, bijvoorbeeld binnen een project. In alle andere lesweken stonden de gebruikelijke lessen op het programma. We voldoen met het aantal lessen aan de onderwijsnorm. Uitval door ziekte en andere redenen compenseren we door meer uren in te plannen dan de minimumnorm. Inhoudelijk konden we onze leerlingen weer een stap verder brengen. Het percentage leerlingen dat daardoor kon doorstromen, was goed. Opvallend was dat we een hele grote groep vwo 3 hadden. Een deel daarvan is verdergegaan in havo 4. Deze ongewenste afstroom komt vaker voor, daarom hebben we in de onderbouw vwo een aangescherpte overgangsregeling geïntroduceerd. In het geval van een combinatieklas wordt er op twee niveaus lesgegeven.

Havo/vwo bovenbouw

We zijn dankbaar dat we ook in 2017 weer met zoveel jonge mensen mochten samenwerken. Het is mooi werk om je vak aan de man of vrouw te brengen. En door alles heen is het onze drive om leerlingen ook vorming voor het leven mee te geven. In de bovenbouw sta je immers op de drempel van een nieuwe tijd! Algemene vorming, allerlei vaardigheden, zicht op de wereld om ons heen, zicht op God, onze Schepper, die ons de gezondheid en talenten gaf ...

Het is boeiend om te zien waar onze bovenbouwleerlingen allemaal mee bezig zijn. Er worden lessen gevolgd, toetsen en schoolexamens geleerd, praktische opdrachten gemaakt, profielwerkstukken opgesteld ... en op gezette tijden zijn er reisjes, excursies en open dagen in verband met oriëntatie op vervolgopleidingen. Bij zorgen of problemen zijn er extra mentorgesprekken of is er specifieke begeleiding. En dan is het allemaal opeens weer voorbij: eindexamens, uitslag, diploma-uitreiking, nog een hand en 'bedankt voor alles', een lach en een traan ... We laten ze los en dan staat er in augustus weer een nieuwe lichtung voor de deur. De uitdaging begint opnieuw, zo gaat dat. Het zijn de maten in een eindeloos muziekstuk, muziek die soms een beetje vluchtig is, met af en toe een rare noot. Maar het geheel is overweldigend, daar moet je bij zijn!

Er waren in ons team zes werkgroepen actief, die het team voorzagen van bezinning en input. Eind 2017 is er door ons als teamleiders een conceptplan gemaakt om deze werkgroepenstructuur om te buigen naar nieuwe werk-/leergroepen met nog meer focus op het primaire proces. Leerlingen die het in de bovenbouw niet redden, vormen een belangrijk aandachtspunt; hierover zijn we in gesprek met de onderbouw mensen. Met de

maatwerkdagen deden we nieuwe ervaringen op. De slagingspercentages vielen als volgt uit: voor havo 94,5% en voor vwo 90,9%.

4.2 Vakgroepen

Algemeen

De vakgroepen op onze school zijn verantwoordelijk voor de leskwaliteit in de vakken. Dat betekent concreet de resultaten die worden geboekt, maar ook de doorgaande leerlijn tussen de verschillende jaarlagen. In de vakgroepen wordt vooral aandacht besteed aan het borgen/verbeteren van de kwaliteit van de lessen door de docenten van dat vak. Voor verschillende vakken is een nieuwe lesmethode ingevoerd. Deze methoden worden binnen de kring van reformatorische scholen ontwikkeld als het identiteitsgevoelige vakken betreft, zoals Nederlands, geschiedenis, biologie, muziek en maatschappijleer. Binnen veel vakgroepen is gewerkt aan professionalisering door samen lessen te bespreken die op video zijn opgenomen.

De examenresultaten zijn voor veel vakken bovengemiddeld goed. Ter illustratie: de vakken wiskunde (vmbo-b/k, mavo), handel en verkoop (vmbo-b), bouwtechniek/timmeren (vmbo-k), Duits (mavo, havo), Nederlands (havo), biologie (vmbo-k, mavo), economie (vmbo b/k, mavo, havo) natuur-/scheikunde (vmbo-b/k en mavo), natuurkunde (havo) en scheikunde (havo) scoorden in 2017 (bijna) het hoogste van Nederland. Daar zijn we blij mee. Het niveau van Engels is op de reformatorische VO-scholen gemiddeld genomen nog steeds aan de lage kant. Gelukkig zijn de resultaten voor dit vak op de afdelingen havo en vwo wat beter geworden. Op het vmbo en de mavo is het gemiddelde wel hoger, maar ook het landelijke gemiddelde is gestegen. De achterstand ten opzichte van het landelijk gemiddelde blijft dus bijna even groot als voorheen. Wat ons opnieuw zorgen baart, is het instroomniveau van onze leerlingen. Er wordt op de basisscholen over het algemeen hard gewerkt aan Engels. Het lijkt er echter op dat dit een landelijke trend is en dat we daardoor de achterstand niet inlopen. Er is een projectgroep samengesteld met mensen van de Gomarus en het PO om te kijken welke verbeteringen kunnen worden aangebracht en op welke wijze. Nog steeds werken we met de adviezen van de kerngroep Engels (een voortzetting van het Lectoraat Engels) samen met alle reformatorische VO-scholen aan verbetering.

De doordenking van ICT-gebruik in de lessen gaat onverminderd door. Waar ICT ondersteunend is in de les, maken we er dankbaar gebruik van; we willen wel dat de docent leidend is in de lessen.

4.3 Internationalisering

Internationalisering is een onderwerp dat binnen de Gomarus op de agenda is gekomen en steeds meer zijn plaats krijgt bij de ontwikkeling van leerlingen.

Internationalisering op de Gomarus heeft de volgende vier speerpunten:

1. Internationale stage en conferenties

Na de succesvolle stage van vorig jaar is er hard gewerkt door de stage-coördinator (G.J. Bouman) om de contacten van vorig jaar uit te bouwen en de buitenlandstage voor meer leerlingen mogelijk te maken. In 2017 hebben mavoleerlingen in duo's hun stageweek gedaan in Engeland en Canada. Het doel van de internationale stages is om leerlingen meer inzicht te geven wat betreft werken in het buitenland én om hun taalvaardigheid Duits of Engels te stimuleren.

Afgelopen jaar zijn opnieuw tien leerlingen met twee begeleiders naar Hongarije geweest voor de ACSI-studentenconferentie (Association of Christian Schools International). Ook dit jaar was het een zeer leerzame ervaring! Het grote belang van het spreken met christenjongeren uit allerlei andere landen en culturen werd als zeer waardevol ervaren. De komende tijd zal er worden onderzocht of er meer mogelijkheden zijn om samen te werken met ACSI, de overkoepelende organisatie die zich inzet voor het stimuleren en toerusten van christelijke onderwijsinstanties wereldwijd. De focus van

internationalisering binnen de Gomarus ligt niet eenzijdig op economische aspecten, maar richt zich ook op het leggen van contacten met christenen in andere landen en culturen.

2. Docentenmobiliteit

In 2017 zijn een aantal docenten in het buitenland op nascholing geweest dankzij de subsidie van Erasmus+, een subsidieplatform van de Europese Unie.

3. Opzetten uitwisseling

Er zijn contacten gelegd met een school in Duitsland en in Hongarije. Met deze scholen wordt gekeken of de eerste uitwisselingsactiviteiten het komende cursusjaar ontplooid kunnen worden.

4. Opstellen kerndoelen internationalisering

Het is lastig gebleken om te komen tot heldere eenduidige kerndoelen met betrekking tot internationalisering voor alle jaarlagen binnen de school. Daarom is nu het onderzoek wat dit betreft verschoven naar het ELOS-concept dat is ontwikkeld door EP Nuffic, de afdeling van het Europees Platform die in Nederland de onderwijsbelangen rondom internationalisering behartigt. Dit concept biedt een school de mogelijkheid om een vakoverstijgend plan op te stellen waarbij ieder niveau en iedere jaarlaag binnen de bestaande vakken te maken krijgt met internationalisering en zodoende wat dit betreft met voldoende kennis van zaken het onderwijs verlaat. In 2018 zal een besluit worden genomen over definitieve invoering van dit concept; indien dit positief is, zullen vakken en teams worden ingezet om de kerndoelen te verwezenlijken

4.3 Leerlingenzorg

Algemeen

Het is onze missie om leerlingen goed onderwijs te geven en hen daarbij te ondersteunen voor zover dat tot de mogelijkheden van de school behoort. Daarvoor hebben we een breed spectrum aan voorzieningen. Ondanks de ondersteuning vanuit het team van de leerlingenzorg vraagt dit 'passend onderwijs' veel van de professionaliteit van docenten. Het evenwicht hierin is steeds onderwerp van gesprek.

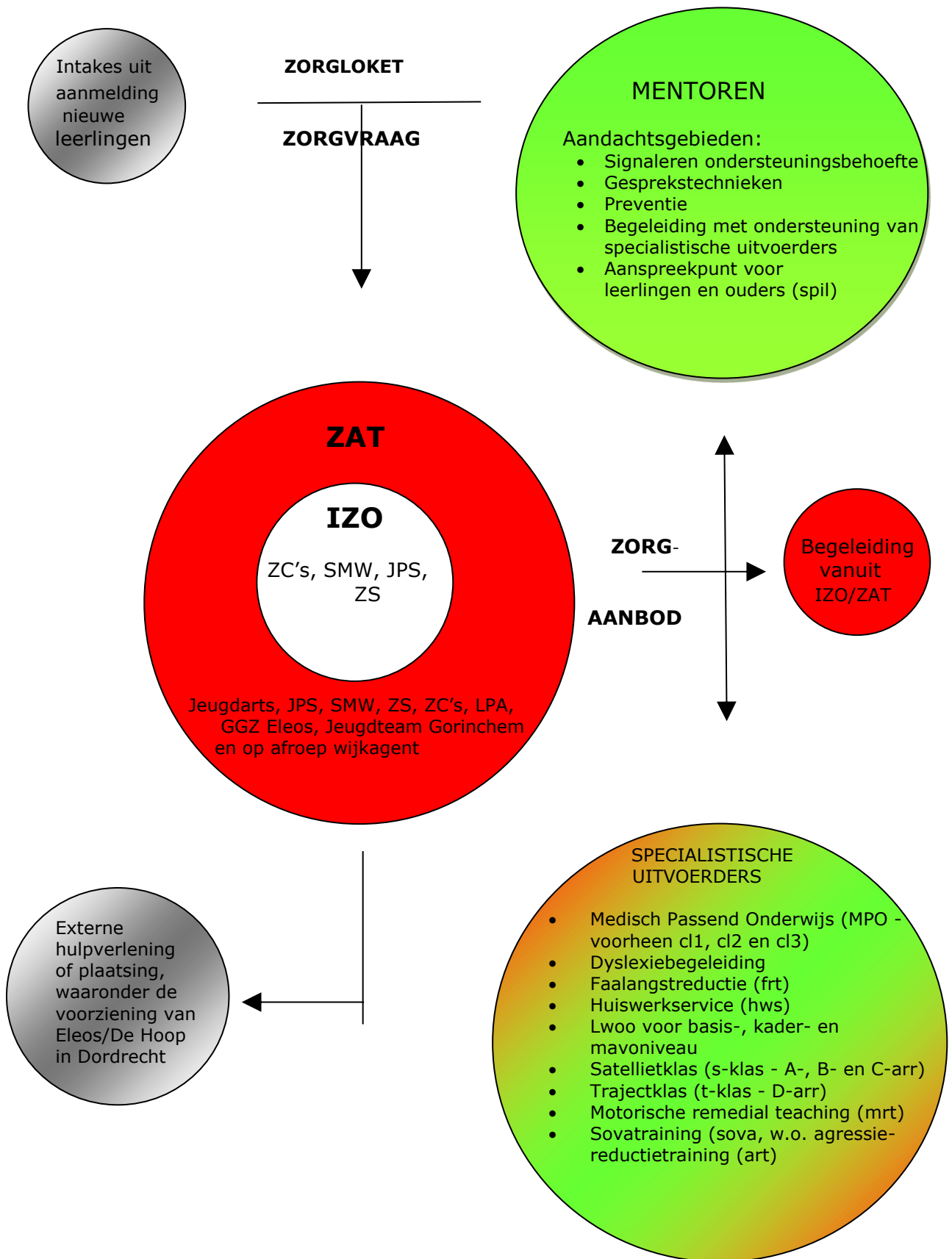
Passend Onderwijs

De goede kwaliteit van de leerlingenzorg op de Gomarus heeft een aanzuigende werking. Het voedingsgebied is uitgebreid. De school heeft zorgplicht voor elke aangemelde leerling die past bij de identiteit van de school. Dat vraagt veel van de medewerkers van de leerlingenzorg. Een goede toewijzing van ondersteuning is hierbij heel belangrijk. Daarvoor hebben we in het jaar 2017 (voor schooljaar 2017-2018) 58 intakegesprekken gevoerd, waarbij ouders, leerkracht of begeleider van de school van herkomst en eventueel externe hulpverleners met de deskundigen van de Gomarus rond de tafel zaten om te kijken of de 'vraag' van de leerling aansloot op het 'aanbod' van de school. Dit gebeurde tot volle tevredenheid van ouders.

Zorgstructuur

De wijze waarop de leerlingenzorg binnen onze school wordt gerealiseerd, is verwerkt in het organogram op de volgende pagina. De mentoren, het Intern Zorgoverleg (IZO) en het Zorgadviesteam (ZAT) vervullen een belangrijke rol. Voor specialistische ondersteuning heeft de school ook jeugdpsychologen en een schoolmaatschappelijk werker in dienst. Daarnaast maken we, indien nodig, gebruik van externe begeleiding. De samenwerking met GGZ-Eleos, die praktijk houdt binnen de school en participeert in het ZAT, heeft duidelijk toegevoegde waarde voor het bieden van Passend Onderwijs.

Organogram leerlingenzorg 2017-2018

Hieronder staat een tabel met daarin de aantallen leerlingen die op welke wijze dan ook ondersteuning vanuit de leerlingenzorg genoten. De teldatum is 1 oktober (Bron: Schoolondersteuningsprofiel 2018-2022).

	2016-2017	2017-2018
Totaal aantal lln.	1773	1797
Aantal lln. dat wordt begeleid vanuit het IZO (interne zorgoverleg)	156	175
Aantal lln. dat tijdens ZAT-vergaderingen besproken wordt (Zorgadviesteam)	14	27
Aantal lln. met ondersteuning cluster 1	1	1
Aantal lln. met ondersteuning cluster 2	1	4
Aantal lln. met ondersteuning cluster 3	8	12
Aantal lln. lwoo	126	139
Aantal lln. met ondersteuning satellietklas (arrangement A-C)	67	69 *
Aantal lln. met ondersteuning trajectklas (arrangement D)	8	12
Aantal lln. met dyslexieverklaring	97	79 **
Aantal lln. dat training sociale vaardigheden volgt	24	20
Aantal lln. dat motorische remedial teaching volgt	0 ***	10
Aantal lln. dat faalangstreductietraining volgt	35	35
Aantal lln. dat deelneemt aan de huiswerkservice	23	16 ****
Aantal lln. met leerwerktraject	5	6

*: voor 2016-2017= inclusief cluster 3-leerlingen; voor 2017-2018= exclusief cluster 3-leerlingen, want die worden begeleid vanuit het Medisch Passend Onderwijs (= cluster 1, cluster 2 en cluster 3).

** : in de loop van het schooljaar komen er nog leerlingen bij die een dyslexieverklaring krijgen.

***: motorische remedial teaching werd in 2016-2017 niet aangeboden.

****: hangt samen met feit dat er de eerste maanden van 2017-2018 minder bemensing is voor begeleiding i.v.m. zwangerschapsverlof en dat richting het einde van het schooljaar meer leerlingen ondersteuning bij huiswerk nodig.

5. Personeelszaken

5.1 Algemeen

Het onderwijs is regelmatig in het nieuws. Dat is begrijpelijk, iedereen heeft er wel op de een of andere manier mee te maken. De overheid stelt terecht hoge eisen aan de kwaliteit van het onderwijs. Om dat waar te kunnen maken, zijn er deskundige, bevoegde en bekwame medewerkers nodig. Docenten, leidinggevenden en medewerkers van de ondersteunende diensten. Samen werken we aan kwaliteit en identiteit!

In de achterliggende jaren is er veel aandacht geweest voor de deskundigheid van onze docenten. Allereerst moeten zij bevoegd zijn om hun vak te kunnen geven. Het percentage onbevoegde collega's daalt vrijwel ieder jaar. We zijn dus op de goede weg! In 2016 is de systematiek van het registreren van bevoegdheid grondig gewijzigd. We rapporteren niet meer in algemene zin, maar heel concreet welk percentage van de lessen bevoegd of onbevoegd wordt gegeven. Dit is dezelfde systematiek die de overheid gebruikt in haar rapportages, zie onderstaand overzicht.

Bevoegdheid op lesniveau	A	B	C	D		A	B	C	D
	bevoegd	benoembaar	studie	onbevoegd		bevoegd	benoembaar	studie	onbevoegd
2016					2017				
godsdienst	88%	11%	11%	1%	78%	22%	21%	1%	
maatschappijleer	0%	87%	87%	13%	29%	66%	66%	5%	
Nederlands	67%	29%	29%	4%	81%	19%	17%	0%	
Frans	55%	45%	12%	0%	58%	42%	42%	0%	
Duits	76%	13%	12%	11%	74%	22%	22%	5%	
Engels	66%	34%	34%	0%	76%	24%	21%	0%	
aardrijkskunde	100%	0%	0%	0%	100%	0%	0%	0%	
geschiedenis	96%	4%	4%	0%	100%	0%	0%	0%	
ANW	100%	0%	0%	0%	100%	0%	0%	0%	
biologie	87%	13%	13%	0%	77%	23%	23%	0%	
wiskunde	61%	39%	30%	0%	56%	41%	39%	3%	
natuur-scheikunde	65%	13%	9%	22%	66%	11%	7%	22%	
informatica	88%	0%	0%	12%	88%	0%	0%	13%	
economie	43%	21%	16%	36%	84%	2%	0%	14%	
m&o	100%	0%	0%	0%	85%	0%	0%	15%	
ckv	90%	3%	3%	7%	78%	22%	22%	0%	
tekenen	100%	0%	0%	0%	89%	11%	11%	0%	
muziek	100%	0%	0%	0%	100%	0%	0%	0%	
bewegingsonderwijs	100%	0%	0%	0%	100%	0%	0%	0%	
techniek	100%	0%	0%	0%	100%	0%	0%	0%	
BWI	100%	0%	0%	0%	54%	46%	46%	0%	
Z&W	100%	0%	0%	0%	70%	30%	30%	0%	
E&O	100%	0%	0%	0%	69%	31%	31%	0%	
totaal	76%	19%	17%	5%	76%	21%	20%	3%	

Toelichting

Kolom A: het percentage lessen dat bevoegd wordt gegeven.

Kolom B: het percentage lessen dat wordt gegeven door een docent die voldoet aan de criteria en een studie volgt om bevoegd te worden, maar nog geen bevoegdheid heeft (zie toelichting hieronder).

Kolom C: het percentage lessen waarbij wordt gestudeerd voor een bevoegdheid.

Kolom D: het percentage lessen dat onbevoegd wordt gegeven.

Rekenmethode: $D = 100\% - A - B$.

Een startende docent mag twee jaar, met maximaal twee jaar verlenging, onbevoegd lesgeven (en is dus benoembaar). Wij stellen als school de voorwaarde dat er in die periode een studie wordt gevolgd, om bevoegd docent te worden voor het betreffende vak. Uit de tabel blijkt dat vrijwel alle onbevoegde docenten met een dergelijke studie bezig zijn. Een percentage van 100% bevoegde docenten is vrijwel onhaalbaar. Er zijn altijd vacatures waarvoor geen bevoegde docent is te vinden en waarvoor een startende docent wordt aangenomen, die dan uiteraard moet gaan studeren. Als we deze criteria van de overheid volgen, wordt 3% van de lessen gegeven door docenten die na de toegestane periode nog onbevoegd zijn.

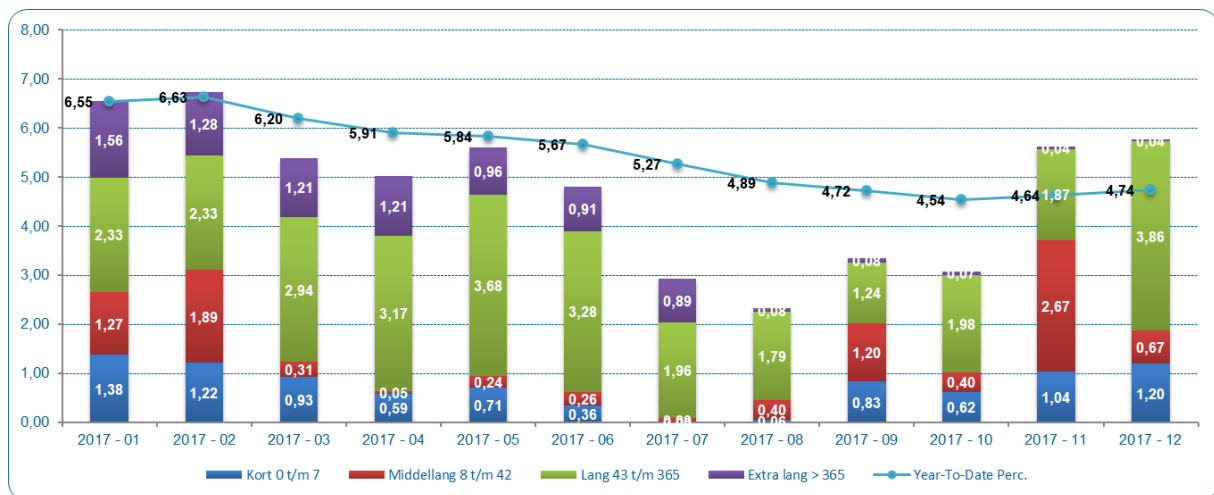
Naast het studeren voor een bevoegdheid werken we aan een continue proces van deskundigheidsbevordering. Deze deskundigheidsbevordering kan zowel individueel als in teamverband plaatsvinden. Ook in 2017 hebben we gebruikgemaakt van de zogenaamde Professionele Leergemeenschappen (PLG). De kern van een PLG is het samen werken aan een professionele cultuur, door met en van elkaar te leren. Dit gebeurt op alle niveaus: docenten, conciërges en directie/CvB. De inhoud en de onderwerpen waren verschillend, de doelstelling was hetzelfde. We kijken met voldoening terug op de PLG's. Een steeds terugkomend onderwerp is het lerarentekort. In 2017 hebben we gelukkig de meeste vacatures in kunnen vullen. Helaas lukte dat niet voor alle vakken, doordat het aanbod te beperkt was of geheel ontbrak. In de komende jaren zullen een aantal ervaren

collega's met pensioen gaan. We zijn nu al volop bezig om de vacatures voor de zogenaamde 'tekortvakken' in te vullen. Dat doen we door het aantrekken van nieuwe collega's, maar ook door de huidige collega's te stimuleren om te gaan studeren voor een bevoegdheid voor een ander vak, of een bevoegdheid op bijvoorbeeld eerstegraads niveau. Samen met de andere reformatorische VO-scholen zijn we een project gestart om jongeren (en ouderen) te interesseren voor een baan in het onderwijs. Via zijinstroomtrajecten kunnen zij hun bevoegdheid halen.

In de media lezen en horen we ook veel over werkdruk. Die werkdruk is er absoluut in het onderwijs. Lesgeven vraagt veel energie, maar geeft in de meeste gevallen ook heel veel energie. Toch kunnen er omstandigheden zijn waardoor er wel degelijk sprake is van werkdruk (beleving). Generieke oplossingen werken dan vaak niet. We proberen in zulke gevallen maatwerk te leveren.

5.2 Ziekteverzuim

Het ziekteverzuim op de Gomarus ligt al jaren onder het landelijk gemiddelde. Helaas kregen we in 2017 te maken met een aantal ernstig zieke collega's. Het verzuimpercentage binnen het onderwijs lag in 2016 op 4,9%. Op de Gomarus was dat 4,65%. In 2017, tot en met het derde kwartaal, lag het landelijk verzuimpercentage in het onderwijs op 4,2% (bron: CBS). Op de Gomarus was dat 4,74%.

5.3 Ontslagbeleid

Ook op onze school vinden er gedurende het schooljaar de nodige personele mutaties plaats. Er zijn altijd collega's die om hun moverende redenen besluiten het contract met de Gomarus te beëindigen. Over het algemeen doet men dat niet eerder dan dat men zelf een andere betrekking heeft gevonden. Het komt ook voor dat een tijdelijk dienstverband niet wordt verlengd, of dat een vast dienstverband wordt opgezegd. Om in een vroegtijdig stadium hierop te kunnen participeren maken we gebruik van een jaarlijkse gesprekscyclus. Indien ondanks dit er toch een moment komt van afscheid nemen, dan proberen we hier altijd zeer zorgvuldig mee om te gaan. Zo wordt er altijd gekeken of er de mogelijkheid is dat de medewerker op korte termijn in staat is elders aan het werk te komen. In voorkomende gevallen wordt overwogen een loopbaanbegeleiding aan te bieden om van werk naar werk te begeleiden. Op deze wijze proberen we te voorkomen, voor zover het mogelijk en reëel is, dat medewerkers (langdurig) in een uitkeringssituatie terecht komen.

6. Kwaliteitszorg

Heidelbergse catechismus, antwoord 124: '...opdat zo ieder zijn ambt en beroep zo gewillig en getrouw moge bedienen en uitvoeren, als de engelen in de hemel doen.'

'Kwaliteit is geen daad, het is een gewoonte.'

De uitspraak 'Kwaliteit is geen daad, het is een gewoonte' wordt aan Aristoteles (Grieks filosoof 384 v.C.-322 v.C.) toegeschreven, maar heeft na al die jaren nog niets aan actualiteit en zeggenschap ingeboet. Het leveren van kwaliteit in de lessen, in contacten met leerlingen, ouders en andere belanghebbenden en door de ondersteunende diensten in de school moet eigenlijk geen voortdurend aandachtspunt zijn, maar een vanzelfsprekendheid. Kwaliteitszorgsystemen en andere min of meer bureaucratische ballast zou daar niet voor nodig moeten zijn. Tegelijk leven we in een realiteit waarin we te maken hebben met een weerbarstige werkelijkheid en controlerende instanties. Een van die controlerende instanties is de Onderwijsinspectie. Daar is de afgelopen tijd wel het een en ander veranderd. Als gevolg van het initiatiefwetsvoorstel van (Tweede Kamerleden) Bisschop, Van Meenen en Rog maakt de inspectie onderscheid tussen de toezichthoudende taak (deugdelijkheidseisen) en de stimulerende taak. Aan de ene kant betekent dit dat de Onderwijsinspectie terughoudender wordt in zijn oordelen over de school. Alleen als een school niet aan de minimale deugdelijkheidseisen voldoet, zal de Onderwijsinspectie optreden. Aan de andere kant legt de Onderwijsinspectie ook veel nadruk op de stimulerende rol door de scholen expliciet te bevragen op de eigen ambities en door na te gaan of de school die ook waarmaakt. Tegelijk hiermee wordt aan de kwaliteitszorg van de scholen zelf een grotere rol toebedacht. Wanneer de Onderwijsinspectie meer vertrouwen heeft in de kwaliteitszorg van een school (en dus in het vermogen om tekortkomingen zelf te signaleren en daarop te anticiperen), zal de Onderwijsinspectie minder de neiging hebben om zelf onderzoek in de school uit te voeren. Het vertrouwen van de Onderwijsinspectie valt blijkbaar te verdienen. Als Gomarus hebben we dan ook onze kwaliteitszorg aangepast aan deze veranderde omstandigheden. Maar uiteindelijk ligt daarin niet de kwaliteit van de school. Die kwaliteit ligt in de manier waarop we ons dagelijks werk uitvoeren. *'Opdat zo ieder zijn ambt en beroep zo gewillig en getrouw moge bedienen en uitvoeren, als de engelen in de hemel doen.'*

7. Bedrijfsvoering

Facilitaire zaken en huisvesting

7.1 Zaltbommel

Het jaar 2017 stond in het teken van het voorbereiden en uitvoeren van de diverse bouwprojecten. Na een periode van circa zeven maanden voorbereidingstijd konden we net na de zomervakantie, via nationaal aanbesteden, de opdracht geven voor de bouw van de nevenvestiging in Zaltbommel. Onze aannemer, Burgland Bouw, is eind oktober 2017 aan de Oude Bosscheweg 4 begonnen met de bouw van ons nieuwe schoolgebouw. Verweij Installatietechniek zorgt voor al het installatiewerk in en om de school.

De doelstelling is om met ingang van schooljaar 2018-2019 het nieuwe gebouw in gebruik te nemen en daar voor circa 350 leerlingen onderwijs te verzorgen. We verwachten dat het leerlingenaantal de jaren daarna zal toenemen naar circa vijfhonderd leerlingen.

7.2 Gorinchem

De onderbouwleerlingen havo/vwo krijgen nu nog les op onze dependance aan de Lange Slagenstraat en de Neercasselstraat. De schoolgebouwen daar zijn zeer gedateerd en zullen op termijn worden gesloopt. Om ook na de opening van Zaltbommel alle leerlingen een goede plek te kunnen geven, zal het hoofdgebouw aan de Hoefslag met circa 1300 m² worden uitgebreid. Door deze uitbreiding hebben we niet alleen voldoende ruimte voor het voortgezet onderwijs, maar ook voor het mbo in samenwerking met het Hoornbeek College. In dit verband is de lange termijnrelatie met het Hoornbeek College regelmatig onderwerp van gesprek. Het is de intentie om een overeenkomst aan te gaan, voorlopig tot 2030, waarbij uiteraard tussentijds regelmatig zal worden geëvalueerd.

De voorbereidingen voor deze uitbreiding zijn in volle gang. We hopen voor de zomervakantie van 2018 te kunnen aanbesteden, zodat het sloop- en grondwerk (heien etc.) in de zomervakantie kan plaatsvinden. Het streven is om de uitbreiding in het

eerste kwartaal van 2019 in gebruik te nemen. Het hoofdgebouw biedt dan plaats aan circa 1350-1400 leerlingen. Tot die tijd zullen we gebruikmaken van de huidige dependance.

7.3 Duurzaamheid

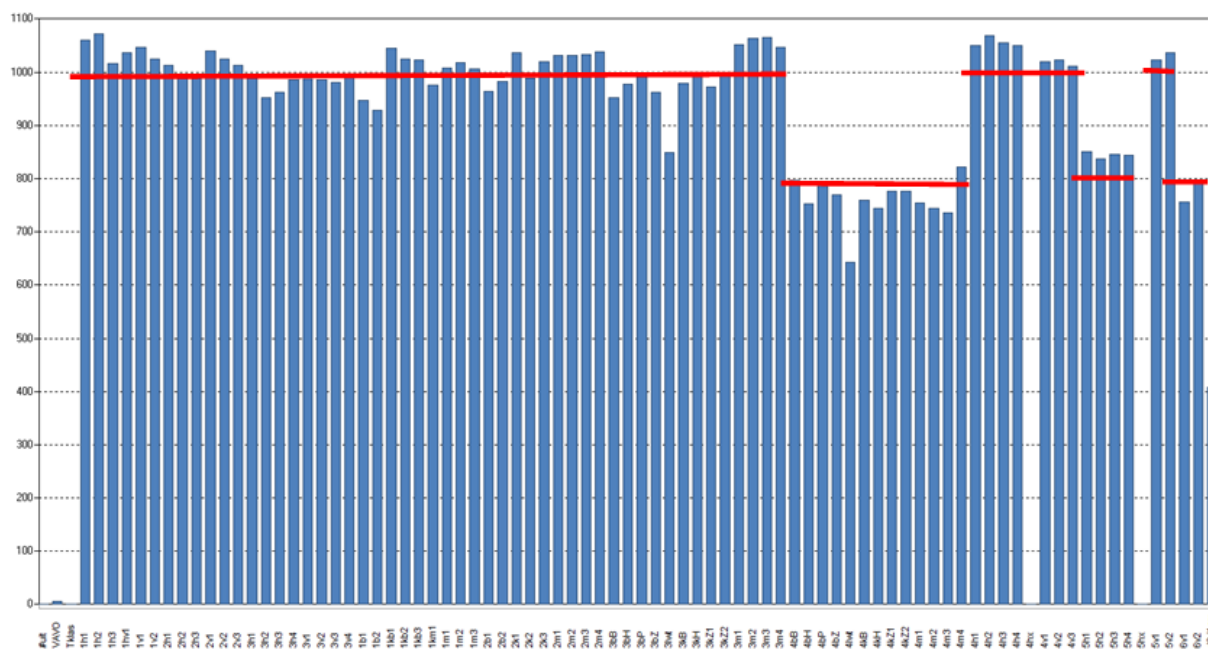
In 2017 is er veel aandacht besteed aan duurzaamheid. De luchtbehandeling in het middengedeelte van het hoofdgebouw in Gorinchem is geoptimaliseerd. Vrijwel alle verlichting in het gehele gebouw is vervangen door ledverlichting. Ook is opdracht gegeven om PV-panelen (zonnepanelen) aan te brengen op het dak van ons schoolgebouw. We hebben daarvoor subsidie aangevraagd en ontvangen. De realisatie zal naar verwachting in het eerste kwartaal van 2018 plaatsvinden.

Ons schoolgebouw in Zaltbommel is een BENG: een bijna energieneutraal gebouw. Dit project is in samenwerking met de gemeente Zaltbommel opgezet en is mogelijk dankzij een substantiële financiële bijdrage van de gemeente.

Onderwijstijd

De lessentabel, die jaarlijks wordt vastgesteld, is zo samengesteld dat we ruim voldoende onderwijstijd inplannen – zelfs meer dan strikt noodzakelijk is. Dit doen we om lesuitval vanwege ziekte en andere omstandigheden te kunnen opvangen. We hanteren daarbij de normen zoals die door de Onderwijsinspectie worden gehanteerd. Het doel is dat leerlingen tijdens hun schoolloopbaan voldoende leskrijgen, conform de eerder genoemde norm. Dat betekent dat, als we bij een of meerdere klassen in een jaar onder de norm zitten, dit wordt gecompenseerd in de jaren ervoor of erna. Per saldo voldoen we aan de wettelijke normen voor de onderwijstijd.

Het overzicht van 2016-2017 ziet er als volgt uit:

ICT

Het netwerk heeft zich in 2017 bewezen. Ondanks de vele aanpassingen was het stabiel. We hebben in 2017 alle computers, laptops en tablets opgewaardeerd naar Windows 10 en Office 2016. Daarnaast wordt inmiddels breed gebruikgemaakt van Office 365, waardoor bestanden en mail altijd en overal beschikbaar zijn. In 2017 is er veel aandacht besteed aan de nieuwe wettelijke regelingen rond privacy. Met ingang van mei 2018 moeten alle bedrijven en organisaties aan de nieuwe wetgeving voldoen. Middels een afstudeerproject hebben we onze school laten screenen en hebben we in beeld waar de aandachtspunten en uitdagingen zitten. Inmiddels zijn we volop bezig met de

aanpassingen en oplossingen. We liggen op schema en hopen op tijd klaar te zijn met alle aanpassingen. Uiteraard is de afdeling ICT ook druk bezig met alle voorzieningen die nodig zijn voor de nieuwe school in Zaltbommel.

Klachten

De gezamenlijke reformatorische scholen hebben een 'Klachtencommissie reformatorisch onderwijs'. Dit is een onafhankelijke commissie van deskundigen. In 2017 zijn bij deze klachtencommissie geen klachten gemeld die betrekking hebben op leerlingen van de Gomarus.

8. Financiële stand van zaken

Algemeen

Voor het jaar 2017 was in de begroting gerekend met een plus van €40.000. In de loop van het jaar zagen we dit plusje groeien naar een plus van €460.000. Daar zijn we dankbaar voor. Met de komende investeringen voor zowel Gorinchem als Zaltbommel is dit resultaat meer dan welkom.

8.1 Toelichting op de resultaten ten opzichte van de begroting

Zoals gewoonlijk zijn er veel gebeurtenissen die van invloed zijn op het uiteindelijke resultaat. Het voert te ver om ze allemaal te noemen. Daarom beperken we ons tot de grootste verschillen:

- a) Er is een hoger bedrag van €65.000 aan subsidies ontvangen. Dit betreft voornamelijk de lerarenbeurs, waarbij geld wordt ontvangen om docenten de mogelijkheid te geven een (tweede) studiebevoegdheid te behalen. Daarnaast een subsidie waarbij de doorstroom van vmboleerlingen naar de havo en het mbo wordt bevorderd.
- b) De inkomsten vanuit het Hoornbeeck College zijn €40.000 hoger dan begroot. De bijdrage per leerling voor de materiële vergoeding was hoger dan waar we in eerste instantie van uit zijn gegaan. Zie ook **8.5**.
- c) De school is eigenrisicodragend voor 'de WGA en voor 25% van de WW voor ex-medewerkers'. In verband met enkele langdurig zieken is eind 2016 een voorziening opgezet waardoor uitgaven van de komende jaren ten laste van het resultaat van 2016 kwamen. Deze uitgaven waren voor een groot gedeelte in 2017 in de begroting opgenomen. Hierdoor ontstond in totaal een voordeel ten opzichte van de begroting van €260.000.
- d) De scholingskosten zijn €50.000 lager dan begroot.
- e) De ICT-kosten zijn bijna €50.000 lager dan begroot. De reden hiervoor is dat enkele applicaties niet zijn aangeschaft, omdat er een goedkoper alternatief voorhanden was. Ook zijn enkele zaken doorgeschoven naar 2018.
- f) De kosten van diverse vakgroepen vielen in totaal €40.000 lager uit dan de begroting.
- g) Extra kosten waren er door het afsluiten van de lening voor de financiering van de nieuwbouw in Zaltbommel. In totaal €86.000. Zie ook **8.3**.

Punt c heeft een incidenteel karakter; de punten b, f en g een meer blijvend karakter; de punten a, d en e zijn een mix tussen die twee.

8.2 Subsidies

Ook het afgelopen jaar zijn weer diverse subsidies ontvangen. Dit laat een nogal wisselend beeld zien over de jaren heen, waardoor het minder gemakkelijk is om deze te begroten. Een aantal subsidies die we in het verleden kregen, zijn beëindigd. Hierbij valt te denken aan de subsidies voor de Professionele Leergemeenschappen (PLG's) en de 'Erasmus+-subsidie' ter versterking van de internationalisering. Een voorbeeld van een lopende subsidie die voor onze school van belang is, is de zogenaamde lerarenbeurs. Hierdoor is het mogelijk om (beginnende) docenten studie-uren toe te kennen in hun normjaartaak. In het afgelopen jaar ontvingen we voor het eerst een subsidie om de doorstroom van leerlingen vanuit de mavo en de havo naar het mbo te verbeteren. Dit

geld wordt ingezet aan extra huiswerkbegeleiding en het inzetten van buddy's, waarbij leerlingen op een individuele wijze worden geholpen om dat stapje extra te zetten dat nodig is om naar de havo of het mbo te kunnen gaan.

8.3 Nieuwbouw Zaltbommel

De nieuwbouw in Zaltbommel is inmiddels in volle gang. Het is de bedoeling om het gebouw in augustus 2018 in gebruik te nemen. De onderwijshuisvesting in de gemeente Zaltbommel is doorgedecentraliseerd. Dit houdt in dat de gemeente Zaltbommel de komende veertig jaar een vast bedrag per jaar aan de Gomarus geeft. Wij hebben de plicht om daar een gebouw voor te laten bouwen en moeten dit zelf financieren.

Hieronder volgt in het kort wat de financiële consequenties hiervan zijn.

- a. De grond wordt 'om niet' door de gemeente Zaltbommel ter beschikking gesteld. Wel is het recht van erfpacht gevestigd. Alle bouwkosten en kosten die daar nauw aan verwant zijn, worden 'geactiveerd'. In totaal wordt dit geschat op een bedrag van €6.955.080. Als aanvulling hierop is besloten het een Bijna Energie Neutraal Gebouw (BENG) te laten worden. De extra kosten hiervoor zijn geschat op €668.649. Totale investering dus €7.623.729. Dit bedrag wordt afgeschreven over veertig jaar en geeft dus een jaarlast van €190.593.
- b. De gemeente heeft ermee ingestemd om BENG voor 2/3 gedeelte mee te financieren. De totale financiering van de gemeente is dus gebaseerd op een bedrag van €6.955.080 verhoogd met €445.766. Dit is in totaal €7.400.846. Dit bedrag wordt vergoed op basis van een annuïteit in termijnen van veertig jaar en een rentevergoeding van 1,27% (tarief schatkistbankieren +0,10%). Dit geeft ons een jaarlijkse inkomst van €237.126,13 vanaf het jaar 2019.
- c. Om geen renterisico te lopen, hebben wij op het moment dat dit rentepercentage werd vastgesteld een lening afgesloten bij de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) voor een bedrag van €7.400.000 tegen een rentepercentage van 2%, annuïtair af te lossen in een periode van veertig jaar. De jaarlijkse annuïteit bedraagt €270.512,53. Deze lening is ingegaan per 1 juni 2017. Dit was goedkoper dan een uitgestelde lening die pas in 2018 zou ingaan. De last hiervan voor het jaar 2017 is €86.000. Voor deze lening is een garantieverklaring afgegeven door de gemeente Zaltbommel.
- d. Een gevolg van de doordecentralisatie is dat wij zelf moeten zorgen voor de verzekering en voor de lokale belastingen. Dit wordt geschat op 0,65% van de bouwsom. Ook hiervoor geeft de gemeente een kostendekkende vergoeding.
- e. De gemeente Zaltbommel stelt geld voor eerste inrichting ter beschikking. In totaal is dat een bedrag van €108.750. Dit zal in het jaar 2019 worden ontvangen. Dit bedrag wordt als verplichting verantwoord. Daartegenover worden bedragen geïnvesteerd in meubilair. Dit meubilair wordt de komende jaren afgeschreven. De vergoeding valt dan elk jaar vrij voor hetzelfde gedeelte als de afschrijving.
- f. Er is een schatting gemaakt voor de inrichting van het gebouw. Voor ICT betreft dit een bedrag van €120.000. Het gaat voornamelijk om draadloos netwerk en beamers. De afschrijving hiervan is vier jaar. Daarnaast betreft het een bedrag van circa €1.000.000 voor de inrichting van de lokalen en de overige ruimtes. Dit bedrag wordt in vijftien jaar afgeschreven.

Zoals hierboven is gemeld, wordt de totale investering in Zaltbommel geschat op €8,7 miljoen. De meeste contracten hiervoor zijn inmiddels afgesloten. Uiteraard kunnen er nog verrassingen naar boven komen, maar volgens de huidige prognose zullen we onder dit bedrag blijven.

Hieronder is bij **8.4** een korte samenvatting gegeven van de investeringen.

8.4 Verbouw in Gorinchem

Bij het sluiten van de dependance en het openen van de nevenvestiging komen we in ons gebouw aan de Hoefslag ruimte tekort. Daarom zal binnen afzienbare tijd worden begonnen met een uitbreiding van ons bestaand gebouw. Niet de volledige uitbreiding wordt door de gemeente Gorinchem vergoed. De huisvesting voor het mbo en de ruimte die we nodig hebben voor Passend Onderwijs komen voor eigen rekening. Overigens bestaat de kans dat de gemeente Passend Onderwijs in de toekomst (deels) wel gaat vergoeden. In de begroting zijn we ervan uitgegaan dat de uitbreiding in januari 2019

gereed zal zijn en in gebruik kan worden genomen. Naar het zich nu laat aanzien, zal dat voorjaar 2019 worden. Er is gekeken naar zaken die tegelijkertijd meegenomen kunnen/moeten worden. Naast diverse aanpassingen die zijn voorzien in de MOP zullen ook andere zaken worden aangepast. Hieronder volgt een samenvatting van de plannen.

- a. In totaal gaat het om een oppervlakte van circa 1350m². Hiervan zal de gemeente 850m² voor haar rekening nemen. Het restant (500 m²) zal door de school zelf moeten worden bekostigd. Het bedrag dat hiermee gemoeid is, wordt geschat op €1.000.000. Dit bedrag zal worden afgeschreven over een termijn van vijftientig jaar en geeft jaarlijks een afschrijvingslast van €40.000.
- b. Al jarenlang bestaat de wens om de mediatheek een meer centrale plaats binnen de school te geven, liefst op de begane grond. Als dit wordt gerealiseerd, kan tegelijkertijd de entree worden gewijzigd. De totale kosten hiervoor zijn onderdeel van bovenstaand bedrag.
- c. Tegelijkertijd is het de bedoeling dat alle kapstokken worden vervangen door lockers. De kosten hiervoor worden begroot op €220.000. Hiervoor geldt een afschrijfstermijn van vijftien jaar.
- d. In de aanbouw, die dateert van het jaar 2000, is de luchtbehandeling niet optimaal. Dit kan tegelijkertijd worden aangepast. We verwachten dat dit €70.000 gaat kosten. Ook dit zal in vijftien jaar worden afgeschreven.
- e. Voor de uitbreiding zal gedeeltelijk nieuwe inventaris moeten worden aangeschaft. Deze uitgave wordt geschat op €160.000. Uit eerdere jaren is nog een bedrag van €63.000 beschikbaar vanuit eerste inrichting van de gemeente Gorinchem dat kan worden ingezet.
- f. De huur van de gemeente Gorinchem voor de dependance is voor het jaar 2018 nog voor het gehele jaar opgenomen. Omdat het aantal leerlingen lager zal zijn, zal de huur mogelijk ook lager worden. Hier is echter nog niets over bekend. Ook zal er voor een aantal maanden een extra conciërge nodig zijn.
- g. De portakabins die in 2016 zijn geplaatst, zullen geheel 2018 nog in gebruik blijven. De kosten zullen vanaf augustus 2019 vervallen.
- h. Tegelijkertijd met de verbouwing in Gorinchem of kort daarna zullen diverse onderhoudswerkzaamheden worden uitgevoerd. Te denken valt hierbij aan schilderwerk, vervanging van vloeren, opknappen van het plein enz. De onderhoudsvoorziening zal de komende jaren dan ook een behoorlijke daling laten zien.

Hieronder is een korte samenvatting weergegeven van de investeringen in zowel Gorinchem als Zaltbommel.

	Investering		Jaarlijkse afschrijving	
	Gorinchem	Zaltbommel	Gorinchem	Zaltbommel
Bouwkosten 1)	€ 1.000.000	€ 6.955.080	€ 40.000	€ 173.877
Extra verbouwingen	€ 290.000	€ -	€ 19.333	€ -
Extra ivm BENG	€ -	€ 668.649	€ -	€ 16.716
Inrichting 2)	€ 160.000	€ 1.000.000	€ 10.667	€ 66.667
ICT	€ -	€ 120.000	€ -	€ 30.000
Totaal	€ 1.450.000	€ 8.743.729	€ 70.000	€ 287.260

1) Voor Gorinchem is dit alleen onze eigen bijdrage.

2) Hierbij is geen rekening gehouden met de vergoeding van de gemeenten voor bijdrage in de eerste inrichting.

8.5 Overige ontwikkelingen

Mbo

Vanaf het schooljaar 2016-2017 wordt er op onze school, onder de vlag van het Hoornbeek College, ook mbo niveau 2-onderwijs gegeven. Waar nodig worden onze docenten hiervoor ingezet. De kosten van deze docenten worden één op één doorberekend aan het Hoornbeek College. In tegenstelling tot het VO is het voor het mbo niet de taak van de gemeente om voor onderwijshuisvesting te zorgen, maar is het de verantwoordelijkheid van de school zelf. Hiervoor ontvangt ze 'huisvestingsmiddelen'.

Wij krijgen van het Hoornbeek College een vast bedrag per mbo-leerling voor de materiële instandhouding, waarvan een gedeelte is bestemd voor huisvesting.

Funciemix

Om het imago van het leraarschap te verbeteren en de relatieve achterstand ten opzichte van het bedrijfsleven te verkleinen, is in 2008 door de overheid een meerjarig initiatief ontplooid om een groot aantal docenten een hogere functie te geven. Er zijn streefcijfers opgesteld waaraan een school moet voldoen. Hierbij is onderscheid gemaakt tussen scholen in de Randstad en scholen daarbuiten. Daar onze school nog juist binnen de Randstadregio ligt, zijn de doelen hoger dan voor scholen buiten deze regio. Hiervoor wordt ook meer geld ontvangen. In 2014 is een tool ter beschikking gekomen, waarmee de scholen kunnen berekenen in hoeverre de ontvangen en toegezegde gelden voldoende zijn om de doelen te behalen. Onze school komt uit op een haalbaarheidspercentage van circa 61%. Dat wil zeggen dat de toegezegde middelen slechts 61% van de uitgaven zullen dekken. Vandaar dat volgens de regels een aanpassing van de doelstelling heeft plaatsgevonden naar 61%. Tot en met 2014 ontvingen we meer geld voor de functiemix dan er uitgaven waren. Dit overschot werd verantwoord onder de post kortlopende schulden. Jaarlijks wordt bekeken wat de uitgaven zijn voor de functiemix. Eenzelfde bedrag valt vervolgens vrij vanuit deze schuld en wordt verantwoord als baten. Vanaf 2015 zijn de uitgaven hoger dan de inkomsten, zodat het saldo in de loop van de jaren weer wordt afgebouwd. Wel moet hierbij worden opgemerkt dat Zaltbommel niet in de Randstadregio valt. Het gevolg is dat vanaf januari 2019 de inkomsten structureel circa €75.000 lager zullen uitvallen, waardoor de voorziening sneller zal zijn uitgeput.

Prestatiebox

De 'prestatiebox' is een initiatief van de overheid om de kwaliteit van het onderwijs zichtbaar te verhogen. Daarvoor bestaat vanaf 2012 de regeling 'Actieplannen beter presteren en Leraar 2020 – een krachtig beroep!'. Deze regeling wordt ook wel genoemd 'Regeling Prestatiebox Voortgezet Onderwijs'. Hiervoor zijn extra gelden beschikbaar gesteld. Echter, tegelijkertijd legt de overheid vast wat zij daarvoor terug wil zien. Deze doelen zijn getoetst aan ons Strategisch beleidsplan. Hieruit blijkt dat deze parallel lopen aan elkaar, zodat nauwelijks aanpassing van het reeds uitgestippelde beleid nodig is.

Hieronder volgen de gebieden waar onze school extra aandacht aan besteedt.

- Leerlingen behalen goede prestaties op de kernvakken én worden breed gevormd:
 - hier wordt met name op Engels ingezet. Leerlingen komen gemiddeld twee niveaus (CVS) lager dan het landelijk gemiddelde vanuit de basisschool binnen. Er wordt extra aandacht aan gegeven door het aantal lessen uit te breiden. Daarnaast namen we deel aan een lectoraat Engels. Dit lectoraat is inmiddels opgevolgd door een Kenniskring.
- Opbrengstgericht werken. De plannen hierbij zijn:
 - structureel de opbrengsten blijven volgen;
 - extra examentrainingen (laten) geven;
 - extra lessen geven;
 - invoeren van nieuwe genormeerde toetsen;
 - cursussen/opleiden docenten;
 - schoolleiders professionaliseren.
- Omgaan met verschillen:
 - invoeren van plusklassen;
 - toekennen taakuren voor LD-docent in verband met differentiatie.
- Ambitieuze leercultuur:
 - nieuwe maatwerktrajecten starten;
 - opvolgen van de pilot projectklas in mavo 2;
 - vwo+-programma (vwo-top) (verder) uitrollen, ook naar de bovenbouw;
 - meerbegaafdheidsprofiel voor onze school aanvragen.
- Goed HRM-beleid:
 - bestaande personeelsdossiers reorganiseren en digitaliseren;
 - uitbreiden opvolgingsproces van functioneringsgesprekken;
 - vergroting van de zelfreflectie: niet sparen, maar sparren;

- stimuleren van het volgen van deskundigheidsbevordering, o.a. door het volgen van de PLG's;
- stimuleren om meerdere en/of hogere bevoegdheden te halen;
- verbeteren tevredenheid van beginnende docenten.

8.6 De financiële positie

De financiële kengetallen (ratio's) zijn bedoeld als indicator voor hoe de school ervoor staat en om eenvoudig te kunnen vergelijken met andere scholen.

Zoals eerder is aangegeven, is er in 2017 een lening afgesloten ten behoeve van de nieuwbouw in Zaltbommel. Het gevolg hiervan is dat vergelijken met landelijk gemiddelden voor de meeste kengetallen (tijdelijk) niet meer relevant is.

Financiële kengetallen

	<u>Signaleringsgrens</u>	<u>2017</u>	<u>2016</u>	<u>2016 sector gemiddelde</u>
Solvabiliteit 1	-	17%	30%	
Solvabiliteit 2	< 30%	32%	68%	63%
Liquiditeit	< 0,75	5,2	2,5	1,7
Rentabiliteit	3 jaar < 0%	3,0%	3,9%	0,6%
Weerstandsvermogen		15,4%	12,5%	
Kapitalisatiefactor	> 35%	86%	41%	
Financieringsfunctie	-	11%	11%	
Transactieliquiditeit	-	15%	13%	
Financiële buffer	-	61%	17%	

Solvabiliteit 1

Het eigen vermogen als percentage van het balanstotaal.

Solvabiliteit 2

Het eigen vermogen en de voorzieningen als percentage van het balanstotaal.

Liquiditeit

De vlottende activa in verhouding tot de kortlopende schulden.

Rentabiliteit

De verhouding tussen het resultaat en de totale inkomsten.

Weerstandsvermogen

Het eigen vermogen in verhouding tot de totale inkomsten.

Kapitalisatiefactor

Totaal kapitaal (excl. gebouwen en terreinen) in verhouding tot de totale inkomsten.

Financieringsfunctie

Investering (aanschafwaarde) in de overige materiële vaste activa à 50% in verhouding tot de totale inkomsten.

Transactieliquiditeit

Kortlopende schulden in verhouding tot de totale inkomsten.

Financiële buffer

Kapitalisatiefactor -/- financieringsfunctie -/- transactieliquiditeit.

Solvabiliteit

Daar het balanstotaal is toegenomen met de lening is deze ratio niet meer vergelijkbaar met het landelijk cijfer.

Liquiditeit

Door dit cijfer wordt getoond in hoeverre een organisatie aan zijn korte termijn-verplichtingen kan voldoen. Daar wij vroegtijdig een lening hebben afgesloten, is dit kengetal tijdelijk veel hoger dan het landelijk gemiddelde.

Rentabiliteit

In dit cijfer wordt de winstgevendheid uitgedrukt. De overheid ziet hier graag een marge van 0-5% en wordt ongerust als het kengetal meer dan drie jaar negatief is. Het hangt echter sterk af van de uitgangspositie om vast te stellen wat het streefpercentage moet zijn.

Weerstandsvermogen

Een belangrijk kengetal betreft het weerstandsvermogen. Dit is het vermogen dat beschikbaar moet zijn om de risico's die de school loopt op te kunnen vangen. Daar het resultaat van het afgelopen jaar positief was, stijgt ook het weerstandsvermogen. Op basis van de totale risico's zou het vermogen circa 1,2 miljoen euro moeten zijn. Dit komt neer op een weerstandsvermogen van circa 8,5%. Momenteel ligt het boven de 15%. Gezien de komende huisvestingsvraagstukken en onzekerheden lijkt dit ook wel nodig.

Kapitalisatiefactor, financieringsfunctie, transactieliquiditeit en bufferfunctie

Dit zijn een aantal factoren die door de inspectie worden beoordeeld. De kapitalisatiefactor en de bufferfunctie zijn de belangrijkste. De andere twee zijn afgeleiden en zijn nodig om de bufferfunctie te kunnen berekenen. Ook hier verstoort de lening het beeld, waardoor we op een factor uitkomen van 86%.

Analyse van de kasstromen

In 2017 zijn de liquiditeiten verder toegenomen. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door het exploitatieresultaat en de lening van BNG.

Treasury management

In 2016 is de nieuwe 'Regeling van de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap van 6 juni 2016, nr. WJZ/800938 (6670), houdende regels voor onderwijsinstellingen omtrent het uitzetten van gelden, het aangaan van leningen en het aangaan van verbintenissen voor financiële derivaten (Regeling beleggen, lenen en derivaten OCW 2016)' uitgekomen. Het treasury statuut van de Gomarus is in het najaar van 2016 hierop aangepast. In de dagelijkse praktijk wordt hier uitvoering aangegeven door de overtollige gelden te plaatsen op 'risicomijdende' (spaar)rekeningen. Ook de onder **8.3** genoemde lening is afgesloten in lijn met dit statuut.

8.7 Bestemming resultaat

Het resultaat over 2017 is toegevoegd aan de algemene reserve. Deze reserve is vooral bedoeld om een voldoende groot weerstandsvermogen achter de hand te hebben en eventuele eigen bijdragen voor de bouwactiviteiten te kunnen betalen.

9. School en omgeving

Algemeen

De school staat niet op een eiland: zij heeft te maken met een eigen achterban, maar staat ook midden in de maatschappij. De leerlingen komen van basisscholen, gaan naar vervolgonderwijs of vinden een plaats op de arbeidsmarkt. De school werkt samen met andere scholen binnen de regio om ervoor te zorgen dat er onderwijs beschikbaar is dat aansluit bij het vervolgonderwijs en de wensen van het bedrijfsleven. Ook heeft de school te maken met wet- en regelgeving. Kortom, de school vervult haar rol midden in de maatschappij.

9.1 Bestuurdersoverleg reformatorisch voortgezet onderwijs

Op bestuursniveau (Colleges van Bestuur) vindt regelmatig overleg plaats tussen alle reformatorische VO-scholen in Nederland. Relatief gezien vormen de reformatorische scholen een kleine groep. Van de ruim zeshonderd VO-scholen zijn er zeven reformatorisch, met in totaal 25 vestigingen en ruim 22.000 leerlingen. Het bundelen van de krachten om de gezamenlijke belangen te behartigen, is een noodzaak. Daarnaast

leert men van elkaar door onder andere collegiale visitaties en ontwikkelt men samen nieuwe lesmethoden. Gezamenlijk wordt ook gekeken naar de ontwikkelingen op langere termijn binnen het onderwijs, om zo in te kunnen spelen op kansen en bedreigingen. Strategische thema's en verwachte wijzigingen in wet- en regelgeving worden besproken, al dan niet met deskundigen van buitenaf. Gelieerd aan het bestuurdersoverleg zijn een aantal netwerkgroepen voor verschillende thema's actief.

Sinds een aantal jaar is het Schoolleidersplatform (SLP), onder voorzitterschap van ons directielid A.W.A. ter Harmsel, actief. Hierin zijn directeuren van de reformatorische VO-scholen vertegenwoordigd. Zij wisselen ervaringen uit met betrekking tot de voortgang van het onderwijs en de implementatie en ontwikkeling van lesmethoden. In januari 2017 is een themamiddag gehouden met als titel 'Wie mag het zeggen?'

9.2 RPO (Regionaal plan onderwijsvoorzieningen)

In oktober 2016 is een RPO ingediend door de gezamenlijke regio's Gorinchem en Betuwe, om zo de stichting van een nevenvestiging van de Gomarus in Zaltbommel mogelijk te maken. Dit RPO is voorjaar 2017 goedgekeurd. Verder zijn er in 2017 geen 'RPO-activiteiten' ontplooid.

9.3 GBO (Gorinchems besturenoverleg)

De besturen van de verschillende VO-scholen in Gorinchem en omgeving behartigen gezamenlijk de belangen voor het onderwijs en voeren met de gemeente het gesprek over goed onderwijs. Daarbij wordt onder andere gekeken in hoeverre gebruikgemaakt kan worden van gezamenlijke voorzieningen, zoals gymzalen en sportterreinen. Een prominent onderwerp is de beschikbare en benodigde huisvesting. Daarnaast is de aansluiting van de VO-scholen op arbeidsmarkt en vervolgonderwijs een belangrijk thema. In dit overleg participeren de bestuurders van de VO-scholen in Gorinchem. In 2017 is het thema 'gelijke kansen' besproken. Ook wordt door de Gorinchemse scholen gewerkt aan een voorstel voor verdeling van huisvestingsgeld, waarbij duurzaamheid, Passend Onderwijs en arbeidsmarkt leidende thema's zijn.

9.4 Samenwerking leerlingenzorg

Op het gebied van de leerlingenzorg wordt zowel landelijk als regionaal samengewerkt. We maken deel uit van het landelijk reformatorisch samenwerkingsverband. Zeker gezien de ontwikkelingen rondom Passend Onderwijs, waarbij scholen een zorgplicht hebben voor alle leerlingen die binnen hun toelatingsbeleid passen, is regionale afstemming noodzakelijk. Gezien wetswijzigingen is de samenwerking met de gemeenten ook toegenomen, omdat een groot deel van de jeugdzorg op het bord van de gemeente is gekomen. Door het bundelen van de krachten en de expertise zijn we als samenwerkingsverband en de daarin participerende scholen in staat om bijna inclusief onderwijs te geven.

9.5 VO-raad

De VO-raad is de brancheorganisatie voor het voortgezet onderwijs waarvan nagenoeg alle VO-scholen lid zijn, ook de reformatorische. Eén van de primaire doelen die deze raad zichzelf heeft gesteld, is verbetering van het imago van het onderwijs, zowel binnen de politiek als onder de bevolking. Ook wat betreft de kwaliteitsagenda en de cao speelt de VO-raad een belangrijke rol in het overleg met de overheid en de vertegenwoordigers van de werknemers. De ervaringen met de dienstverlening van de VO-raad zijn positief. De VO-raad maakt ook namens de branche afspraken met het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. De besturen van reformatorische VO-scholen hebben de onderlinge afspraak om actief te participeren binnen de VO-raad om zo, waar nodig, invloed op het beleid te kunnen uitoefenen. Vanuit de Gomarus zijn directielid J. de Deugd en bestuurder Chr.J. Flikweert lid van respectievelijk de themacommissies Bedrijfsvoering en Professionele Schoolorganisatie.

9.6 VGS (Vereniging voor gereformeerd schoolonderwijs)

De besturen van de reformatorische scholen voor basis- en voortgezet onderwijs zijn aangesloten bij de VGS. De VGS behartigt de belangen van deze scholen bij de overheid. Er is echter een verschuiving te zien van belangenbehartiging door de

besturenorganisaties naar behartiging door de VO-raad. Niettemin is het van essentieel belang dat er qua identiteit een duidelijk geluid van de gezamenlijke besturen wordt gehoord. Door de Gomarus wordt beperkt gebruikgemaakt van de dienstverlening die de VGS ons biedt. Ook voor raden van toezicht neemt de VGS een dienstverlenende rol op zich. In samenwerking met de scholen heeft de VGS in 2017 het identiteitsprofiel geactualiseerd, dat door alle reformatorische VO-scholen wordt gebruikt.

9.7 Gemeente Gorinchem

Met de gemeente Gorinchem vindt op een aantal terreinen overleg plaats. Dit gebeurt binnen de LEA (Lokaal Educatieve Agenda). Daarnaast is er bilateraal overleg tussen de gemeente en de Gomarus, met name wat betreft huisvesting. In 2017 heeft de gemeenteraad besloten om een krediet ter beschikking te stellen voor huisvesting van de leerlingen van de depondance die geen plaats vinden in Zaltbommel.

Daarnaast is de Gomarus middels directielid A.W.A ter Harmsel ook vertegenwoordigd in de REA (Regionale Educatieve Agenda), een regionale samenwerking waarbij gemeenten en scholen spreken over gemeenteoverstijgende leerlingenzorg en onderwijsbeleid.

9.8 Relatie met stakeholders

Primaire belanghebbenden van de Gomarus zijn de ouders. De Gomarus heeft een schoolvereniging van ouders en andere betrokkenen met ongeveer zeshonderd leden. Deze worden via de verenigingsstructuur betrokken bij het schoolgebeuren. Tevens is er een scala aan ouderavonden en thema-avonden voor en met ouders. Ruim tachtig kerkenraden in het voedingsgebied van de Gomarus worden jaarlijks uitgenodigd voor een bezinningsavond met betrekking tot een onderwijs- en identiteitgerelateerd thema. Daarnaast worden vertegenwoordigers vanuit het bedrijfsleven betrokken bij beroepsoriëntatie en voorlichting aan leerlingen. In het kader van stagebedrijven zijn er veel bilaterale contacten tussen de school en het bedrijfsleven, waarbij rekening wordt gehouden met wensen vanuit het bedrijfsleven. Ook met het lokale bestuur en de maatschappelijke instellingen is er periodiek overleg en afstemming.

10. Medezeggenschapsraad

Algemeen

In dit verslag wordt door de Medezeggenschapsraad (MR) teruggekeken naar het schooljaar 2016-2017. Alleen de hoofdpunten zullen hier een plaats krijgen; voor een meer gedetailleerd overzicht wordt verwezen naar de notulen van de MR die via het portal en de website in te zien zijn.

Bemensing

Gedurende het schooljaar 2016-2017 zijn er diverse wisselingen geweest binnen de geledingen van de MR:

- *Oudergeleding*: dhr. C.P. Havelaar heeft aan het eind van het schooljaar zijn lidmaatschap van de MR beëindigd. Er zijn verkiezingen uitgeschreven, waarbij de keuze kon worden gemaakt tussen dhr. W.J. Simonse en mw. F.C. Veen-Passenier. Eerstgenoemde is gekozen, laatstgenoemde is op de reservelijst geplaatst. Tijdens de laatste vergadering van het schooljaar hebben we afscheid genomen van dhr. Havelaar.
- *Personeelsgeleding*: tijdens de hierboven genoemde vergadering hebben we ook afscheid genomen van dhr. L.W. Both. In verband met een wijziging in zijn werkzaamheden op de Gomarus heeft hij zijn lidmaatschap beëindigd. We hebben voor de ontstane vacature geen verkiezingen hoeven organiseren, omdat we nog twee personen op de reservelijst hadden staan na voorgaande verkiezingen. De heer C.H. Brand heeft de plaats van dhr. Both ingenomen in de personeelsgeleding.
- *Leerlinggeleding*: ook binnen de leerlinggeleding heeft een wisseling plaatsgevonden. Carolien van Herwijnen kon haar school(examen)werk moeilijk combineren met het werk voor de MR en heeft aan het eind van het schooljaar haar lidmaatschap beëindigd. Ook van haar hebben we in de laatste vergadering afscheid genomen. In haar plaats is Joost van Barneveld benoemd; hij stond op de reservelijst na voorgaande verkiezingen.

Secretariaat: in verband met een wijziging van haar functie heeft mw. J. Dorst het secretariaat van de MR beëindigd; ook van haar hebben we tijdens de laatste MR-vergadering van het schooljaar afscheid genomen. Tijdens de periode waarin gezocht werd naar een vervanger zijn haar taken waargenomen door mw. P. Bijl. Inmiddels heeft mw. E.J. Moerkerken-Stolk het secretariaat overgenomen.

Vergaderingen

De MR hield zes vergaderingen waarbij alle geledingen waren uitgenodigd. Eén van deze vergaderingen werd buiten de school gehouden op een wat andere wijze. Zo konden we meer tijd besteden aan de identiteit en het Media Attitude Model. Bij deze bijeenkomst was ook een afvaardiging van de Raad van Toezicht aanwezig. De personeelsgeleding van de MR (PMR) vergaderde zes keer in aanwezigheid van de voorzitter van het College van Bestuur (CvB), dhr. Flikweert. Waar dat nodig en wenselijk werd geacht, schoven de directieleden J. de Deugd, C. van Rijswijk en A.W.A. ter Harmsel aan. De MR ervaart tijdens de vergaderingen een goede sfeer, maar ook de ruimte om het CvB kritisch te bevragen op voorgenomen beleid en de resultaten daarvan.

Onderwerpen

De agenda van de MR wordt altijd voor een flink deel bepaald door onderwerpen die door de wet zijn voorgeschreven als onderwerpen die in de MR aan de orde moeten komen. Te denken valt aan formatieplan, begroting, lessentabel en jaarplanning. Daarnaast wordt voorgenomen beleid altijd vooraf door de MR van een advies voorzien, zodat er ook in het afgelopen cursusjaar weer ruim voldoende interessante gespreksonderwerpen op de agenda van de MR stonden. Een belangrijk onderdeel van de besprekingen vormde (en vormt nog steeds) de voorgenomen realisatie van een nevenvestiging in Zaltbommel en de aanpassingen aan het bestaande schoolgebouw aan de Hoefslag. Zo'n ingrijpend besluit raakt alle geledingen van de school en de MR probeert dit proces dan ook zo goed mogelijk te volgen.

Slot

Hoewel er soms stevige gesprekken worden gevoerd, is er één ding dat de MR en de school verbindt: we hebben als gezamenlijk doel het welzijn van de leerlingen, de collega's en de school (in deze volgorde) op het oog, waarbij een goede onderwijskwaliteit heel hoog op de agenda staat. Ook voor het komende schooljaar hopen we weer op een goede samenwerking met het CvB, als vertegenwoordiger van 'de school'. Ook hopen we namens onze achterbannen een evenwichtige stem te vertolken tijdens de besprekingen in de MR.

J.D.A. de Braal, voorzitter
P. Bijl, secretaris
E-mail: medezeggenschapsraad@gomarus.nl

Contactpersoon oudergeleding:
J. van Ledden-van Riemsdijk, tel. 06-18617377, e-mail: jvanledden@hotmail.com

Contactpersoon leerling geleding:
Johran Maasland, e-mail: johranmaasland@gomarus.nl

B Continuïteitsparagraaf

1. Algemeen

Proces van begroten

Om de continuïteit op de langere termijn te borgen, zijn we al vele jaren gewend om een begroting en een meerjarenraming op te stellen. Dit betreft altijd het komende jaar tot in detail (begroting) en de volgende vier jaren op hoofdlijnen (raming). Om tot deze begroting/meerjarenraming te komen, wordt altijd eerst gekeken naar de leerlingenprognose voor de komende jaren. Deze leerlingenprognose wordt gebruikt om zowel de verwachte inkomsten als de benodigde formatie te berekenen. Deze formatie bepaalt uiteindelijk de hoogte van de salariskosten, die vaak 80% van de totale uitgaven zijn. Ten slotte worden ook de overige inkomsten en uitgaven berekend. Dit gebeurt op basis van het afgelopen jaar, het lopende jaar, aangevuld met bekende wijzigingen in de toekomst. In de toelichting die wordt geschreven bij het begrotingsdocument wordt aangegeven wat de uitgangspunten en de randvoorwaarden zijn, die hebben geleid tot de desbetreffende begroting.

Begroting/meerjarenraming 2018 – 2022

Voor het jaar 2018 wordt een klein tekort verwacht. Dankzij een toegezegde gift van de Stichting Vermogensbeheer is dit tekort beperkt gebleven. In de jaren daarna zal het tekort wel verder oplopen, al laat het na enkele jaren weer een kentering zien.

Deze lagere resultaten zijn toe te schrijven aan de nieuwe huisvestingssituatie, waarbij de hogere afschrijvingskosten en de rentelast de grootste oorzaak zijn. Ook het wegvallen van de dependance, waarvoor we huur betaalden en verder nauwelijks huisvestingskosten hadden, speelt hier een rol. Dat na enkele jaren de begroting weer positieve resultaten laat zien, komt door een hoger aantal leerlingen en door het verder aflopen van de verevening voor Passend Onderwijs, waardoor de zorginkomsten verder toenemen.

In het algemeen kan worden gesteld dat de meerjarenraming opgesteld wordt zonder rekening te houden met de inflatie. Allereerst zien we al een aantal jaren dat de inflatie vrij laag is; anderzijds is de verwachting dat de inflatie aan de kostenkant zal worden gecompenseerd door een inflatiecorrectie aan de inkomstenkant. Al moet wel worden bedacht dat dit geen automatisme meer is.

Naast de nieuwbouw in Zaltbommel is van belang de uitbreiding die we willen realiseren in Gorinchem. Hierbij zal naast de vergoeding van de gemeente Gorinchem ook een eigen bijdrage van de school worden gevraagd. Tegelijkertijd met deze uitbreiding zullen er diverse aanpassingen plaatsvinden binnen de school. Zie ook **8.3** en **8.4**.

Voor een meer gedetailleerde uitwerking van de begroting/meerjarenraming verwijzen wij naar ons document 'Begroting 2018; Meerjarenraming 2019-2022'.

De begroting/meerjarenraming cijfers

A1 Kengetallen						
Kengetal (stand 31/12)	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Personele bezetting in FTE						
- Management/directie *	6,2	6,3	6,3	6,3	6,3	6,3
- Onderwijzend personeel	117,1	121,4	122,2	123,9	126,3	127,2
- Overige medewerkers	42,8	40,9	40,7	40,7	40,7	40,7
Totaal	166,1	168,6	169,2	170,9	173,3	174,2
Leerlingenaantal	1797	1821	1846	1895	1942	1940

* Dit is inclusief het CvB (1,0 fte) en het secretariaat (2,4 fte)

Om te komen tot de prognose van de leerlingen wordt gebruikgemaakt van de bekende populatie op de basisscholen waarvan wij historisch gezien de meeste leerlingen betrekken. Op basis van de instroom van de laatste drie jaren berekenen we wat ons aandeel van die leerlingen zal zijn. De personele bezetting van management, directie en overige medewerkers is op korte termijn niet afhankelijk van het leerlingenaantal - in tegenstelling tot het onderwijzend personeel. Hoewel uiteraard niet één op één, toch is de relatie tussen het leerlingenaantal en het aantal docenten vrij hoog. Daarnaast wordt gekeken of er binnen de organisatie uren nodig zijn voor bepaalde projecten of dat er projecten beëindigd kunnen worden, zodat de uren weer vrijvallen. Door de nevenvestiging in Zaltbommel ontstaat er een zeker inefficiëntie in de klassen-/clustergrootte. Als gevolg hiervan is in de begroting rekening gehouden met een kleine toename van de formatie. Ook de extra reistijd die nodig is in verband met pendelen tussen de twee vestigingen is opgenomen.

A2 Balans 2017 - 2022							
1	Activa						
		31-12-2017	31-12-2018	31-12-2019	31-12-2020	31-12-2021	31-12-2022
		EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
	<u>Vaste activa</u>						
1.1	Immateriële vaste activa	0	0	0	0	0	0
1.2	Materiële vaste activa	2.346.985	11.615.985	11.130.985	10.702.985	10.433.985	10.212.985
1.3	Financiële vaste activa	0	0	0	0	0	0
	Totaal vaste activa	2.346.985	11.615.985	11.130.985	10.702.985	10.433.985	10.212.985
	<u>Vlottende activa</u>						
1.4	Voorraden	0	0	0	0	0	0
1.5	Vorderingen	175.646	296.646	188.646	188.646	188.646	188.646
1.6	Effecten	0	0	0	0	0	0
1.7	Liquide middelen	11.608.748	1.731.748	1.500.748	1.382.748	1.624.748	2.035.748
	Totaal vlottende activa	11.784.394	2.028.394	1.689.394	1.571.394	1.813.394	2.224.394
	Totaal activa	14.131.379	13.644.379	12.820.379	12.274.379	12.247.379	12.437.379
2	Passiva						
		31-12-2017	31-12-2018	31-12-2019	31-12-2020	31-12-2021	31-12-2022
		EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
2.1	Eigen vermogen	2.359.218	2.309.218	2.070.218	2.009.218	2.095.218	2.396.218
2.2	Voorzieningen	2.126.977	1.733.977	1.540.977	1.304.977	1.458.977	1.621.977
2.3	Langlopende schulden	7.400.000	7.277.000	7.152.000	7.025.000	6.895.000	6.762.000
2.4	Kortlopende schulden	2.245.184	2.324.184	2.057.184	1.935.184	1.798.184	1.657.184
	Totaal passiva	14.131.379	13.644.379	12.820.379	12.274.379	12.247.379	12.437.379

Toelichting bij post: Materiële vaste activa

De prognose hiervan is gebaseerd op de investeringsbegroting zoals die is vastgesteld in de begroting/meerjarenraming. De verhoging in 2018 komt door de investering in de nevenvestiging in Zaltbommel en de uitbreiding in Gorinchem, inclusief de benodigde inrichting.

Toelichting bij post: Vorderingen

Deze stijgt eenmalig in 2018 vanwege het bedrag wat we pas in 2019 van de gemeente Zaltbommel zullen krijgen voor de zogenaamde eerste inrichting.

Toelichting bij post: Liquide middelen

Deze is in 2017 hoger vanwege de lening, maar zal in het jaar 2018 weer afnemen door de benodigde investeringen. Om de liquide middelen op een aanvaardbaar peil te houden, heeft de Stichting Vermogensbeheer een gift toegezegd van €400.000.

Toelichting bij post: Eigen vermogen

De exploitatieresultaten worden in de betreffende jaren toegevoegd aan de algemene reserve. Het eigen vermogen is inmiddels groter dan het gewenste weerstandsvermogen van €1.245.000. Hierbij moet het volgende in ogenschouw worden genomen:

- De nieuwbouw in Zaltbommel en de verbouwing in Gorinchem zijn nog niet afgerond en ongetwijfeld zal dit nog consequenties hebben voor de exploitatie van de komende jaren.
- In de loop van 2018 zal de risicoinventarisatie worden bijgewerkt naar de nieuwe huisvestingssituatie. Dit zal mogelijk consequenties hebben voor het gewenste weerstandsvermogen.
- Het nieuwe bekostigingsstelsel dat wordt ingevoerd, zal zo goed als zeker nadelig voor ons uitvallen. Het tijdstip van invoering is onbekend. De verwachting is dat er een overgangstermijn komt van vier jaar.

Toelichting bij post: Voorzieningen

Hier is te zien de onttrekking van de middelen uit de onderhoudsvoorziening als gevolg van de onderhoudswerkzaamheden die tegelijk met of kort na de verbouwing in Gorinchem zullen plaatsvinden. Zie ook [8.4](#).

Toelichting bij post: Langlopende schulden

Dit betreft de lening met de BNG. Deze lening wordt over een periode van veertig jaar annuïtair afgelost. Zie ook [8.3](#).

Toelichting bij post: Kortlopende schulden

Deze zal de komende jaren lager worden doordat vanaf 2015 per saldo meer geld uit het fonds voor de functiemix zal worden betaald dan dat er binnenkomt. Zie ook [8.5](#).

A2 Staat van baten en lasten 2017-2022

		2017	2018	2019	2020	2021	2022
		EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
Baten							
3.1	Rijksbijdragen	14.579.423	15.069.000	15.334.000	15.759.000	16.215.000	16.616.000
3.2	Overige overheidsbijdragen en -subsidies	11.155	13.000	305.000	305.000	305.000	305.000
3.3	College-, cursus-, les- en examengelden						
3.4	Baten in opdracht van derden						
3.5	Overige baten	<u>722.298</u>	<u>1.234.000</u>	<u>842.000</u>	<u>842.000</u>	<u>842.000</u>	<u>842.000</u>
	Totaal baten	15.312.876	16.316.000	16.481.000	16.906.000	17.362.000	17.763.000
Lasten							
		2017	2018	2019	2020	2021	2022
		EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
4.1	Personeelslasten	12.291.118	13.257.000	13.404.000	13.665.000	13.950.000	14.109.000
4.2	Afschrijvingen	617.359	782.000	1.040.000	1.044.000	1.051.000	1.061.000
4.3	Huisvestingslasten	828.240	928.000	856.000	821.000	821.000	821.000
4.4	Overige lasten	<u>1.040.408</u>	<u>1.257.000</u>	<u>1.280.000</u>	<u>1.300.000</u>	<u>1.320.000</u>	<u>1.340.000</u>
	Totaal lasten	14.777.125	16.224.000	16.580.000	16.830.000	17.142.000	17.331.000
	Saldo baten en lasten	535.751	92.000	-99.000	76.000	220.000	432.000
HR	Gerealiseerde herwaardering						
5	Financiële baten en lasten	-72.448	-142.000	-140.000	-137.000	-134.000	-131.000
6	Belastingen						
7	Resultaat deelnemingen						
8	Aandeel derden in resultaat						
9	Buitengewoon resultaat						
	Totaal resultaat	463.303	-50.000	-239.000	-61.000	86.000	301.000

Toelichting bij post: Rijksbijdragen

De Rijksbijdragen zijn berekend met behulp van de leerlingenprognose. Daarnaast is rekening gehouden met de bekende gegevens van subsidies en dergelijke.

Toelichting bij post: Overige overheidsbijdragen en -subsidies

Dit betreft de vergoeding die de gemeente verstrekt bij uitbreiding van het leerlingenaantal voor de eerste inrichting. Deze vergoeding laten we vrijvallen parallel met de afschrijving op deze inrichting. Ook de vergoeding van de gemeente Zaltbommel die we de komende jaren zullen ontvangen, wordt hier verantwoord.

Toelichting bij post: Overige baten

In 2018 verwachten we een gift van de Stichting Vermogensbeheer van €400.000. Ook de stijgende vergoeding van het Hoornbeek College valt hieronder.

Toelichting bij post: Personeelslasten

Deze post wordt berekend op basis van het formatieplan en de lopende cao. Vervolgens wordt in elk jaar de periodiek van augustus toegevoegd. Daarnaast wordt gekeken naar de meer incidentele vormen van belonen als overuren, kosten van de functiemix, toe- of afname van taakuren enz., om zo tot een totaalbedrag van de salariskosten te komen.

Toelichting bij post: Afschrijvingen

Deze wordt berekend op basis van de investeringsbegroting. De post laat de komende jaren een stijging zien. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door de nieuwbouw en inrichting in Zaltbommel

en de eigen bijdrage voor de verbouwing in Gorinchem. Daarnaast zien we een toename van de investeringen in ICT-middelen en de toenemende vraag naar digitale leermiddelen.

Toelichting bij post: Huisvestingslasten

Vanwege de nieuwbouw en verbouw liggen deze in 2018 behoorlijk hoger dan de andere jaren. Daarna zullen ze weer stabiliseren, zij het op een hoger niveau dan voorheen. Dit is een gevolg van de gewijzigde huisvestingssituatie, waarbij de huur van de dependance komt te vervallen.

Toelichting bij post: Overige lasten

Vanaf december 2017 hebben we een nieuw contract voor de reproapparatuur, waarbij we weer huur moeten gaan betalen. Daarnaast is er een stijging van de vakgroepkosten in verband met mbo. Ook houden we rekening met een aantal verwijzingen naar de speciale voorziening van De Rank in Dordrecht.

Toelichting bij post: Financiële baten en lasten

Hier zien we voornamelijk de kosten van de geldlening. De rentekosten worden door de jaren heen lager vanwege het annuïtaire karakter van deze lening. Ook zijn er, zij het geringe, rente-inkomsten van de bedragen die bij de bank zijn weggezet.

2. Overige rapportages

Aanwezigheid en werking van het interne risicobeheersings- en controlesysteem

Algemeen

Na de invoering van het bestuur en toezichtmodel is binnen de school meer aandacht gekomen voor de risicobeheersing. Dit is ook logisch als we bedenken dat de Raad van Toezicht verder afstaat van de dagelijkse gang van zaken en grotendeels afhankelijk is van de rapportage vanuit de school.

In 2015 is een nieuw Strategisch beleidsplan opgesteld. Dit beleidsplan geeft aan wat we binnen een tijdsbestek van vier tot zes jaar willen bereiken. Dit beleidsplan is ook de basis voor de rapportages aan de Raad van Toezicht. In de maanden oktober en februari wordt uitgebreid stilgestaan bij de ontwikkelingen binnen de school. In de maand oktober wordt met name gekeken naar de onderwijskundige kant, in het voorjaar wordt verslag gedaan over de ontwikkelingen wat betreft 'Personeel en Organisatie'. Daarnaast wordt in de maand december de begroting/meerjarenraming vastgesteld en in de maand april/mei het financiële jaarverslag. Per kwartaal wordt gerapporteerd over de financiële ontwikkelingen binnen de school en per maand is er een beperkte rapportage over de ontwikkeling van de formatie en de liquiditeit. Deze rapportages en de besprekingen hierover, zowel binnen de directie en CvB als met de RvT, vormen de basis om het beleid waar nodig bij te stellen.

Risicoanalyse

De risico's zijn vastgelegd in onze risicoanalyse. De mogelijke gevolgen zijn in kaart gebracht. Elk risico heeft een 'eigenaar' gekregen en waar mogelijk zijn beheersmaatregelen toegevoegd. Ook het belang en de ernst van de consequenties zijn vastgesteld, waaronder de financiële impact. Uit de analyse blijkt dat het totaal van de risico's kan oplopen tot een bedrag van circa €1.245.000. Deze risicoanalyse wordt jaarlijks, tegelijk met de begroting, behandeld door de Raad van Toezicht, nadat deze eerst in de directievergadering is besproken en door het CvB is vastgesteld.

Interne beheersing

De interne risicobeheersing- en controlesystemen worden regelmatig geëvalueerd. We beseffen dat de interne beheersing geen absolute zekerheid biedt. Wel is het zo dat er tot op heden geen indicaties zijn dat de opzet van deze systemen niet adequaat zou zijn. Dit punt verdient blijvende aandacht, waarbij we ook de komende jaren de opzet en de werking van de interne risicobeheersing- en controlesystemen continue blijven

beoordelen en waar mogelijk verbeteren. Al naar gelang de noodzaak zal hierbij ook gebruikgemaakt worden van externen.

Jaarlijks inventariseren we de autorisaties, de beveiliging en het omgaan met privacygevoelige data. Indien nodig worden er aanpassingen doorgevoerd. In 2017 heeft een hbo-student een afstudeeropdracht gedaan rondom de nieuwe privacywetgeving. Er zijn aanbevelingen gedaan over wat wij op dit gebied nog kunnen verbeteren. Dit heeft ons geholpen om te voldoen aan de nieuwe wetgeving, die formeel in mei 2018 ingaat.

Als laatste kunnen hier nog worden genoemd de rapportages vanuit kwaliteitszorg. Enkele jaren terug is er een kwaliteitsdashboard ontwikkeld. Hiermee kunnen de onderwijsresultaten door zowel teamleiders als directie op de voet worden gevolgd.

Belangrijkste risico's en onzekerheden

Uit de risicoanalyse blijkt dat er drie risico's worden aangemerkt, waarbij zowel de kans dat het zich voordoet en het belang voor onze school 'groot' kunnen worden genoemd.

- Het eerste risico benoemt het gevaar dat we op termijn geen eigen toelatings- en/of benoemingsbeleid meer kunnen voeren (afschaffing of inperking van artikel 23 van de grondwet). Dit zou eventueel consequenties kunnen hebben voor de bekostiging. Passende maatregelen hiertegen zijn moeilijk te nemen. Wel is er een nauw contact met de politiek, met name via het Bestuurdersoverleg en de VGS.
- Een tweede risico zien we in signalen die binnenkomen dat ouders uit de reformatorische gezindte minder dan in het verleden 'automatisch' kiezen voor reformatorisch voortgezet onderwijs.
- Het derde risico betreft de resultaten van het vak Engels. Deze zijn al vele jaren een punt van zorg. Binnen de school is hier blijvend aandacht voor. Inmiddels zijn vele acties opgestart. Zij worden gemonitord door de directeur onderwijs (vakgroepen) op de voortgang en de effecten hiervan. Voor havo en vwo zijn de resultaten ondertussen op niveau. Voor mavo en vmbo zijn de gewenste resultaten nog niet bereikt.

Een aantal (tijdelijke) operationele risico's worden gevormd door de nieuwbouw in Zaltbommel en de verbouw in Gorinchem. Dit betreft met name de prijsrisico's van beide projecten, reden waarom we met een stringente budgetbewaking werken, waarbij met name meer/minder werk op de voet wordt gevolgd. Ook het tijdstip van realisatie van Zaltbommel is een belangrijk punt. De leerlingen zullen daar voor 1 oktober 2018 gehuisvest moeten zijn, willen we de vergoeding van de gemeente Zaltbommel in 2019 ontvangen.

C ***Verslag Raad van Toezicht***

Jaarverslag 2017 Raad van Toezicht Gomarus scholengemeenschap

Inleiding

In 2009 is voor de Gomarus scholengemeenschap te Gorinchem op basis van de 'Code Goed Onderwijsbestuur VO' voor het onderwijs het Raad van Toezicht (RvT)-model ingevoerd. De school wordt bestuurd door een eenhoofdig College van Bestuur (CvB). De RvT houdt toezicht op het bestuur. Deze constructie is vastgelegd in de statuten van de Stichting voor Christelijk Voortgezet Onderwijs op Reformatorische grondslag te Gorinchem (hierna: de Stichting), het Reglement Bestuur van de Stichting en het Reglement Toezicht van de Stichting.

In artikel 26 van het Reglement Toezicht van de Stichting is bepaald dat de RvT een jaarlijkse verantwoording aflegt door middel van een schriftelijk verslag, dat toegevoegd wordt aan het jaarverslag van de Stichting. In dit verslag dient de RvT te vermelden:

- a. de samenstelling van de RvT en de wijzigingen daarin, met namen, titels, leeftijd, beroep en voor de onderwijsinstelling van belang zijnde nevenfuncties van de leden;
- b. de positie die de leden van de RvT innemen op het rooster van aftreden (eerste benoeming, herbenoeming en datum van aftreden);
- c. de beoordeling van de doelrealisatie en van de invulling van de maatschappelijke taakstelling;
- d. de door de RvT verrichte werkzaamheden;
- e. kernpunten van de aan de orde gekomen zijnde onderwerpen;
- f. de kwaliteit en de deskundigheidsbevordering van de RvT;
- g. zijn honorering.

Met dit verslag geeft de RvT uitvoering aan deze verplichting. In dit verslag wordt de volgorde uit artikel 26 van het Reglement Toezicht gevolgd.

De taken van de RvT kunnen worden samengevat in een drietal hoofdfuncties:

1. toezichthouder op het CvB;
2. klankbord voor het CvB;
3. werkgever van het CvB.

Deze taken komen in dit verslag elk afzonderlijk aan de orde.

Naast de verplichte onderdelen van het jaarverslag wordt in dit verslag ook verantwoording afgelegd van de wijze waarop het intern toezicht in 2017 inhoudelijk heeft gefunctioneerd. Dit laatste element is aan het jaarverslag toegevoegd op advies van de Inspectie voor het Onderwijs, waarmee een afvaardiging van de RvT in 2012 en 2015 een gesprek heeft gevoerd.

I. Verantwoording activiteiten Raad van Toezicht in 2017 aan de hand van het Reglement Toezicht

A. De samenstelling van de RvT en de wijzigingen daarin, met namen, titels, leeftijd, beroep en voor de onderwijsinstelling van belang zijnde nevenfuncties van de leden.

De heer A.C. Speksnijder was aan het eind van het schooljaar 2016-2017 aftredend en niet herkiesbaar. De heer Speksnijder heeft een groot aantal jaren deel uitgemaakt van het bestuur van de Gomarus Scholengemeenschap, waarvan hij ook een aantal jaren voorzitter is geweest. Van 2009 tot 2017 heeft hij zitting gehad in de Raad van Toezicht, waarin hij de portefeuille financiën beheerde. De RvT is hem veel dank verschuldigd voor de vele werkzaamheden die hij ten behoeve van de school heeft verricht, in het bijzonder

voor de integere en nauwgezette wijze waarop hij het financiële reilen en zeilen van de school heeft gevolgd.

Ter vervulling van de vacature van de heer Speksnijder is gezocht naar een kandidaat met ervaring en deskundigheid op het gebied van financieel beheer. In de vacature kon worden voorzien door de benoeming van de heer J.J.P. Eijkenaar Msc RA RC uit Giessenburg. De heer Eijkenaar is 48 jaar oud, lid van de Hervormde gemeente in Groot-Ammers en in het dagelijks leven concerncontroller en lid van het directieteam van Aafje Thuiszorg Huizen Zorghotels.

Op 31 december 2017 was de samenstelling van de RvT als volgt:

Voorzitter: T.A. Stoop.

Leeftijd: 49 jaar.

Beroep: (voorzitter van de) raad van bestuur van Cedrah, een reformatorische instelling voor wonen, zorg en diensten in de provincies Zeeland en Zuid-Holland.

Nevenfuncties:

1. voorzitter van de raad van toezicht van het landelijk samenwerkingsverband passend onderwijs voor reformatorisch primair onderwijs (Berséba) (bezoldigd);
2. voorzitter van de raad van toezicht van het Ikazia Ziekenhuis (onbezoldigd);
3. lid partijadviesraad SGP (onbezoldigd).

Kerkgenootschap: Gereformeerde Gemeenten.

Vicevoorzitter: ing. J.C. van Dam.

Leeftijd: 68 jaar.

Beroep: gepensioneerd sectordirecteur Techniek&ICT en coördinator CMT Hoornbeeck College te Amersfoort.

Nevenfunctie: voorzitter plaatselijke kiesvereniging SGP (onbezoldigd).

Portefeuille: onderwijssector/onderwijs vakinhoudelijk/onderwijskwaliteit.

Kerkgenootschap: Protestantse Kerk in Nederland.

Secretaris: mr. P. Hugense.

Leeftijd: 62 jaar.

Beroep: juridisch adviseur gemeente Molenwaard.

Nevenfuncties:

1. voorzitter klachtencommissie Lelie zorggroep (bezoldigd);
2. voorzitter bestuur Plaatselijke Kiesvereniging SGP Graafstroom (onbezoldigd);
3. bestuurslid Gemeentelijke Kiesvereniging SGP Molenwaard (onbezoldigd);
4. voorzitter klachtencommissie medewerkers Sirjon (bezoldigd);
5. lid bouwcommissie kerk Gereformeerde Gemeente Sliedrecht (onbezoldigd).

Portefeuille: juridisch specialisatie onderwijs/arbeid.

Kerkgenootschap: Gereformeerde Gemeenten.

Overige leden:

J.S. Breedveld.

Leeftijd: 54 jaar.

Beroep: ondernemer.

Nevenfuncties:

1. voorzitter kerkvoogdij Hersteld Hervormde Gemeente Barendrecht (onbezoldigd);
2. bestuurslid Plaatselijke Kiesvereniging SGP Barendrecht (onbezoldigd);
3. lid steunfractie SGP Barendrecht (onbezoldigd);
4. bestuurslid Hospice 'De Reiziger' te Barendrecht (onbezoldigd);
5. bestuurslid/secretaris van VBO Fresh World (onbezoldigd).

Portefeuille: ondernemerschap i.r.t. onderwijs.

Kerkgenootschap: Hersteld Hervormde Kerk.

J.J.P. Eijkenaar Msc RA RC.

Leeftijd: 48 jaar.

Beroep: concerncontroller en lid van het directieteam van Aafje Thuiszorg Huizen Zorghotels.

Nevenfuncties:

1. penningmeester buurtvereniging van Heul tot Krom (onbezoldigd);
2. eigenaar Qsave (stamrecht BV, onbezoldigd).

Portefeuille: financieel/economisch/financiering onderwijs.

Kerkgenootschap: Protestantse Kerk in Nederland.

P. van Hartingsveldt.

Leeftijd: 68 jaar.

Beroep: gepensioneerd sectordirecteur/voorzitter directieteam Hoornbeek College te Amersfoort.

Nevenfuncties: geen.

Portefeuille: huisvesting/facilitair/vastgoed.

Kerkgenootschap: Gereformeerde Gemeenten.

E.J. Nieuwenhuis.

Leeftijd: 40 jaar.

Beroep: burgemeester gemeente Waddinxveen.

Nevenfunctie: bestuurslid Jeugdbond Gereformeerde Gemeenten (onbezoldigd).

Portefeuille: organisatie/medewerkers.

Kerkgenootschap: Gereformeerde Gemeenten.

B. De positie die de leden van de RvT innemen op het rooster van aftreden (eerste benoeming, herbenoeming en datum van aftreden).

Op grond van artikel 9 van de statuten van de Stichting treedt een lid van de RvT volgens rooster, doch uiterlijk vier jaar na zijn benoeming, af. In principe kan een lid maximaal acht jaar aaneengesloten zitting hebben in de RvT. Indien een lid niet meer herbenoembaar is, kan op grond van de statuten toch eenmalig een nieuwe benoeming plaatsvinden, indien naar het oordeel van de RvT bijzondere omstandigheden dit rechtvaardigen, zulks na voorafgaand overleg met het bestuur van de Vereniging voor Christelijk Voortgezet Onderwijs op Reformatorische grondslag te Gorinchem (hierna: Verenigingsbestuur, VB).

Mede in verband met de grote projecten die op stapel staan, zoals de realisering van een nevenvestiging in Zaltbommel en de realisering van vervangende nieuwbouw voor de dependance in Gorinchem, is in 2015 in overleg met het VB besloten een rooster van aftreden op te stellen waarin elk jaar slechts één RvT-lid aftreedt. Het rooster van aftreden ziet er als volgt uit:

J.S. Breedveld: aftredend in D.V. 2019, herbenoembaar tot 2023.

Ing. J.C. van Dam: aftredend in 2018, niet herbenoembaar.

J.J.P. Eijkenaar Msc RA RC: aftredend in 2021, herbenoembaar tot 2025.

P. van Hartingsveldt: aftredend in 2019, herbenoembaar tot 2021.

Mr. P. Hugense: aftredend in 2019, niet herbenoembaar.

E.J. Nieuwenhuis: aftredend in 2020, herbenoembaar tot 2024.

T.A. Stoop: was aftredend in 2017, is herbenoemd tot 2020.

C. De beoordeling van de doelrealisatie en van de invulling van de maatschappelijke taakstelling.

Het doel van het door de RvT uit te oefenen toezicht is vastgelegd in artikel 3 van het Reglement Toezicht. Dit artikel luidt als volgt:

Artikel 3 Doel van het toezicht

1. Doel van het toezicht is te toetsen of en daardoor te bevorderen dat het CvB het doel van de onderwijsinstelling effectief en efficiënt realiseert.
2. Het toezicht richt zich eveneens op het realiseren van maatschappelijke doelen, die door de onderwijsinstelling zijn vastgesteld dan wel door de overheid in wet-

en regelgeving zijn vastgelegd en voorgeschreven, voor zover deze niet in strijd zijn met de grondslag van de Stichting en voor zover deze door de Stichting zijn geaccepteerd. Tevens is het CvB gehouden zich aan de door de Stichting geaccepteerde branchecodes te houden.

3. Het toezicht richt zich op het realiseren van doelen op strategisch en beleidsmatig niveau, ten aanzien van het onderwijs, de onderwijsinstelling en de leiding (management), met aandacht voor de identiteit, het bestuur, de kwaliteitsaspecten van het onderwijs en de school, de tevredenheid van de leden van de Vereniging en de ouders/verzorgers van de leerlingen, de personeelstevredenheid, de zorg voor de leerlingen, de financiering en het financiële beheer.

In het verslagjaar heeft de RvT aan deze aspecten in zijn vergaderingen regelmatig aandacht besteed. Door het toebedelen van portefeuilles aan de leden van de Raad, wordt beoogd de doelrealisatie zo optimaal mogelijk te verwezenlijken. De volgende profielen/portefeuilles zijn in de RvT vertegenwoordigd: ondernemer in relatie tot onderwijs, onderwijssector/onderwijs vakinhoudelijk/ onderwijskwaliteit, organisatie/medewerkers, financieel/economisch/financiering onderwijs, juridisch specialisatie onderwijs/arbeid en huisvesting/facilitair/vastgoed. De agenda van de RvT-vergaderingen is zo ingericht, dat al deze onderwerpen daarin aan de orde komen. Op de agenda wordt aangegeven wat de taak van de RvT is m.b.t. het desbetreffende onderwerp. Een onderwerp kan geagendeerd zijn om de RvT te informeren, in het kader van de toezichthoudende taak van de RvT, ter goedkeuring door de RvT of ter vaststelling.

Klankbordfunctie Raad van Toezicht

Naast zijn functies als toezichthouder en werkgever van het CvB, heeft de RvT ook een klankbordfunctie voor het CvB. Voorbeeld hiervan in het verslagjaar is de betrokkenheid van de portefeuillehouder huisvesting bij de bouw van de nevenvestiging in Zaltbommel.

D. De door de RvT verrichtte werkzaamheden.

In het verslagjaar heeft de RvT zes keer regulier vergaderd. Daarnaast is, zoals elk jaar, een afzonderlijke themavergadering gehouden met het VB, het CvB en de directie. In deze bijeenkomst heeft dr. M.J. Paul een lezing gehouden naar aanleiding van zijn nieuwste boek over schepping en evolutie. Dit boek is een reactie op de publicatie van prof. G. van den Brink, waarin deze probeert de evolutietheorie te verenigen met het geloof in de Bijbel als het onfeilbare Woord van God.

Identiteit van de school

De RvT kent een drietal reguliere contactmomenten met het VB. Het gaat hier om het gesprek tussen de voorzitters van RvT en VB dat eenmaal per jaar plaatsvindt, de jaarlijkse themabijeenkomst van RvT en VB met CvB en directie en een gesprek tussen een delegatie van de RvT en het VB naar aanleiding van het jaarverslag van de RvT. Dit laatste gesprek heeft plaatsgevonden op 23 februari 2017. In dit overleg is niet alleen gesproken over het jaarverslag van de RvT over 2016, maar ook over de relatie tussen het VB en de RvT, naar aanleiding van een eerder gesprek tussen voorzitter en vicevoorzitter van de RvT en een afvaardiging van het VB. Verder zijn afspraken gemaakt over aanvulling van de procedure voor werving, selectie, voordracht en benoeming van RvT-leden en is gesproken over kandidaat-RvT-leden die wonen buiten het voedingsgebied van de Gomarus. Naar aanleiding van deze bespreking is door de RvT een overzicht opgesteld van onderwerpen die op grond van de statuten of reglementen door de RvT ter goedkeuring, ter advisering of ter informatie aan het VB moeten worden voorgelegd. Op basis van het opgestelde overzicht kan de naleving van de statutaire en reglementaire bepalingen op dit punt worden bewaakt.

Tijdens de contactmomenten tussen VB en RvT is het toezicht op de identiteit een vast onderdeel van het gesprek. Op deze wijze kan de RvT gestalte geven aan het toezicht op de identiteit van de school. De rollen van het VB en de RvT m.b.t. de identiteit van de school zijn verschillend. De inhoud van deze verschillen en de wijze waarop VB en RvT in

de praktijk inhoud geven aan hun betrokkenheid bij de identiteit van de school zijn vastgelegd in de gezamenlijke 'Notitie rolverdeling VB en RvT m.b.t. identiteit'.

In het verslagjaar bracht het CvB rapport uit aan de RvT met betrekking tot de identiteit over het schooljaar 2016-2017. Dit rapport dient ter verantwoording aan de RvT van het door het CvB gevoerde beleid m.b.t. de identiteit van de school. In dit rapport brengt het CvB verslag uit over de opvolging van de adviezen van het VB aan het CvB m.b.t. de identiteit. Vast onderdeel van dit rapport zijn de rapportages over het gevoerde benoemings- en toelatingsbeleid. Verder wordt in het rapport over het schooljaar 2016-2017 o.m. aandacht besteed aan de bijeenkomst met kerkenraden op 30 mei 2017 over het thema 'Leren naar de eis zijns wegs.' Bij de bespreking van een aantal stellingen werd onder meer gezamenlijk geconcludeerd dat ook betrokkenen bij het reformatorisch onderwijs kinderen van hun tijd zijn. Ouders, docenten en catecheten gaan anders met gezag om dan vroeger het geval was. Verder kwam aan de orde dat de school aan de kerkenraden inzicht geeft over de lesstof bij het vak godsdienst. Dit geeft de mogelijkheid om bij catechisatie daar enigszins rekening mee te houden. Als punt van aandacht werd verder genoemd dat zich lang concentreren voor jongeren lastig is. De huidige beeldcultuur bevordert vluchtigheid. De Gomarus bezint zich met andere reformatorische scholen voor voortgezet onderwijs op een evenwichtige inzet van digitale leermiddelen.

Verder wordt in de rapportage van het CvB aandacht besteed aan onderwerpen die in de plenaire vergaderingen van het VB in de verslagperiode aan de orde geweest zijn. Aandacht wordt onder andere besteed aan de gelijke bekostiging van openbaar en bijzonder onderwijs naar aanleiding van de bespreking van het boek 'De toekomst van de gereformeerde gezindte', de aanpassing van de toelatingsprocedure voor leerlingen, de terugkoppeling van identiteitsgerelateerde punten uit de functioneringsgesprekken, dienstbaarheid als onderwerp waaraan in de school regelmatig aandacht wordt besteed, internationalisering en de Cursus Godsdienstig Pedagogische Vorming en de visitaties van het VB aan de school, waarin lessen in een aantal vakken zijn bijgewoond.

Visitatiebezoek

Op 9 november 2017 heeft een delegatie van drie RvT-leden een visitatiebezoek aan de school afgelegd. Er werden drie lessen bijgewoond in diverse vakken en in verschillende klassen. Verder heeft de delegatie gesprekken gevoerd met de directie, OOP'ers, team- en vakgroepleiders, leerlingen en docenten. Uit de lesbezoeken en de gesprekken met diverse geledingen binnen de school is een aantal adviezen van de RvT aan de bestuurder gedestilleerd. Deze adviezen hebben onder meer betrekking op het opstellen van een plan van aanpak voor de nieuw- en verbouw van de Gomarus met tijdspaden en risicoanalyse, de communicatie richting docenten over de verbouwing van de hoofdlocatie, de doordenking van de ICT-inrichting in Zaltbommel, de evaluatie van Zaltbommel m.b.t. de aan te bieden vakkenpakketten, de handhaving van de (kleding)regels, facilitaire zaken (schoonmaak hoofdlocatie) en aandacht voor leeftijdsbewust personeelsbeleid.

De delegatie heeft in de eerstvolgende RvT-vergadering een positief verslag uitgebracht over het visitatiebezoek.

Eigen werkzaamheden van de Raad van Toezicht

In elke vergadering van de Raad wordt aandacht besteed aan de eigen werkzaamheden van de RvT, zoals dat in artikel 16 van het Reglement Toezicht is voorgeschreven. Uiteraard kwamen in het verslagjaar in de vergaderingen de onderwerpen aan de orde die op grond van de statuten van de Stichting en het Reglement Toezicht jaarlijks besproken dienen te worden.

Evaluatie eigen functioneren

In beginsel evalueert de RvT elk jaar zijn eigen functioneren. In 2016 heeft de VGS de RvT gevraagd deel te nemen aan een door deze organisatie opgesteld visitatietraject voor de reformatorische scholen voor voortgezet onderwijs. Drie van de scholen voor voortgezet onderwijs, waaronder de Gomarus, besloten aanvankelijk niet te participeren

in dit traject. Nadat nader overleg met de VGS had plaatsgevonden, heeft de RvT besloten alsnog deel te nemen aan het door de VGS georganiseerde participatietraject – onder voorwaarde dat van de andere twee scholen die aanvankelijk ook niet hebben deelgenomen, er minstens één alsnog ook besluit tot participatie in het VGS-traject. Oorspronkelijk was het de bedoeling dat de VGS in het voorjaar van 2017 opnieuw een visitatietraject voor alle deelnemende reformatoren scholen voor voortgezet onderwijs zou inzetten. Inmiddels heeft de VGS besloten dat dit traject zal plaatsvinden in het voorjaar van 2018. Om de periode tussen de verschillende evaluaties niet te lang te laten worden, heeft de RvT besloten rond de jaarwisseling 2017-2018 een beperkte zelfevaluatie te houden. In maart van het verslagjaar heeft de RvT in een reguliere vergadering haar eigen functioneren besproken, zonder voorafgaande schriftelijke evaluatieronde. Hierbij werd door elk RvT-lid aangegeven wat hij van het functioneren van de RvT als geheel vindt: kwalitatief, als team, onderlinge interactie, scherppte t.o.v. de bestuurder (rekening houdend met de in de inleiding van dit jaarverslag genoemde drie rollen: toezichthouder, adviseur en werkgever). Verder werd het functioneren van de voorzitter geëvalueerd en het eigen functioneren van elk RvT-lid. Ook werd gesproken over de behoefte aan deskundigheidsbevordering, opleiding en training en over de informatievoorziening aan de RvT. Uit deze evaluatie kwamen geen bijzonderheden naar voren.

Naar aanleiding van de aangepaste 'Code Goed Onderwijsbestuur VO' van de VO-raad, die op 1 augustus 2015 in werking is getreden, heeft de RvT een aantal wijzigingen in de statuten van de Stichting ter goedkeuring voorgelegd aan de op 13 juni 2017 gehouden algemene ledenvergadering van de Vereniging voor Christelijk Voortgezet Onderwijs op Reformatorische grondslag te Gorinchem (hierna: Vereniging). Deze wijzigingen hadden vooral betrekking op het versterken van de onafhankelijkheid van toezichthouders. De voorgestelde wijzigingen zijn door de algemene ledenvergadering unaniem goedgekeurd.

Participatie RvT in organisaties buiten de school

De RvT is lid van de Vereniging van Toezichthouders in Onderwijsinstellingen (VTOI). De bijeenkomsten van deze organisatie worden zoveel mogelijk bezocht. Ook neemt de RvT deel aan het Platform raden van toezicht VO van de VGS.

Bespreken onderwerpen voor (middel)lange termijn

Naar aanleiding van de evaluatie van het eigen functioneren is in 2013 vastgesteld dat in de RvT-vergaderingen, naast de reguliere onderwerpen, ook aandacht moet zijn voor onderwerpen die betrekking hebben op de (middel)lange termijn. Besloten is toen tweemaal per jaar te spreken over een dergelijk onderwerp. In de in maart gehouden vergadering van de RvT is aandacht besteed aan de vraag welke betekenis de ontwikkelingen in de samenleving hebben voor het reformatoren onderwijs en de reformatoren gezindte. Als relevante ontwikkelingen in de samenleving werden hierbij benoemd het gelijkheidsdenken, het (gebrek aan) gezag, materialisme, individualisme, hedonisme en pluriformiteit. In de discussie werd vooral aandacht besteed aan de vraag wat deze ontwikkelingen betekenen voor het onderwijs op de Gomarusschool en of de aandacht voor de betekenis van genoemde ontwikkelingen moet worden geïntensiveerd. Besloten werd dit onderwerp op de lijst te plaatsen met mogelijke onderwerpen voor een themavergadering. Voor de decembervergadering was als langetermijnonderwerp geagendeerd de maatschappelijke opdracht van de school in de regio. Vanwege de volle agenda voor die vergadering in relatie tot de beschikbare tijd, is de bespreking van dit onderwerp doorgeschoven naar een volgende vergadering.

E. Kernpunten van de aan de orde gekomen zijnde onderwerpen.

De inhoud van de RvT-vergaderingen laat een cyclisch patroon zien. Het strategisch beleidsplan is als het ware het kader waarbinnen alle andere rapportages en plannen, zoals het jaarplan, de onderwijskundige tussenrapportage en de tussenrapportage personeel en organisatie enz. een plaats krijgen. De agenda van de RvT-vergaderingen wordt dan ook in hoge mate bepaald door genoemde beleidsstukken. Het strategisch beleidsplan bepaalt dus op hoofdlijnen de koers van de school. Op basis van het strategisch beleidsplan en de gegevens uit het kwaliteitszorgsysteem over

onderwijsresultaten, verzuim, scholing etc. wordt jaarlijks een onderwijskundige rapportage opgesteld, evenals een tussenrapportage personeel en organisatie. De rapportage over personeel en organisatie wordt jaarlijks door de RvT besproken in de eerste vergadering van het nieuwe kalenderjaar en de onderwijskundige rapportage in de eerste vergadering van het nieuwe schooljaar. In de reguliere vergaderingen kwamen verder de gebruikelijke agendapunten aan de orde, zoals de financiën, het algemene jaarverslag, het onderwijskundig jaarverslag, de verslagen van bijgewoonde bijeenkomsten en de rapportage over personele knelpunten.

Om een indruk te geven van een aantal onderwerpen die besproken zijn in de RvT-vergaderingen, wordt hieronder een kleine bloemlezing gegeven van een aantal in het oog springende aandachtspunten.

Nevenvestiging Zaltbommel

In maart 2017 heeft de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap het besluit genomen tot bekostiging van een nevenvestiging van de Gomarus in Zaltbommel. De bekostiging gaat in per 1 augustus 2018. Met ingang van het schooljaar 2018-2019 zal in Zaltbommel onderwijs worden aangeboden voor de onderbouw van de afdelingen vmbo kader, vmbo basis, havo en vwo. Voor de mavo zal zowel onderwijs in de onderbouw als de bovenbouw worden aangeboden. Uitgegaan wordt van een leerlingenaantal van 532. De voorbereidingen voor de realisatie van de nevenvestiging zijn op het moment van het opstellen van dit jaarverslag volgens planning verlopen. Er zijn geen bezwaren ingediend tegen de omgevingsvergunning en het bouwproces is voortvarend in gang gezet. Inmiddels is ook het voedingsgebied voor de nevenvestiging vastgesteld. De keuze voor de nevenvestiging of de hoofdvestiging wordt overigens aan de ouders overgelaten.

Huisvesting Gorinchem

Besloten is het hoofdgebouw uit te breiden. Het traject loopt iets achter t.o.v. van wat aanvankelijk de planning was. De bedoeling is dat de aanbesteding voor de uitbreiding van het gebouw plaatsvindt in het voorjaar van 2018, waarna de bouw kan starten. Het streven is de verhuizing van de dependance naar het uitgebreide hoofdgebouw te laten plaatsvinden in de kerstvakantie van 2018, maar er wordt rekening mee gehouden dat dit de voorjaarsvakantie van 2019 wordt. De gemeente Gorinchem heeft aangegeven dat het in het laatste geval mogelijk is de dependance enkele maanden langer te gebruiken.

Medewerkerstevredenheidsonderzoek

Elke vier jaar wordt door een extern onderzoeksinstituut een medewerkerstevredenheidsonderzoek (MTO) op de Gomarus uitgevoerd. In 2017 is opnieuw een MTO gehouden. Enkele aandachtspunten die uit het MTO 2017 naar voren kwamen, zijn: de werkdruk die algemeen wordt ervaren (hoewel dit niet extreem is), de vergadercultuur, ruimtegebrek om rustig te kunnen werken, administratieve rompslomp, de functiemix en ICT-voorzieningen. Onderwerpen waarover in positieve zin werd geoordeeld door het personeel zijn: de open sfeer, de collegiale samenwerking, de korte lijnen, de professionele aanpak en de omgang met leerlingen. Met voldoening mag worden geconstateerd dat uit een benchmark blijkt dat de Gomarus op vrijwel alle onderdelen beter scoorde dan andere VO-scholen.

Inspectiebezoek mavo

In februari heeft de Inspectie van het Onderwijs de mavo geïnspecteerd. De inspecteurs waren zeer tevreden over de kwaliteit van het onderwijs. Een vertegenwoordiging van de RvT was aanwezig bij de afronding van het inspectiebezoek, waarin de inspecteurs de hoofdconclusies van hun onderzoek deelden met de directie en andere betrokkenen.

Examenuitslagen

De examenuitslagen in het verslagjaar waren opnieuw zeer bevredigend. Op basis van deze uitslagen mag worden vastgesteld dat het onderwijs op de Gomarus van kwalitatief hoog niveau is en dat de aandacht die wordt besteed aan leerlingen die dreigen achter te blijven, goede vruchten afwerpt. Dit is in de eerste plaats een reden tot dankbaarheid jegens de Heere, Die het werk op de school rijk heeft gezegd. Het zal echter ook de nodige inspanning van alle betrokkenen vragen om deze trend vast te houden.

Kwaliteitsbezoek Passend Onderwijs

In januari heeft het Reformatorisch Samenwerkingsverband Passend Onderwijs voor Voortgezet Onderwijs een kwaliteitsbezoek uitgevoerd op de Gomarus. Het doel van dit bezoek was een oordeel te kunnen geven over de mate waarin de school bijdraagt aan verwezenlijking van de indicatoren die vastgesteld zijn in het toezichtkader van de Onderwijsinspectie en aan de ambities van het Reformatorisch Samenwerkingsverband. Conclusie van het bezoek was dat de Gomarus in staat is om aan alle leerlingen uit de achterban een passende onderwijsplek te bieden. Er vindt geen verwijzing naar buiten het Reformatorisch Samenwerkingsverband plaats. De leerlingen krijgen de ondersteuning die ze nodig hebben.

F. De kwaliteit en de deskundigheidsbevordering van de RvT.

De Raad heeft besloten in eerste instantie gebruik te maken van het scholingsaanbod van de Vereniging voor Gereformeerd Schoolonderwijs (VGS) en de Vereniging van Toezichthouders in Onderwijsinstellingen (VTOI), van welke organisatie de RvT-leden lid zijn. Verschillende leden hebben in het verslagjaar bijeenkomsten voor deskundigheidsbevordering en scholing van beide genoemde organisaties bijgewoond. Aan nieuwe RvT-leden wordt begeleiding geboden in de vorm van gesprekken met diverse betrokkenen bij de Gomarus en een cursus van de VTOI voor nieuwe leden in de raad van toezicht.

G. De honorering van de Raad van Toezicht.

De voorzitter ontving in het verslagjaar een honorarium van € 4500,- bruto op jaarbasis. De overige leden ontvingen een honorarium van € 3000,- bruto op jaarbasis.

II. Functioneren intern toezicht verslagjaar 2017

1. Procedure goedkeuring jaarverslag.

Op grond van de statuten (art. 13 lid 9) van de Stichting verantwoordt de RvT de uitoefening van zijn bevoegdheden en de daartoe uitgevoerde functies en taken jaarlijks in een jaarrapportage aan het bestuur van de Vereniging. Dit verslag van de RvT wordt toegevoegd aan het jaarverslag van de Stichting. Het jaarverslag van de RvT wordt door het VB besproken met een afvaardiging van de RvT. Hoewel hier geen sprake is van een formele goedkeuringsprocedure, functioneert dit in de praktijk wel als zodanig.

2. Inhoud verantwoording intern toezicht in het jaarverslag.

Onafhankelijkheid leden RvT

De onafhankelijkheid van de leden van het intern toezicht (de RvT) is gewaarborgd in de statuten van de Stichting. Artikel 8 lid 1 bepaalt dat elk RvT-lid onafhankelijk is en functioneert zonder mandaat of ruggespraak. Deze onafhankelijkheid wordt geborgd door het tweede lid van dit artikel, dat bepaalt welke functies onverenigbaar zijn met het lidmaatschap van de RvT. Deze bepaling is in het verslagjaar uitgebreid door aanpassing aan de 'Code Goed Onderwijsbestuur VO'. Deze aanpassing houdt in dat geen lid van de Raad van Toezicht kan zijn een persoon of zijn echtgenote en verwanten in de eerste graad, die de functie van bestuurder vervullen bij een onderwijsorganisatie binnen de onderwijssector VO. Verder is toegevoegd dat de functie van bestuurder bij een onderwijsorganisatie in een andere onderwijssector dan het VO onverenigbaar is met het lidmaatschap van de Raad van Toezicht. Het derde lid van artikel 8 van de statuten van de Stichting bepaalt ten slotte dat RvT-leden geen enkel rechtstreeks of zijdelings persoonlijk voordeel mogen genieten uit leveringen aan of overeenkomsten met de Stichting.

Taakuitoefening intern toezicht

Hierop is uitvoerig ingegaan onder het kopje 'Eigen werkzaamheden van de RvT'.

Overleg met bestuur over strategie en risico's

Jaarlijks wordt door het CvB in de eerste RvT-vergadering van het kalenderjaar een tussenrapportage uitgebracht over de onderdelen uit het strategisch beleidsplan die betrekking hebben op personele en organisatorische onderwerpen. In de eerste vergadering van het nieuwe schooljaar wordt een tussenrapportage uitgebracht over de onderwijskundige onderwerpen. De bespreking van deze tussenrapportages vindt plaats in het kader van de toezichthoudende taak van de RvT. Jaarlijks wordt door het CvB een risicoanalyse opgesteld van de activiteiten van de Stichting. Deze wordt aan de RvT voorgelegd en naar aanleiding van de opmerkingen van het toezicht zo nodig aangevuld en aangepast.

Overleg met bestuur over interne beheersings- en controlesystemen

In elke RvT-vergadering waarin ook het CvB aanwezig is, wordt aandacht besteed aan zowel de onderwijsinhoudelijke als financiële stand van zaken met betrekking tot de scholengemeenschap. Hierbij komen de diverse parameters aan de orde in het kader van beheersing en controle van de verschillende processen in de instelling.

Overleg met externe accountant

De RvT bespreekt elk jaar in aanwezigheid van het CvB met de externe accountant het jaarverslag en de jaarrekening betreffende het voorafgaande jaar. Verder heeft de RvT op grond van het Reglement Toezicht het recht de accountant voor zijn oordeel en advies in te schakelen.

Beoordeling functioneren bestuur

De werkgeverscommissie van de RvT voert jaarlijks een functioneringsgesprek met het CvB op basis van een met het CvB afgesproken beoordelingskader. Voorafgaand aan dit gesprek wordt feedback op het functioneren van de bestuurder gevraagd aan vertegenwoordigers van de volgende geledingen: VB, directie, teamleiders, sectieleiders, MR en secretariaat. Na afloop van de beoordelingsperiode komt de RvT tot een oordeel aan de hand van dit beoordelingskader.

Normen voor goed bestuur

Bestuur en toezicht van de Stichting zijn opgericht op basis van de Good Governance code voor het onderwijs. De regels van de Good Governance code zijn verwerkt in de statuten van de Stichting en in het daarop gebaseerde Reglement Toezicht en Reglement Bestuur van de Stichting. Voor het toezicht wordt eveneens gebruikgemaakt van de *Toolkit Toezicht in het publieke veld* van het Nationaal Register. Voor de zelfevaluatie van de RvT wordt gebruikgemaakt van een checklist die gebaseerd is op deze toolkit.

III. Nevenfuncties College van Bestuur

Op grond van de aanbeveling in de 'Code Goed Onderwijsbestuur VO' worden in dit jaarverslag de al dan niet betaalde nevenfuncties van de bestuurder vermeld. Het betreft de volgende nevenfuncties:

1. Bestuur kiesvereniging SGP Veenendaal, voorzitter (onbezoldigd).
2. Raad van Advies Stichting Ontmoeting, lid (onbezoldigd).
3. Raad van Advies Kliksafe, voorzitter (bezoldigd).
4. Commissie van beroep VBSO m.b.t. geschillen personeelszaken (onbezoldigd).
5. Eigenaar Spero bv te Veenendaal.

Gorinchem, januari 2018

De Raad van Toezicht van de Stichting voor Christelijk Voortgezet Onderwijs op Reformatorische grondslag te Gorinchem,

De voorzitter,

T.A. Stoop

De secretaris,

Mr. P. Hugense

D Jaarrekening

Grondslagen voor de jaarrekening

Bij het opstellen van de jaarrekening is de 'Richtlijn Jaarverslaggeving Onderwijs' toegepast. De waardering van activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van de verkrijgingsprijs. Activa en passiva worden gewaardeerd tegen nominale waarde, tenzij hierna een andere waarderingsgrondslag wordt vermeld.

Stelselwijziging

Er heeft in 2017 geen stelselwijziging plaatsgevonden; wel heeft een herschikking van het grootboek plaatsgevonden.

Resultaatbepaling

Algemeen

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de baten en alle hiermee verbonden, aan het verslagjaar toe te rekenen lasten. De kosten worden bepaald met inachtneming van de hierna vermelde grondslagen van waardering en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben. (Voorzienbare) verplichtingen en mogelijke verliezen die hun oorsprong vinden voor het einde van het boekjaar worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden en overigens wordt voldaan aan de voorwaarden voor het opnemen van voorzieningen. De baten en lasten worden toegerekend aan de verslagperiode waarop deze betrekking hebben, tenzij anders wordt vermeld.

Baten

De baten bestaan uit opbrengsten die het resultaat zijn van de uitvoering van de normale activiteiten van de stichting. Zij worden toegekend aan het verslagjaar.

Personeelskosten

De personeelskosten zijn het resultaat van de uitvoering van de normale activiteiten van de stichting.

Pensioenverplichtingen

Er is sprake van een toegezegde pensioenregeling. Hierbij is een pensioen toegezegd aan personeel op pensioengerechtigde leeftijd, afhankelijk van leeftijd, salaris en dienstjaren. Voor de pensioenregeling worden op verplichte basis premies betaald aan het pensioenfonds. Behalve de premiebetaling zijn er geen verdere verplichtingen uit hoofde van deze regeling. Er is geen verplichting in geval van een tekort bij het pensioenfonds tot het voldoen van aanvullende bijdragen anders dan toekomstige premies. De premies worden toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Afschrijvingen

De afschrijvingen zijn gerelateerd aan de aanschafwaarde van de desbetreffende immateriële en materiële vaste activa (zie ook onder materiële vaste activa).

Huisvestingslasten

Dit betreft alle lasten in relatie tot de onderwijshuisvesting.

Overige lasten

De overige lasten hebben betrekking op de administratieve uitgaven, de uitgaven voor de diverse leermiddelen en andere kosten die niet vallen onder een van de bovenstaande categorieën.

Activa

Materiële vaste activa

Materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen historische verkrijgingsprijs, inclusief btw onder aftrek van cumulatieve afschrijvingen. De verkrijgingsprijs van deze activa wordt lineair afgeschreven over de geschatte economische levensduur, die als volgt is:

- a) Gebouwen: veertig jaar.
- b) Nieuw school- en kantoormeubilair: vijftien jaar.
- c) Gebruikt school- en kantoormeubilair: tien jaar.
- d) Schoolboeken (tekstboeken): vier jaar.
- e) Schoolboeken (werkboeken): één jaar.
- f) Audio- en videoapparatuur: zie ICT-middelen.
- g) ICT-middelen: vier jaar.
- h) Verbouwingen: over het algemeen tien jaar, uitzonderingen zijn mogelijk, afhankelijk van situatie.

De activeringsgrens voor inventaris en apparatuur bedraagt €1.000 per eenheid, met uitzondering van computers en de inrichting van de lokalen. Deze laatste worden per lokaal geactiveerd.

Vlottende vorderingen

Vorderingen op debiteuren en overige vorderingen worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde minus de benodigde voorziening voor oninbaarheid.

Liquide middelen

De liquide middelen worden gevormd door de kas- en banksaldi en zijn ter vrije beschikking, tenzij anders is aangegeven.

Passiva

Voorzieningen

Voorzieningen worden gewaardeerd tegen de contante waarde, die naar verwachting noodzakelijk is om aan de verplichtingen te kunnen voldoen.

Vlottende schulden

De kortlopende schulden worden bij eerste opname opgenomen tegen de reële waarde.

Financiële baten en lasten

Renteopbrengsten en rentekosten worden tijdsevenredig in de winst- en verliesrekening verwerkt, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de desbetreffende actiefpost, indien hun bedrag bepaalbaar is en hun ontvangst waarschijnlijk.

MAB Model A Balans

1 Activa		31-12-2017	31-12-2016
		EUR	EUR
<u>Vaste activa</u>			
1.1	Immateriële vaste activa	0	0
1.2	Materiële vaste activa	2.346.985	1.263.214
1.3	Financiële vaste activa	0	0
Totaal vaste activa		2.346.985	1.263.214
<u>Vlottende activa</u>			
1.4	Vorraden	0	0
1.5	Vorderingen	175.646	169.590
1.6	Effecten	0	0
1.7	Liquide middelen	11.608.748	4.838.325
Totaal vlottende activa		11.784.394	5.007.915
<u>Totaal activa</u>		<u>14.131.379</u>	<u>6.271.129</u>
2 Passiva		31-12-2017	31-12-2016
		EUR	EUR
2.1	Eigen vermogen	2.359.218	1.895.915
2.2	Voorzieningen	2.126.977	2.373.547
2.3	Langlopende schulden	7.400.000	0
2.4	Kortlopende schulden	2.245.184	2.001.667
Totaal passiva		14.131.379	6.271.129

MB Model B Staat van baten en lasten				
Baten				
		2017	Begroot 2017	2016
		EUR	EUR	EUR
3.1	Rijksbijdragen	14.579.423	14.396.500	14.496.863
3.2	Overige overheidsbijdragen en -subsidies	11.155	10.000	20.880
3.3	College-, cursus-, les- en examengelden			
3.4	Baten in opdracht van derden			
3.5	Overige baten	<u>722.298</u>	<u>693.500</u>	<u>696.108</u>
	Totaal baten	15.312.876	15.100.000	15.213.851
Lasten				
		2017	Begroot 2017	2016
		EUR	EUR	EUR
4.1	Personeelslasten	12.291.118	12.420.000	12.151.622
4.2	Afschrijvingen	617.359	641.000	578.329
4.3	Huisvestingslasten	828.240	868.000	904.931
4.4	Overige lasten	<u>1.040.408</u>	<u>1.146.000</u>	<u>1.012.352</u>
	Totaal lasten	14.777.125	15.075.000	14.647.234
	Saldo baten en lasten	535.751	25.000	566.617
HR	Gerealiseerde herwaardering			
5	Financiële baten en lasten	-72.448	15.000	26.943
6	Belastingen			
7	Resultaat deelnemingen			
8	Aandeel derden in resultaat			
9	Buitengewoon resultaat			
	Totaal resultaat	<u>463.303</u>	<u>40.000</u>	<u>593.560</u>

Hieronder wordt per post een toelichting gegeven over de verschillen van 2017 ten opzichte van de begroting. De verschillen ten opzichte van 2016 komen verderop in dit verslag aan de orde.

3.1 Toelichting bij post: Rijksbijdragen

- De overheid heeft een hogere bijdrage van €112.000 gegeven in verband met de stijging van de pensioenkosten.
- Daarnaast is een bedrag van €25.000 beschikbaar gekomen ter compensatie van de inflatie.
- Ten slotte is er €65.000 meer aan subsidie binnengekomen voor studerende leraren en het doorstroomprogramma.

3.2 Toelichting bij post: Overige overheidsbijdragen en -subsidies

Dit betreft de vergoeding die de gemeente verstrekt bij uitbreiding van het leerlingenaantal voor de eerste inrichting. Het bedrag dat hier vrijvalt, correspondeert met het bedrag aan afschrijving op deze inrichting.

3.5 Toelichting bij post: Overige baten

De stijging wordt voornamelijk veroorzaakt door de hogere inkomsten wegens het mbo.

4.1 Toelichting bij post: Personeelslasten

- a) De pensioenkosten en de sociale verzekeringspremies zijn €140.000 hoger dan begroot.
- b) De scholingskosten zijn €50.000 lager.
- c) De school is eigenrisicodragers voor 'de WGA en voor 25% van de WW voor ex-medewerkers' Eind 2016 moest een voorziening worden getroffen van €260.000. Daar het merendeel van deze kosten ook begroot was voor 2017 vallen de werkelijke kosten nu lager uit dan begroot.

4.2 Toelichting bij post: Afschrijvingen

De afschrijvingen zijn lager dan in de begroting. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door het prijsvoordeel dat werd behaald door de Europese aanbesteding op ICT-investeringen.

4.3 Toelichting bij post: Huisvestingslasten

- a) Eind 2016 is besloten de dotatie voor de onderhoudsvoorziening structureel te verlagen met €15.000.
- b) In de begroting was een post opgenomen van €25.000 voor de nieuwe huisvesting. In werkelijkheid zijn deze kosten allen geactiveerd.

4.4 Toelichting bij post: Overige lasten

- a) De kosten voor Toerusting en Vorming zijn circa €12.000 lager dan begroot. Enkele duurdere activiteiten zijn vervangen door goedkopere. Ook zijn er activiteiten niet doorgedaan.
- b) De kosten voor internationalisering zijn circa €15.000 lager dan begroot.
- c) De ICT-kosten zijn bijna €50.000 lager dan begroot. Een aantal applicaties zijn niet aangeschaft, omdat er goedkopere alternatieven voorhanden waren. Daarnaast zijn enkele zaken doorgeschoven naar 2018.
- d) Diverse overige kosten in deze categorie zijn wegens uiteenlopende redenen €40.000 lager dan begroot.

5 Toelichting bij post: Financiële baten en lasten

De ontvangen rente is lager dan begroot. De steeds verder dalende rentepercentages zijn hier de oorzaak van. In verband met de nieuwbouw voor Zaltbommel is een lening afgesloten bij de BNG. In de begroting was hier nog geen rekening mee gehouden. Zie ook [8.3](#).

MC Model C Kasstroomoverzicht		
	31-12-2017	31-12-2016
	<u>EUR</u>	<u>EUR</u>
Kasstroom uit operationele activiteiten		
Saldo baten en lasten	535.751	566.617
Aanpassing voor:		
Afschrijvingen	617.359	578.329
Mutaties voorzieningen	-246.570	90.949
Verandering in vlottende middelen:		
Voorraden (-/-)		
Vorderingen (-/-)	6.056	-25.455
Schulden	243.517	-392.695
Totaal kasstroom uit bedrijfsoperaties	1.144.001	868.655
Ontvangen interest	-72.448	26.943
Betaalde interest (-/-)	<u>0</u>	<u>0</u>
Buitengewoon resultaat	-72.448	26.943
Totaal kasstroom uit operationele activiteiten	1.071.553	895.598
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		
Investerings in materiële vaste activa (-/-)	-1.701.130	-586.124
Desinvesteringen in materiële vaste activa	0	0
Inv. in deelnemingen en/of samenwerkingsverb. (-/-)		
Mutaties leningen (-/-)	7.400.000	0
Overige inv. in financiële vaste activa (-/-)		
Totaal kasstroom uit investeringsactiviteiten	5.698.870	-586.124
Overige balansmutaties		
Mutatie liquide middelen	<u>6.770.423</u>	<u>309.474</u>

Toelichting

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. De geldmiddelen bestaan uit liquide middelen. Ontvangsten uit hoofde van interest zijn opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten.

Voor de verklaring van de onderscheidene posten, zie de betreffende balansrekeningen met de bijbehorende toelichting.

Overige Toelichtingen

VA Vaste activa										
1.2	Materiële vaste activa									
		Aanschaf prijs	Afschrijving cumulatief	Boekwaarde	Investering	Des investering	Afschrijving	Aanschaf prijs	Afschrijving cumulatief	Boekwaarde
		1-1-2017	1-1-2017	1-1-2017				31-12-2017	31-12-2017	31-12-2017
		<u>EUR</u>	<u>EUR</u>	<u>EUR</u>	<u>EUR</u>	<u>EUR</u>	<u>EUR</u>	<u>EUR</u>	<u>EUR</u>	<u>EUR</u>
1.2.1	Gebouwen en terreinen	21.977	21.617	360			360	21.977	21.977	
1.2.2	Inventaris en apparatuur	1.633.243	863.567	769.676	360.050		246.026	1.993.293	1.109.593	883.700
1.2.3	Andere vaste bedrijfsmiddelen	924.255	431.077	493.178	366.714		370.973	1.290.969	802.050	488.919
1.2.4	Vaste activa in uitvoering	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>974.366</u>		<u>0</u>	<u>974.366</u>	<u>0</u>	<u>974.366</u>
	Materiële vaste activa	2.579.475	1.316.261	1.263.214	1.701.130		617.359	4.280.605	1.933.620	2.346.985

1.2.1 Toelichting bij post: Gebouwen en terreinen

Dit betreft de Cultuurtuin bij de school. Deze is in de loop van 2017 volledig afgeschreven.

1.2.2 Toelichting bij post: Inventaris en apparatuur

Dit betreft de schoolinventaris en de ICT-apparatuur. In 2017 zijn de ICT-middelen Europees aanbesteed. Daar het de verwachting was dat hierdoor tegen gunstiger prijzen kan worden ingekocht, zijn een aantal geplande aankopen van 2016 doorgeschoven naar 2017.

1.2.3 Toelichting bij post: Andere vaste bedrijfsmiddelen

Dit betreft de boeken uit het boekenfonds. De tekstboeken worden over een periode van vier jaar afgeschreven. De werkboeken hebben een afschrijfstermijn van één jaar.

1.2.4 Toelichting bij post: Vaste activa in uitvoering

Dit betreft de reeds betaalde bedragen voor de bouw van de vestiging in Zaltbommel. De afschrijving zal beginnen in augustus 2018. Zie ook [8.3](#).

VV Vorderingen				
1.5	Vorderingen			
		31-12-2017		31-12-2016
		<u>EUR</u>		<u>EUR</u>
1.5.1	Debiteuren	109.334		109.312
1.5.2	OCW/EZ	0		0
1.5.3	Groepsmaatschappijen	0		0
1.5.4	Andere deelnemingen	0		0
1.5.5	Studenten/deelnemers/cursisten	0		0
1.5.6	Overige overheden	0		0
1.5.7	Overige vorderingen	14.110		19.968
1.5.8	Overlopende activa	56.850		43.697
1.5.9	Af: voorzieningen wegens oninbaarheid	<u>4.648</u>		<u>3.387</u>
	Vorderingen	175.646		169.590
	Uitsplitsing			
1.5.7.1	Personeel	0		0
1.5.7.2	Overige	<u>14.110</u>		<u>19.968</u>
	Overige vorderingen	14.110		19.968
1.5.8.1	Vooruitbetaalde kosten	52.943		39.775
1.5.8.2	Verstreckte voorschotten	0		0
1.5.8.3	Overige overlopende activa	<u>3.907</u>		<u>4.758</u>
	Overlopende activa	56.850		44.533
1.5.9.1	Stand per 1-1	3.387		5.475
1.5.9.2	Onttrekking	2.379		1.045
1.5.9.3	Dotatie	<u>3.640</u>		<u>-1.043</u>
	Af: voorzieningen wegens oninbaarheid	4.648		3.387

1.5.1 Toelichting bij post: Debiteuren

Hier is geen wezenlijk verschil met het voorgaande jaar.

1.5.7 Toelichting bij post: Overige vorderingen

Deze daling is het gevolg van de lagere rente die nog was te ontvangen.

1.5.8.1 Toelichting bij post: Vooruitbetaalde kosten

Dit betreft vooruitbetaalde facturen van leveranciers. De stijging heeft betrekking op een aantal buitenlandreizen waarvoor een aanbetaling moest worden gedaan.

1.5.8.3 Toelichting bij post: Overige overlopende activa

Dit betreft de voorraad VVV-bonnen die wij binnen de school hebben en een voorraad rekenmachines die nog zullen worden verkocht.

1.5.9 Toelichting bij post: Af: voorzieningen wegens oninbaarheid

Dit betreft het mogelijk oninbaar zijn van openstaande bedragen. Hierbij wordt 50% genomen van het bedrag dat langer openstaat dan 180 dagen.

EL Liquide middelen				
1.7	Liquide middelen			
		31-12-2017		31-12-2016
		<u>EUR</u>		<u>EUR</u>
1.7.1	Kasmiddelen	7.880		3.852
1.7.2	Tegoeden op bank- en girorekeningen	11.600.868		4.834.473
1.7.3	Deposito's			
1.7.4	Overige liquide middelen			
	Liquide middelen	11.608.748		4.838.325

1.7.2 Toelichting bij post: Tegoeden op bank- en girorekeningen

De liquide middelen staan op 'risicomijdende' rekeningen bij drie verschillende banken. Eén van deze rekeningen heeft een beperkte opnamemogelijkheid. De toename is het gevolg van de lening die is afgesloten in verband met de investering in de nevenvestiging in Zaltbommel.

EV Eigen vermogen					
2.1	Eigen vermogen				
		Stand	Resultaat	Overige Mutaties	Stand
		1-1-2017			31-12-2017
		<u>EUR</u>	<u>EUR</u>	<u>EUR</u>	<u>EUR</u>
2.1.1	Algemene reserve	1.895.915	463.303	0	2.359.218
2.1.2	Bestemmingsreserve (publiek)				
2.1.3	Bestemmingsreserve (privaat)				
2.1.4	Bestemmingsfonds (publiek)				
2.1.5	Bestemmingsfonds (privaat)				
2.1.6	Herwaarderingsreserve				
2.1.7	Andere wettelijke reserves				
2.1.8	Statutaire reserves				
2.1.9	Minderheidsbelang derden				
	Eigen vermogen	1.895.915	463.303	0	2.359.218

Toelichting

Het resultaat wordt in zijn totaal toegevoegd aan de Algemene reserve.

VL Voorzieningen & Langlopende schulden

2.2 Voorzieningen									
		Stand per	Dotaties	Onttrek- kingen	Vrijval	Rente mutatie- contant	Stand per	Kortlopend deel <1 jaar	Langlopend deel >1 jaar
		1-1-2017					31-12-2017		
2.2.1	Personeelsvoorzieningen	834.251	239.721	333.091	25.054	1.042	716.869	76.655	640.214
2.2.2	Voorziening verlieslatende contracten								
2.2.3	Overige voorzieningen	1.539.296	205.000	355.027	0	20.839	1.410.108	646.000	764.108
	Voorzieningen	2.373.547	444.721	688.118	25.054	21.881	2.126.977	722.655	1.404.322
2.3 Langlopende schulden									
		Stand per	Aangegane	Aflossingen		Stand per	Looptijd	Looptijd	Rente
		1-1-2017	Leningen			31-12-2017	>1 jaar	>5 jaar	voet
2.3.1	Schulden aan groepsmaatschappijen								
2.3.2	Schulden aan overige deelnemingen								
2.3.3	Kredietinstellingen	0	7.400.000	0		7.400.000	7.277.487	6.762.440	2%
2.3.4	OCW/EZ								
2.3.5	Overige langlopende schulden								
	Langlopende schulden	0	7.400.000	0		7.400.000	7.277.487	6.762.440	

2.2.1 Toelichting bij post: Personeelsvoorzieningen

- Ultimo 2017 is er een voorziening van €220.000 voor jubileumuitkeringen aan het personeel. Deze uitkeringen aan het personeel vinden plaats bij een jubileum van vijftientig jaar en veertig jaar. De belangrijkste actuariële uitgangspunten die worden gebruikt bij het bepalen van de voorziening zijn: algemene salarisstijging 2,5% per jaar; disconteringsvoet 0,5%; blijfkans:

	25-jarig jubileum	40-jarig jubileum
0-5 jaar	33%	24%
5-10 jaar	44%	29%
10-15 jaar	57%	35%
15-20 jaar	75%	47%
20-25 jaar	70%	60%
25-30 jaar	0%	36%
30-35 jaar	0%	57%
35-40 jaar	0%	100%

- Een voorziening voor verplichtingen in verband met doorbetaling loon als gevolg van ziekte of arbeidsongeschiktheid en personeelsleden die werkloos zijn geworden en voor wie de school tijdelijk het individuele gedeelte (25%) van de WW-uitkering moet betalen (€88.000).
- Ook is er een voorziening voor zowel de uren voor het 'Leeftijdsebewust Personeelsbeleid' (€340.000), als de verlof-, ster- en overuren (€68.000).

De daling wordt veroorzaakt doordat eind 2016 een extra dotatie voor langdurig zieken moest worden gedaan, die in 2017 voor het grootste gedeelte weer vrijviel.

2.2.3 Toelichting bij post: Overige voorzieningen

Het betreft hier de voorziening voor het meerjarenonderhoudsplan (MOP). Evenals in 2017 zullen de onttrekkingen de komende jaren naar verwachting hoger zijn dan de voorafgaande jaren. Zie ook [8.4](#).

2.3.3 Toelichting bij post: Lang lopende leningen bij kredietinstellingen

Dit betreft de lening die is afgesloten bij de BNG ter financiering van de bouw van de nevenvestiging in Zaltbommel. Zie ook [8.3](#).

KS Kortlopende schulden				
2.4	Kortlopende schulden			
		31-12-2017		31-12-2016
		<u>EUR</u>		<u>EUR</u>
2.4.1	Kredietinstellingen	0		0
2.4.2	Vooruitgefactureerde en - ontvangen termijnen OHW	0		0
2.4.3	Crediteuren	246.832		111.647
2.4.4	OCW/EZ	15.915		15.888
2.4.5	Schulden aan groepsmaatschappijen	0		0
2.4.6	Schulden aan andere deelnemingen	0		0
2.4.7	Belastingen en premies sociale verzekeringen	518.542		493.584
2.4.8	Schulden terzake van pensioenen	150.709		124.128
2.4.9	Overige kortlopende schulden	198.330		97.076
2.4.10	Overlopende passiva	<u>1.114.856</u>		<u>1.159.344</u>
	Kortlopende schulden	2.245.184		2.001.667
	Uitsplitsing			
2.4.7.1	Loonheffing	514.104		486.316
2.4.7.2	Omzetbelasting	4.438		7.268
2.4.7.3	Premies sociale verzekeringen	0		0
2.4.7.4	Overige belastingen	<u>0</u>		<u>0</u>
	Belastingen en premies sociale verzekeringen	518.542		493.584
2.4.9.1	Werk door derden	0		0
2.4.9.2	Overige	<u>198.330</u>		<u>97.076</u>
	Overige kortlopende schulden	198.330		97.076
2.4.10.1	Vooruitontvangen college- en lesgelden	0		0
2.4.10.2	Vooruitontvangen subsidies OCW/EZ	580.555		637.626
2.4.10.3	Vooruitontvangen investeringsubsidies	32.611		43.766
2.4.10.4	Vooruitontvangen termijnen	0		0
2.4.10.5	Vakantiegeld en -dagen	369.114		360.126
2.4.10.6	Accountants- en administratiekosten	6.900		6.487
2.4.10.7	Rente	0		0
2.4.10.8	Overige	<u>125.676</u>		<u>111.339</u>
	Overlopende passiva	1.114.856		1.159.344

2.4.3 Toelichting bij post: Crediteuren

Het betreft hier ontvangen, maar nog niet betaalde facturen van leveranciers. De stijging wordt voornamelijk veroorzaakt vanwege een aantal facturen in verband met de nieuwbouw.

2.4.4 Toelichting bij post: OCW/EZ

Hier staat het ontvangen geld van de overheid om Voortijdig Schoolverlaten (VSV) te voorkomen.

2.4.7.1 Toelichting bij post: Loonheffing

Dit betreft de nog af te dragen loonbelasting en sociale verzekeringspremies over de maand december. De schuld eind 2017 is hoger, omdat de werkgeverslasten hoger zijn geworden, het gemiddelde salaris gestegen is en de totale werktijdfactor eind december hoger was dan het jaar ervoor.

2.4.7.2 Toelichting bij post: Omzetbelasting

Dit bedrag is de afdracht van de omzetbelasting over het 4^e kwartaal 2017.

2.4.8 Toelichting bij post: Schulden terzake van pensioenen

Dit betreft de nog af te dragen pensioenpremies over de maand december. De stijging wordt veroorzaakt doordat de premiepercentages hoger zijn dan het jaar ervoor.

2.4.9 Toelichting bij post: Overige kortlopende schulden

Op deze rekening staan bedragen waarvoor de dienst is ontvangen in het afgelopen jaar, maar waarvoor nog geen factuur is ontvangen. Verder betreft dit de nog af te dragen bedragen voor zendingsgeld, leerlingenraad enz. De stijging is voornamelijk veroorzaakt door de nog af te dragen rentekosten in verband met de financiering door de BNG.

2.4.10.2 Toelichting bij post: Vooruit ontvangen subsidies OCW/EZ

Dit zijn de reeds ontvangen gelden voor de functiemix. De komende jaren wordt deze schuld afgebouwd. Zie ook **8.5**.

2.4.10.3 Toelichting bij post: Vooruit ontvangen investeringsubsidies

Het betreft hier gelden die van de gemeente Gorinchem zijn ontvangen voor de zogenaamde eerste inrichting. De bedragen die hier staan, vertegenwoordigen de boekwaarde van de reeds geïnvesteerde bedragen.

2.4.10.5 Toelichting bij post: Vakantiegeld en -dagen

Dit betreft de verplichting tot betaling van de vakantiegeldaanpakken. Het bedrag stijgt mee met de salariskosten.

2.4.10.6 Toelichting bij post: Accountants- en administratiekosten

Dit betreft het bedrag dat betaald moet worden aan accountantskosten, onder aftrek van het voorschot dat reeds is betaald.

2.4.10.8 Toelichting bij post: Overige

Dit bedrag betreft de volgende verplichtingen:

- aanspraken bindingstoelage €38.000;
- reeds ontvangen, maar nog te besteden bedrag voor eerste inrichting van €63.000;
- vooruit gefactureerde excursies €14.000;
- de openingscollecte bij het begin van het schooljaar ten behoeve van een nieuw orgel in Zaltbommel €4.000;
- overige €7.000.

Financiële instrumenten

Algemeen

De in deze toelichting opgenomen gegevens verschaffen informatie die behulpzaam is bij het schatten van de omvang van de risico's die verbonden zijn aan zowel de in de balans opgenomen als de niet in de balans opgenomen financiële instrumenten.

De primaire financiële instrumenten van het CvB dienen ter financiering van de operationele activiteiten van het bestuur of vloeien direct uit deze activiteiten voort. Het beleid van het CvB is om niet te handelen in financiële instrumenten voor speculatieve doeleinden. De belangrijkste risico's uit hoofde van de financiële instrumenten zijn het kredietrisico en het liquiditeitsrisico.

Het beleid van het CvB om deze risico's te beperken, luidt als volgt:

Kredietrisico

Het CvB bewaakt voortdurend haar vorderingen. Door de bovenstaande maatregelen is het kredietrisico voor het CvB minimaal.

Liquiditeitsrisico

Het CvB heeft een treasurystatuut opgesteld waarin hij zijn beleid omtrent liquiditeit heeft uiteengezet. Door tussentijdse monitoring en eventuele bijsturing worden liquiditeitsrisico's beheerd. In de begroting wordt rekening gehouden met eventueel beperkte beschikbaarheid van liquide middelen.

Liquide middelen

De liquide middelen staan op 'risicomijdende' rekeningen bij drie verschillende banken.

MG Model G Verantwoording Subsidies

G1 Subsidies zonder verrekeningsclausule												
Omschrijving	Toewijzing kenmerk	Toewijzing datum	Bedrag toewijzing EUR	Ontvangen t/m vorig verslagjaar EUR	Lasten t/m vorig verslagjaar EUR	Stand begin verslagjaar EUR	Ontvangst in verslagjaar EUR	lasten in verslagjaar EUR	Vrijval niet besteed in verslagjaar EUR	Stand ultimo verslagjaar EUR	Prestatie afgerond? Ja/Nee	
Lerarenbeurs	851978/855157	23-8-2017	<u>128.451</u>	0	0	0	128.451	128.451	0	0	Nee	
Totaal			128.451	0	0	0	128.451	128.451	0	0		
G2 Subsidies met verrekeningsclausule												
G2A Aflopend per ultimo verslagjaar												
Omschrijving	Toewijzing kenmerk	Toewijzing datum	Bedrag toewijzing EUR	Ontvangen t/m vorig verslagjaar EUR	Lasten t/m vorig verslagjaar EUR	Stand begin verslagjaar EUR	Ontvangst in verslagjaar EUR	lasten in verslagjaar EUR	Te verrekenen ultimo verslagjaar EUR			
G2B Doorlopend tot in een volgend verslagjaar												
Omschrijving	Toewijzing kenmerk	Toewijzing datum	Bedrag toewijzing EUR	Ontvangen t/m vorig verslagjaar EUR	Lasten t/m vorig verslagjaar EUR	Stand begin verslagjaar EUR	Ontvangst in verslagjaar EUR	lasten in verslagjaar EUR	Stand ultimo verslagjaar EUR	Prestatie afgerond? Ja/Nee		

OB Overheidsbijdragen				
3.1	Rijksbijdragen			
		31-12-2017		31-12-2016
		<u>EUR</u>		<u>EUR</u>
3.1.1	Rijksbijdragen OCW/EZ	13.518.598		13.533.036
3.1.2	Overige subsidies OCW/EZ	660.280		497.149
3.1.3	Af: inkomensoverdrachten	0		0
3.1.4	Ontvangen doorbetalingen Rijksbijdrage SWV	400.545		466.678
	Rijksbijdragen	14.579.423		14.496.863
	Uitsplitsing			
3.1.1.1	OCW	13.518.598		13.533.036
3.1.1.2	EZ	0		0
	OCW			
3.1.2.1.1	Geoormerkte subsidies	128.451		98.647
3.1.2.2.1	Niet-geoormerkte subsidies	531.829		398.502
3.1.2.3.1	Toerekening investeringsubsidies	<u>0</u>		<u>0</u>
	Overige subsidies OCW	660.280		497.149
3.2	Overige overheidsbijdragen en - subsidies			
		31-12-2017		31-12-2016
		<u>EUR</u>		<u>EUR</u>
3.2.1	Participatiebudget	0		0
3.2.2	Overige overheidsbijdragen en - subsidies	<u>11.155</u>		<u>20.880</u>
	Overige overheidsbijdragen en - subsidies	11.155		20.880

3.1.1 Toelichting bij post: OCW

Dit betreft de overheidsbijdragen voor personeel en materieel. De hoogte wordt vastgesteld op basis van onder andere het aantal leerlingen. De belangrijkste verschillen zijn:

- Voor de stijging van de loonkosten in 2017 is een bedrag beschikbaar gekomen van €265.000.
- In 2016 is eenmalig een bedrag vanuit het boekenfonds vrijgevallen van €320.000.
- Het bedrag dat de overheid inhoudt op de bekostiging voor uitkeringskosten (75% van de WW-kosten in het onderwijs) is verlaagd met €12.000.
- Er is een compensatie ontvangen voor de inflatie van €25.000.

3.1.2.1.1 Toelichting bij post: Geoormerkte subsidies

Dit betreft de vergoeding toegekend voor studieverlof. Afhankelijk van het aantal toegekende studie uren (gebonden aan bepaalde voorwaarden) fluctueert dit bedrag door de jaren heen.

3.1.2.2.1 Toelichting bij post: Niet-geoormerkte subsidies

Als niet-geoormerkte subsidies zijn bedragen binnengekomen voor:

- De verbetering van de kwaliteit in het voortgezet onderwijs, de 'prestatiebox': €478.000. Zie ook **8.5**.
- Een subsidie om Voortijdig Schoolverlaten (VSV) te voorkomen: €24.000.
- Een subsidie waarbij de doorstroom vanuit mavo naar havo en mbo wordt gestimuleerd van €30.000.

In totaal is er een stijging vanwege het hogere bedrag voor de prestatiebox en de nieuwe doorstroomsubsidie.

3.1.4 Toelichting bij post: Ontvangen doorbetalingen Rijksbijdragen SWV

Dit betreft de bijdrage van het reformatorisch samenwerkingsverband voor zorgleerlingen in verband met 'Passend Onderwijs'. De inkomsten hiervoor zullen ook de komende jaren een stijging laten zien. Dit wordt veroorzaakt door het aflopen van de zogenaamde verevening, die is ingevoerd bij de overgang naar de nieuwe financiering voor de zorgleerlingen.

De daling wordt veroorzaakt doordat in 2016 een extra eenmalige vergoeding is ontvangen van €160.000. Daartegenover staat in 2017 weer een stijging van €95.000 door de aflopende verevening.

3.2.2 Toelichting bij post: Overige overheidsbijdragen en -subsidies

Dit betreft de vergoeding die de gemeente verstrekt bij uitbreiding van het leerlingenaantal voor de eerste inrichting. Dit bedrag wordt lager, omdat de inrichting (inventaris) inmiddels bijna volledig is afgeschreven.

AB Andere baten				
3.5	Overige baten			
		31-12-2017		31-12-2016
		EUR		EUR
3.5.1	Verhuur			
3.5.2	Detachering personeel	290.136		166.994
3.5.3	Schenking			
3.5.4	Sponsoring			
3.5.5	Ouderbijdragen	271.228		294.808
3.5.6	Overige	160.934		234.306
	Overige baten	722.298		696.108

3.5.2 Toelichting bij post: Detachering personeel

Dit betreft de doorbelasting voor personeelsleden die (tijdelijk) op een andere plaats zijn gedetacheerd om daar werkzaamheden te verrichten. De stijging wordt voornamelijk veroorzaakt door de uitbreiding van de mbo-werkzaamheden.

3.5.5 Toelichting bij post: Ouderbijdragen

Het betreft hier de ontvangsten van leerlingen of ouders/verzorgers voor lesmaterialen, de algemene vrijwillige ouderbijdrage en de bedragen die worden ontvangen van de ouders voor de gehouden excursies e.d. De daling wordt veroorzaakt door een iets lager bedrag van de ontvangsten van de excursies. Zie ook **4.4.2**.

3.5.6 Toelichting bij post: Overige

Het betreft hier de volgende inkomsten:

- bijdragen voor de 'Reformatorische Academische Opleidingschool' (RAOS), 'Vierslag leren' en enkele kleinere subsidies voor in totaal €45.000;
- ontvangsten in verband met het uitlenen van personeel voor het ontwikkelen van methodes of andere projecten €30.000;
- bijdrage vanuit het mbo voor de materiële vergoeding €85.000.

Het verschil met 2016 wordt voornamelijk veroorzaakt door een hogere vergoeding vanuit het mbo, het wegvallen van de subsidies voor de Professionele Leergemeenschap en 'Erasmus+' voor internationalisering. Voor deze laatste moest een klein gedeelte worden terugbetaald, daar dit niet volledig was besteed. Het bedrag van de RAOS was lager en in 2016 konden we een bedrag terugvorderen aan studiekosten bij vertrekkende docenten.

LA Lasten				
4.1	Personeelslasten			
		31-12-2017		31-12-2016
		<u>EUR</u>		<u>EUR</u>
4.1.1	Lonen en salarissen	11.659.303		11.284.972
4.1.2	Overige personele lasten	684.947		926.613
4.1.3	Af: uitkeringen	<u>53.132</u>		<u>59.963</u>
	Personeelslasten	12.291.118		12.151.622
	Uitsplitsing			
4.1.1.1	Brutolonen en salarissen	9.232.371		9.138.867
4.1.1.2	Sociale lasten	1.095.390		1.057.368
4.1.1.3	Pensioenpremies	<u>1.331.542</u>		<u>1.088.737</u>
	Lonen en salarissen	11.659.303		11.284.972
4.1.2.1	Dotaties personele voorzieningen	78.095		279.297
4.1.2.2	Personeel niet in loondienst	279.937		274.113
4.1.2.3	Overig	<u>326.915</u>		<u>373.203</u>
	Overige personele lasten	684.947		926.613
4.2	Afschrijvingen			
		31-12-2017		31-12-2016
		<u>EUR</u>		<u>EUR</u>
4.2.1	Immateriële vaste activa	0		0
4.2.2	Materiële vaste activa	<u>617.359</u>		<u>578.329</u>
	Afschrijvingen	617.359		578.329
4.3	Huisvestingslasten			
		31-12-2017		31-12-2016
		<u>EUR</u>		<u>EUR</u>
4.3.1	Huur	184.451		154.100
4.3.2	Verzekeringen	0		0
4.3.3	Onderhoud	69.581		71.010
4.3.4	Energie en water	92.847		97.366
4.3.5	Schoonmaakkosten	199.632		230.302
4.3.6	Heffingen	20.183		20.100
4.3.7	Overige	35.707		104.305
4.3.8	Dotatie overige onderhoudsvoorzieningen	<u>225.839</u>		<u>227.748</u>
	Huisvestingslasten	828.240		904.931
4.4	Overige lasten			
		31-12-2017		31-12-2016
		<u>EUR</u>		<u>EUR</u>
4.4.1	Administratie- en beheerslasten	215.063		225.072
4.4.2	Inventaris, apparatuur en leermiddelen	825.345		787.280
4.4.3	Dotatie overige voorzieningen	0		0
4.4.4	Overige	<u>0</u>		<u>0</u>
	Overige lasten	1.040.408		1.012.352
	Specificatie honorarium			
4.4.1.1	Onderzoek jaarrekening	14.160		13.747
4.4.1.2	Andere controleopdrachten	0		0
4.4.1.3	Fiscale adviezen	0		0
4.4.1.4	Andere niet-controledienst	<u>0</u>		<u>0</u>
	Accountantslasten	14.160		13.747

4.1 Toelichting bij post: Personeelslasten

De wijziging van de jaarlijkse kosten wordt voornamelijk veroorzaakt door de volgende zaken:

- a) Een stijging van de WTF met 2,4 fte, wat neerkomt op een bedrag van €165.000. Deze stijging kan worden verklaard uit:
 - a. Minder aantal lessen vanwege minder leerlingen (-1,6).
 - b. Inzetten van extra docenten in verband met het mbo (+1,7).
 - c. Wijziging in de berekening van de deskundigheidsbevordering en de variabele voet in de normjaartaak (+0,5).
 - d. Toename van het aantal studie-uren (+1,0). Zie ook **3.1.2.2.1**.
 - e. Toename van het langdurig ziekteverzuim (+1,3).
- b) Overige aan het salaris gerelateerde kosten zoals:
 - a. De jaarlijkse periodiek per 1 augustus geeft hogere kosten van €112.000.
 - b. Een eenmalige uitkering van €500 volgens de cao in april 2017 €102.000.
 - c. Een stijging in de sociale verzekeringspremies: €20.000.
 - d. Een stijging van de pensioenpremies van in totaal €225.000.
 - e. Gemiddeld lagere kosten vanwege het benoemen van goedkopere docenten. Dit vond plaats zowel in augustus 2016 als in augustus 2017. Het berekende voordeel is €115.000.
- c) In 2016 moest een voorziening worden opgezet voor langdurig zieke collega's van €260.000. In 2017 werd daarvan een bedrag van €173.000 weer teruggeboekt. Verschil 2017 ten opzichte van 2016 is dus €433.000.
- d) In 2016 vond een correctie plaats op de jubileumvoorziening, waardoor de kosten in 2017 €72.000 hoger zijn.
- e) Er waren lagere studiekosten voor een bedrag van €50.000.
- f) Overige verschillen met een totaalbedrag van €41.000.

4.2.2 Toelichting bij post: Afschrijvingen materiële vaste activa

Deze kosten zijn hoger dan in 2016. Er is een vrij grote aanschaf geweest van ICT-middelen, waardoor de afschrijving hoger was dan het voorgaande jaar. Zie ook **1.2.2**. Daarnaast was de boekenbestelling en dan met name die van werkboeken/licenties hoger, met als gevolg hogere afschrijvingskosten.

4.3.1 Toelichting bij post: Huur

Er wordt huur betaald voor:

- a) de dependance, aan de gemeente Gorinchem;
- b) de tijdelijke huisvesting voor het mbo en de afdeling economie & ondernemen;
- c) de sporthal voor bewegingsonderwijs, aan de stichting sportaccommodaties die dit exploiteert;
- d) een drietal lokalen, die het eigendom zijn van de vereniging;
- e) een gedeelte van het jaar de voetbalkooi die het eigendom is van de vereniging.

De stijging wordt veroorzaakt door het plaatsen van de tijdelijke huisvesting in juli 2016. In 2016 hadden we een gedeelte van het jaar de huurkosten en in 2017 het volledige jaar.

4.3.3 Toelichting bij post: Onderhoud

Dit betreft het technisch onderhoud aan de gebouwen, dat van het ene op het andere jaar kan variëren, maar in de praktijk vrij stabiel blijft.

4.3.4 Toelichting bij post: Energie en water

Een kleine daling als gevolg van een aantal aanpassingen in het verleden aan de beheersing van de installaties.

4.3.5 Toelichting bij post: Schoonmaakkosten

Dit betreft zowel de middelen als de ingehuurde diensten. Vanaf juli 2016 wordt de school schoongemaakt door een ander schoonmaakbedrijf. Na enkele aanloopkosten zijn de maandelijkse kosten lager geworden.

4.3.6 Toelichting bij post: Heffingen

Deze kosten betreffen de gemeentelijke heffingen en de kosten van afvalverwijdering.

4.3.7 Toelichting bij post: Overige

In 2016 waren er eenmalige kosten voor het plaatsen van de tijdelijke huisvesting. Ook waren er in 2016 voorbereidingskosten voor de bouw in Zaltbommel. In 2017 zijn deze kosten allemaal geactiveerd.

4.3.8 Toelichting bij post: Dotatie overige onderhoudsvoorzieningen

Dit betreft de voorziening voor groot onderhoud. De dotatie bedraagt €205.000. De herberekening als gevolg van de inflatie geeft evenals vorig jaar een kostenpost van circa €20.000.

4.4.1 Toelichting bij post: Administratie- en beheerslasten

Deze kosten hebben betrekking op de organisatie van de school, zowel op administratief gebied als op het gebied van beheer. Deze posten variëren wel wat van jaar tot jaar, maar zijn relatief stabiel door de jaren heen.

4.4.2 Toelichting bij post: Inventaris, apparatuur en leermiddelen

Dit betreft de kosten van de vakgroepen, de diverse leermiddelen, de ICT-afdeling, de leerlingenzorg, PR enz.

Het verschil met voorgaand jaar wordt veroorzaakt door:

- a) Een kleine stijging in de vakgroepkosten wegens uitbreiding van het mbo €20.000.
- b) Hogere kosten voor leerlingenzorg wegens tijdelijke plaatsing op een voorziening €22.000.
- c) Hogere kosten omdat we meer Vavo-leerlingen hadden dan het voorgaande jaar €16.000.
- d) De totale excursiekosten waren het afgelopen jaar lager dan het voorgaande jaar €14.000. Zie ook 3.5.

FB Financieel				
5	Financiële baten en lasten			
		31-12-2017		31-12-2016
		EUR		EUR
5.1	Rentebaten	13.885		26.943
5.3	Waardeveranderingen fin. vaste activa en effecten	0		0
5.4	Overige opbrengsten fin. vaste activa en effecten	0		0
5.5	Rentelasten (-/-)	-86.333		0
	Financiële baten en lasten	-72.448		26.943

5.1 Toelichting bij post: Rentebaten

De ontvangen rente is lager dan vorig jaar. Enerzijds was er een hogere liquiditeit, anderzijds zijn de rentepercentages verder gedaald. Daarnaast zijn er rentelasten in verband met het afsluiten van de lening voor de nieuwbouw in Zaltbommel.

VT Verplichte Toelichting

Model E: Verbonden partijen								
Naam	Juridische vorm 2017	Statutaire zetel	Code activiteiten	Eigen vermogen 31-12-2017 <u>EUR</u>	Resultaat jaar 2017 <u>EUR</u>	Art 2:403 BW Ja/Nee	Deelname %	Consolidatie Ja/Nee
Vereniging voor Christelijk VO op Reformatische grondslag	Vereniging	Gorinchem		167.340	-225	N		N
Stichting Vermogensbeheer	Stichting	Gorinchem		1.244.623	508	N		N

WNT: Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. Deze verantwoording is opgesteld op basis van de op de Gomarus s.g. van toepassing zijnde regelgeving

Deze klasseindeling is gebaseerd op de uitkomsten van de complexiteitsvragen die als volgt zijn vastgesteld:

Gemiddelde totale baten	4
Gemiddeld aantal studenten	2
Gewogen aantal onderwijssoorten	3
Totaal aantal complexiteitspunten	9

Het bezoldigingsmaximum in 2017 voor de Gomarus s.g. is €141.000. Het weergegeven individuele WNT-maximum is berekend naar rato van de omvang (en voor topfunctionarissen tevens de duur) van het dienstverband, waarbij voor de berekening de omvang van het dienstverband nooit groter kan zijn dan 1,0 fte. Het individuele WNT-maximum voor de leden van de Raad van Toezicht bedraagt voor de voorzitter 15% en voor de overige leden 10% van het bezoldigingsmaximum, berekend naar rato van de duur van het dienstverband. Voor topfunctionarissen zonder dienstbetrekking geldt met ingang van 1 januari 2016 voor de eerste 12 maanden een afwijkende normering, zowel voor de duur van de opdracht als voor het uurtarief.

1. Bezoldiging topfunctionarissen

1a. Leidinggevende (gewezen) topfunctionarissen met dienstbetrekking. Tevens leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling.

Bedragen x€ 1	Ir. Chr.J. Flikweert	J. de Deugd	A.W.A. ter Harmsel	C. van Rijswijk
Functiegegevens	Voorzitter CvB	Directeur	Directeur	Directeur
Duur dienstverband in 2017	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband (in fte)	1,0	1,0	0,8	1,0
Gewezen topfunctionaris	nee	nee	nee	nee
(Fictieve) dienstbetrekking?	ja	ja	ja	ja
Individueel bezoldigingsmaximum	€ 141.000	€ 141.000	€ 117.030	€ 141.000
Bezoldiging				
Beloning	€ 115.468	€ 88.203	€ 73.324	€ 85.473
Belastbare onkostenvergoedingen	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 16.969	€ 14.101	€ 11.717	€ 14.101
<i>Subtotaal</i>	<i>€ 132.437</i>	<i>€ 102.304</i>	<i>€ 85.041</i>	<i>€ 99.574</i>
-/- onverschuldigd betaald bedrag				
Totaal bezoldiging	€ 132.437	€ 102.304	€ 85.041	€ 99.574

1a. *Leidinggevende (gewezen) topfunctionarissen met dienstbetrekking. Tevens leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling (vervolg).*

Bedragen x € 1	Ir. Chr.J. Flikweert	J. de Deugd	A.W.A. ter Harmsel	C. van Rijswijk
Gegevens 2016				
Duur dienstverband in 2016	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband 2016 (fte)	1,0	1,0	0,8	1,0
Bezoldiging 2016				
Beloning	€ 114.968	€ 85.104	€ 67.467	€ 83.432
Belastbare onkostenvergoedingen	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 14.582	€ 11.790	€ 9.432	€ 11.790
Totaal bezoldiging 2016	€ 129.550	€ 96.894	€ 76.899	€ 95.222
Individueel bezoldigingsmaximum 2016	€ 140.000	€ 140.000	€ 112.000	€ 140.000

1c. *Toezichthoudende topfunctionarissen*

Bedragen x € 1	Dhr. T.A. Stoop	Dhr. J.S. Breedveld	Dhr. J.C. van Dam	Dhr. J.J.P. Eijenaar
Functie	Voorzitter	Lid	Lid	Lid
Duur dienstverband	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/8 - 31/12
Individueel WNT-maximum	€ 21.150	€ 14.100	€ 14.100	€ 5.875
Bezoldiging				
Beloning	€ 4.500	€ 3.000	€ 3.000	€ 1.250
Belastbare onkostenvergoedingen				
Beloningen betaalbaar op termijn				
<i>Subtotaal</i>	<i>€ 4.500</i>	<i>€ 3.000</i>	<i>€ 3.000</i>	<i>€ 1.250</i>
-/- onverschuldigd betaald bedrag				
Totaal bezoldiging	€ 4.500	€ 3.000	€ 3.000	€ 1.250
Gegevens 2016				
Duur dienstverband in 2016	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	
Bezoldiging 2016				
Beloning	€ 4.500	€ 3.000	€ 3.000	€ 0
Belastbare onkostenvergoedingen				
Beloningen betaalbaar op termijn				
Totaal bezoldiging 2016	€ 4.500	€ 3.000	€ 3.000	€ 0
Individueel bezoldigingsmaximum 2016	€ 26.700	€ 17.800	€ 17.800	€ 0

<i>1c. Toezichthoudende topfunctionarissen (vervolg)</i>				
Bedragen x€ 1	Dhr. P. van Hartingsveldt	Dhr. P. Hugense	Dhr. E.J. Nieuwenhuis	Dhr. A.C. Speksnijder
Functie	Lid	Lid	Lid	Lid
Duur dienstverband	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/7
Individueel WNT-maximum	€ 14.100	€ 14.100	€ 14.100	€ 8.225
Bezoldiging				
Beloning	€ 3.000	€ 3.000	€ 3.000	€ 1.750
Belastbare onkostenvergoedingen				
Beloningen betaalbaar op termijn				
<i>Subtotaal</i>	<i>€ 3.000</i>	<i>€ 3.000</i>	<i>€ 3.000</i>	<i>€ 1.750</i>
-/- onverschuldigd betaald bedrag				
Totaal bezoldiging	€ 3.000	€ 3.000	€ 3.000	€ 1.750
Gegevens 2016				
Duur dienstverband in 2016	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/8 - 31/12	1/1 - 31/12
Bezoldiging 2016				
Beloning	€ 3.000	€ 3.000	€ 1.250	€ 3.000
Belastbare onkostenvergoedingen				
Beloningen betaalbaar op termijn				
Totaal bezoldiging 2016	€ 3.000	€ 3.000	€ 1.250	€ 3.000
Individueel bezoldigingsmaximum 2016	€ 17.800	€ 17.800	€ 7.417	€ 17.800

E Overige gegevens

E.1 Bestemming van het exploitatiesaldo

Bestuursbesluit: het positief exploitatieresultaat over 2017 (€463.303) is toegevoegd aan de algemene reserve van de school.

E.2 Niet uit de balans blijvende verplichtingen

Per 1 december 2017 is een huurcontract ingegaan voor de reproapparatuur. Dit contract heeft een looptijd van 5 jaar en 5 maanden en loopt af op 1 mei 2023. De contractwaarde is in totaal €125.740. Daarvan is per 31-12-2017 één maand verstreken, zodat de resterende verplichting op die datum €123.806 bedraagt. Verder is de Gomarus met diverse leveranciers een overeenkomst aangegaan inzake de levering en afname van producten en diensten. Dit betreft educatieve informatiedragers, hard- en software, schoonmaak, onderhoud enz. De duur van deze overeenkomsten varieert van één jaar tot enkele jaren. Zonder uitzondering leiden deze overeenkomsten niet tot kosten als door de school geen afname plaatsvindt.

In het kader van de bouw van de nevenvestiging in Zaltbommel zijn er contracten afgesloten met Burgland Bouw B.V. en Verweij Elektrotechniek B.V. voor een totaalbedrag van €5.526.116. Per ultimo 2017 zijn hiervoor reeds facturen ontvangen en verwerkt voor een totaal bedrag van €456.991. Het totaal openstaande bedrag voor deze twee bedrijven bedraagt per de ultimo dan ook €5.069.125.

E.3 Niet in de balans opgenomen regelingen

Voor onderwijsinstellingen vallende onder de WVO is het op basis van artikel 5 van de regeling 'Onvoorziene gevallen bij invoering vereenvoudiging bekostiging voortgezet onderwijs' (kenmerk WJZ-2005/54063802) toegestaan een vordering op te nemen op het ministerie van OCW. Het voorwaardelijke karakter van deze vordering (uitkering zal alleen bij liquidatie plaatsvinden) leidt tot een nihilwaardering.

E.4 Gebeurtenissen na balansdatum

Niet van toepassing.

E.5 Gegevens over de rechtspersoon

Bestuursnummer	42556
Naam instelling	Stichting voor Chr. VO op Ref. grondslag te Gorinchem
Adres	Hoefslag 11
Postadres	Postbus 425
Postcode/Plaats	4200 AK GORINCHEM
Telefoon	0183 – 610361
Fax	0183 – 621022
E-mail	info@gomarus.nl
Internetsite	www.gomarus.nl
Contactpersoon	Dhr. W.G. van Horssen
Telefoon	0183 – 610373
Fax	0183 – 621022
E-mail	wgvanhorsen@gomarus.nl

E.6 Opgave bestaan nevenvestigingen

Er is een dependance gevestigd aan de Lange Slagenstraat. Deze heeft het eigen (sub)Brin van 00WH01. Aan de nevenvestiging in Zaltbommel is het (sub)Brin 00WH02 toegewezen.

E.7 Controleverklaring

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: de raad van toezicht van Stichting voor Christelijk Voorgezet Onderwijs op Reformatorische Grondslag te Gorinchem

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2017

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2017 van Stichting voor Christelijk Voorgezet Onderwijs op Reformatorische Grondslag te Gorinchem gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting voor Christelijk Voorgezet Onderwijs op Reformatorische Grondslag te Gorinchem op 31 december 2017 en van het resultaat over 2017 in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs;
- zijn de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2017 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in paragraaf 2.3.1 Referentiekader van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2017.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2017;
2. de staat van baten en lasten over 2017; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden en het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2017 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting voor Christelijk Voorgezet Onderwijs op Reformatorische Grondslag te Gorinchem zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

De Panoven 29A
4191 GW Geldermalsen
Postbus 241
4190 CE Geldermalsen

T (0345) 58 90 00
F (0345) 58 13 59
geldermalsen@vanreeacc.nl
www.vanreeacc.nl
KvK nr. 30248615

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag;
- het verslag van de raad van toezicht;
- de overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en paragraaf 2.2.2 Bestuursverslag van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2017 is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Regeling jaarverslaggeving onderwijs, paragraaf 2.2.2 Bestuursverslag van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2017 en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en de overige OCW wet- en regelgeving.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur en de raad van toezicht voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening, in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs. Het bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen. In dit kader is het bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de onderwijsinstelling in staat is om haar activiteiten in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemde verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening

opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de onderwijsinstelling te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderwijsinstelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten toelichten in de jaarrekening.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de onderwijsinstelling.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht, dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Een meer gedetailleerde beschrijving van onze verantwoordelijkheden is opgenomen in de bijlage bij onze controleverklaring.

Geldermalsen, 9 mei 2018

Van Ree Accountants

Was getekend

J. Berkouwer RA MSc

E.8 Vaststelling en goedkeuring

Vaststelling door College van Bestuur

Gorinchem,

Dhr. Chr.J. Flikweert

Goedkeuring door de Raad van Toezicht

Gorinchem,

Dhr. J.S. Breedveld

Dhr. J.C. van Dam

Dhr. J.J.P. Eijkenaar

Dhr. P. van Hartingsveldt

Dhr. P. Hugense

Dhr. E.J. Nieuwenhuis

Dhr. T.A. Stoop

